

ARĒNS.

89.5
L 167

Bauskas apriņķis

Dzīve un darbs

1 9 3 6

Latvijas Lauksaimniecības kameras izdevums

3 laikraksti un mēnešraksts Latvijas garīgās,
saimnieciskās un politiskās domas paušanai

Pēcpusdienas laikraksts

»**Brīvā Zeme**« ar

pielikumiem »Zemes spēks« un »Ilūstrētais
pielikums«. Iznāk 6 reizes nedēļā. Redaktors
Jūlijs Druva. Maksā Ls 2,— mēnesī un Ls 10,— pusgadā

Rīta laikraksts

»**RĪTS**« ar

pielikumu »Darbs un arodorganizācijas«
Iznāk 7 reizes nedēļā. Redaktors Eriks Raisters.
Maksā Ls 2,— mēnesī un Ls 10,— pusgadā

Kopīgi pasūtot „Brīvo Zemi” vai „Rītu” caur piensaimnieku sabiedrībām un citām lauksaimnieku organizācijām abonēšanas maksa ir Ls 1,50 mēnesī

Nedēļas laikraksts

»**Tēvijas Sargs**« ar

pielikumu »Pašvaldību dzīve«. Iznāk piektdienās. Redaktors Arturs Kroders
Maksā Ls 0,50 mēnesī un Ls 2,50 pusgadā

Mēnešraksts

»**Sējējs**« ar

krāsainu bilžu pielikumu katrā burtnīcā. Iznāk 12 burtnīcas gadā. Redaktors ģimnazijas direktors Jānis Lapiņš. Maksā pusgadā Ls 5, gadā Ls 10,—

Lasat ikkatru dienu laikrakstu un Jūs redzēsāt, ka aizvienam viņā atradīsāt kautko, kas noder Jūsu darbā.

Ja dienas laikraksts Jums par dārgu, tad lasat lielo nedēļas laikrakstu «Tēvijas Sargs».

Izdevēja A-S. «**Z E M E**»
Rīgā, Blaumāņa ielā 38/40

89-5

L 167

(LBauska)

L

339

Bauskas apriņķis

Dzīve un darbs

1

9

3

6

Latvijas Lauksaimniecības kameras izdevums

~~40094~~ ✓

L. V. B.
In. 309939 ✓

0307069137

GRĀMATSPIESTUVES
AKCIJU SABIEDRĪBA

ROTA

RĪGĀ, BLAUMAŅA IELĀ 38-40 4530

Bauskas kopskats.

Bauskas apriņķis skaitļu apgaismojumā

(Pēc Valsts statistiskās pārvaldes sakopotām ziņām)

Bauskas apriņķis atrodas Zemgales apgabala vidus daļā un tas robežojas rietumos ar Jelgavas apriņķi, ziemeļos ar Rīgas apriņķi, austrumos ar Jēkabpils apriņķi un dienvidos ar Lietuvu.

Bauskas apriņķa kopplatība

Bauskas apr. kopplatība — 2302,0 kvadrātkm., kas ir 3,50 proc. no visas valsts kopplatības. Pēc šīs kopplatības Bauskas apriņķis stāv ceturtnā vietā Zemgales apgabala apriņķu starpā (vēl mazāks ir Ilūkstes apriņķis ar 2242,7 kv. km) un sešpadsmitā vietā visu pārējo apriņķu starpā.

Bauskas apriņķī 20 pagastu un viena pilsēta — apriņķa pilsēta Bauska.

Bauskas apriņķī caurmērā uz 1 kv. km dzīvo 19,4 cilvēku. Uz laukiem (atskaitot Bausku) šis caurmērs ir 17,28. Visbiežāki apdzīvots Skaistkalnes (29,29 uz 1 kv km), Bauskas (29,00), Panemunes (27,73) un Mežotnes (23,76) pagasts. Visretāki mežiem bagātie Vecmuižas (11,30), Iecavas (13,32) un Taurkalnes (13,41) pagasti.

Iedzīvotāju skaita pieaugums Bauskas apriņķī norit samērā ļoti lēni un šajā ziņā Bauskas apriņķis stāv pēdējā vietā starp pārējiem Zemgales apgabala apriņķiem. Salīdzinot 1935. un 1920. gada iedzīvotāju skaitu, pēdējais piecpadsmit gadu laikā apriņķī pieaudzis par 20,78 proc. Pārējos Zemgales apriņķos pieaugums ir lielāks, tā Tukuma apriņķī tajā pašā laikā iedzīvotāju skaits pieaudzis par 22,47 proc., Jelgavas — 41,74 proc., Jēkabpils — 37,93 un Ilūkstes — 24,68 proc. Iedzīvotāju skaita pieaugums uz laukiem un pilsētās nav vienāds. Uz laukiem tas norit daudz lēnākā

gaitā, kā pilsētās. Tā Bauskas apriņķi uz laukiem minētajos piecpadsmit gados pieaugums ir tikai 16,68 proc., kurpretim Bauskas pilsētā — 68,99 proc. Pēdējo piecu gadu laikā, t. i. no 1930. gada līdz 1935. gadam iedzīvotāju skaits apriņķī pieaudzis ļoti niecīgi, tikai par 0,74 proc., pie kam gandrīz trīs ceturtdaļas no tā ir mehānisks pieaugums, bet dabiskais pieaugums ir tikai 0,20 proc. (88). Nevar neatzīmēt, ka iedzīvotāju dabiskā pieauguma ziņā Bauskas apriņķis ieņem pēdējo vietu visu pārējo apriņķu starpā.

Visā Bauskas apriņķī pēc 1935. gada tautas skaitīšanas datiem 44.686 iedzīvotāji (vai 2,29 proc. no visa iedzīvotāju kopskaita), no kuriem gandrīz deviņas desmitdaļas (89,03 proc.) dzīvo pagastos un tikai apmēram viena desmitā daļa (10,97 proc.) pilsētās. Ar savu mazo pilsētnieku procentu Bauskas apriņķis atšķiras no citiem apriņķiem un tikai vēl divos apriņķos — Aizputes (0,48 proc.) un Jaunlatgales (0,46 proc.) ir vēl mazāks pilsētnieku skaits. Iedzīvotāju skaita ziņā Bauskas apriņķis ieņem septiņpadsmito vietu pārējo apriņķu starpā.

Tuvākos apriņķos dzīvo:

	Iedzīvotāju skaits	Uz 1 kv.km	No tiem uz laukiem uz 1 kv. km
Jelgavas apriņķī	104.388	29,7	18,33
Rīgas apriņķī	109.914	17,0	14,16
Jēkabpils apriņķī	48.006	15,9	12,84

Atsevišķos pagastos 1935. gadā tautas skaitīšanā registrēts iedzīvotāju skaits: Bārbeles — 1582, Bauskas — 1824, Bruk-

nas — 659, Ceraukstes — 2217, Codes — 1441, Iecavas — 3434, Islīces — 2195, Jaunsaules—1258, Kurmenes—1503, Mežotnes — 1998, Misas — 1205, Panemūnes — 3006, Rundāles — 2005, Skaistkalnes — 2575, Stepes — 1183, svītenes — 1667, Taurkalnes — 3159, Vecmuižas — 2884, Vecsaules — 1888, Zālītes — 2099. Tā tad pēc iedzīvotāju skaita vislielākais ir Iecavas un Taurkalnes, bet vismazākais — Bruknas pagasts. Arī pēc platības vislielākais ir Iecavas pagasts ar 257,8 kv. km, tam seko Vecmuižas (255,3 kv. km) un Taurkalnes (235,6 kv. km) pagasts, turpretim, vismazākais ir Bruknas pagasts — tikai ar 51,3 kv. km platību.

Kā jau aizrādīts, Bauskas apriņķī pilsētu iedzīvotāju, samērā ar citiem apriņķiem, nav daudz un visi tie — skaitā 4904 — dzīvo vienīgajā apriņķa pilsētā Bauskā. Iedzīvotāju skaita ziņā Bauska stāv piecpadsmitā vietā mūsu pilsētu sarakstā.

Bez tam, Bauskas apriņķī ir 6 ciemi. Rundāles pagastā atrodas Adžūnu ciems ar 26 mājām (apdzīvotām vietām), kurās 128 iedzīvotāji vai 42 atsevišķas ģimenes. Panemunes pagastā — Brunavas ciems ar 17 mājām, kurās mīt 85 iedzīvotāji vai 32 atsevišķas ģimenes. Tāpat Panemunes pagastā vēl otrs ciems — Budberga, kurā 15 mājas ar 84 iedzīvotājiem vai 27 atsevišķām ģimenēm. Iecavas pagastā — Iecavas ciems ar 114 mājām, kurās 709 iedzīvotāji vai 261 atsevišķa ģimene. Par Iecavas ciema apmēriem var spriest no tā, ka tur ir 3 gaļas tirgotavas, 3 maiznīcas, tvaika dzirnavas ar koku zāģētavu un vilnas apstrādāšanu, spirta dedzinātava un 25 dažāda veida veikali. Skaistkalnes pagastā — Skaistkalnes ciems ar 104 mājām — 760 iedzīvotājiem vai 276 atsevišķām ģimenēm. Skaistkalnē tagad ir 2 viesnīcas, 1 pirmās un 1 otrās šķiras krodzniecības veikals, 1 tējnīca, 2 gaļas tirgotavas, 3 maiznīcas, 1 mehāniskā darbnīca, ūdens dzirnavas ar elektriskās apgaismošanas ierīci, pirts un 31 dažāda veida veikals. Vecmuižas pagastā ir Vecmuižas ciems ar 59 mājām — 334 iedzīvotājiem vai 110 atsevišķām ģimenēm.

Pēc dzimuma Bauskas apriņķa iedzīvotāji sadalās — 21.023 vīrieši (no tiem uz laukiem — 18.902) un 23.663 (20.880) sievietes, tā tad uz katrēm 1000 vīriešiem 1126 sievietes. Vīriešu un sieviešu skaita attiecībās Bauskas apriņķis ir zem visas valsts caurmēra, kur uz 1000 vīriešiem ir 1139 sievietes.

Pēc tautībām Bauskas apriņķa iedzīvotāji sadalās: latvieši — 40.007 (89,53 procenti), vācieši — 302 (0,68 proc.), krievi

— 356 (0,79 proc.), žīdi — 1020 (2,28 proc.), un 2001 (6,72 proc.), pārējo tautību piederīgie. Uz laukiem (atskaitot Bauskas pilsētu) dzīvo 36.284 (91,21 proc.) latvieši, 129 (0,32 proc.) vācieši, 307 (0,77 proc.) krievi, 242 (0,61 proc.) žīdi un 2820 (7,09 proc.) pārējo tautību piederīgie.

Vislatviskālais pagasts

Bauskas apriņķī ir Zālītes pagasts, kur latviešu ir 95,32 proc. no visa šī pagasta iedzīvotāju kopskaita. Savukārt visvairāk cittautībunieku ir Rundāles pagastā, kur to pavisam ir 14,22 proc. no iedzīvotāju kopskaita. Šo cittautībunieku starpā lielākā daļa ir lietuviešu (11,77 proc.), poļu (1,50 proc.) un krievu (0,55 proc.).

Gandrīz trīs ceturtdaļas — 32.080 (vai 71,79 proc.) no visiem Bauskas apriņķa iedzīvotājiem ir e. v. - luterāņu. Starp lauku iedzīvotājiem ev.-luterāņu ir 28.780. Samērā daudz — 10.715 (vai 23,98 proc.) — apriņķī dzīvo katoļu. Daudz mazāk jau ir Mozus ticīgo — 1023 (2,29 proc.), tāpat arī pareizticīgo — 470 (1,05 proc.). Visu pārējo atsevišķo ticību piederīgo skaits ir mazāks par 1 procentu.

Jāatzīmē, ka Bauskas apriņķī dzīvo 2722 (6,09 proc.) ārvalstnieku, pie kam uz laukiem to ir procentuāli daudz vairāk (6,42 proc.) no Bauskas apriņķa lauku iedzīvotāju kopskaita, nekā pašā Bauskā (3,20 proc.) no pilsētas iedzīvotāju kopskaita. Salīdzinot ārzemnieku procentu apriņķos uz laukiem, vislielākais ārvalstnieku procents ir apriņķos, kas atrodas Lietuvas robežā, kur nodarbināts prāvs skaits lietuviešu laukstrādnieku. Tādēļ arī visvairāk ārvalstnieku starp lauku iedzīvotājiem ir Bauskas apriņķī, nedaudz mazāk Jelgavas (5,62 proc.) un Jēkabpils (5,00 proc.) apriņķī. Šajos trijos apriņķos ārzemnieku procents ir augstāks, kā starp Rīgas iedzīvotājiem, pie kam, salīdzinot ar 1930. gadu, vēl ievērojami pieaudzis — Bauskas apriņķī no 5,80 uz 6,42, Jelgavas — no 4,08 uz 5,62 un Jēkabpils — no 4,33 uz 5,00.

Vēl jāpiezīmē, ka 1935. gadā Bauskas apriņķī noslēgtas 384 laulības, kas ir 2,33 proc. no visu noslēgto laulību skaita valstī. No minētā skaita 342 laulības noslēgtas uz laukiem. Dzimuši (bez nedzīvi dzimušiem) 253 zēni un 377 meitenes, — uz 100 meitenēm dzimuši 93,63 zēni. Tā tad, Bauskas apriņķis ir viens no tiem apriņķiem, kur dzimušo skaitā meitenes ir pārsvarā, pie kam tas stāv pēdējā vietā šo apriņķu starpā. Tā Ludzas apriņķī uz 100 meitenēm dzimuši 95,15 zēni, Aizputes — 96,01, Valkas — 98,54 un Cēsu — 99,53.

No minētā skaita — 730 dzimušiem — ārlaulībā dzimuši 105. Tā tad no katriem 100 dzīvi dzimušiem ārlaulībā dzimuši 14,38. Tai pašā laikā pirmā dzīvības gadā miruši 23 zēni (6,52 no 100 dzīvi dzimušiem) un 20 meitenes (5,31), vidēji — 5,89. Kā redzams, zidaiņu mirstība Bauskas apriņķī ir daudz zemāka par caurmēra zidaiņu mirstību valstī (7,89). Pavisam 1935. gadā apriņķī miruši 669 cilvēki, kādēļ dabiskais iedzīvotāju pieaugums ir tikai 61. Izirušas un šķirtas 1935. gadā apriņķī 34 laulības, kas ir 1,77 proc. no visā valstī šķirto laulību kopskaita. Visvairāk laulības šķirtas uz atšķirtas dzīves (14), kopdzīves iziršanas (7) un vienošanās (7) pamata.

Pēc veselības departamenta ziņām ar lipīgām slimībām Bauskas apriņķī 1935. gadā saslimuši 158 cilvēki, kas 1,22 proc. no visā valstī ar lipīgām slimībām saslimušiem. Visvairāk slimojuši ar elpošanas organu tuberkulozi un gripu, influencu. Salīdzinot 1935. gadu ar iepriekšējiem gadiem, saslimšanas gadījumu skaits pakāpeniski samazinājās.

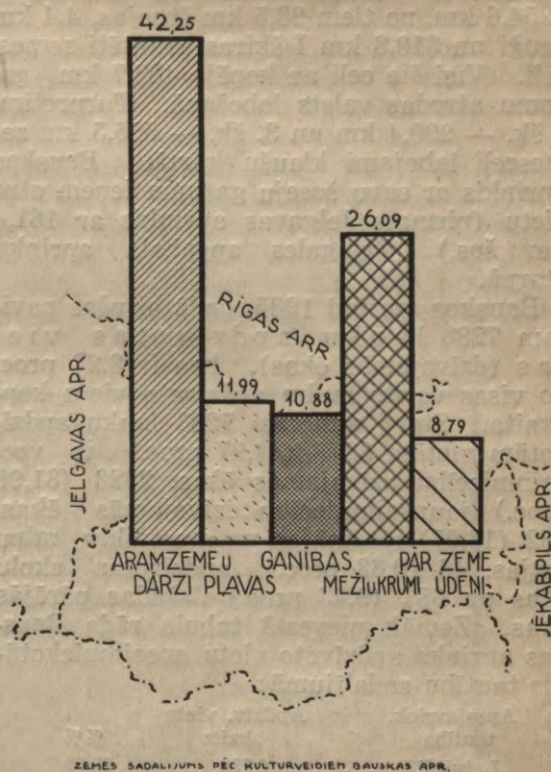
1935. gadā Bauskas apriņķī darbojušās 4 slimnīcas un sanātorijas ar 110 gultām. Gada laikā minētās slimnīcās un sanātorijās ārstējušās 1287 personas, kas tur pavadījušas 22.273 slimnieku dienas. Uz 1935. gada 31. decembri apriņķī skaitījās 18 ārsti, 8 zobārsti, 25 vecmātes, 5 ambulances un veselības kopšanas punkti, 2 ķīmiski - baktērioloģiskās laboratorijas, 4 Rentģena aparāti un 8 kalnu saules kabineti. Tai pašā laikā Bauskas apriņķī darbojušās 12 aptiekas un 5 drogu veikali. Aptiekās gada laikā izsniegtas par maksu zāles pēc 41.874 receptēm,

1935. gadā dažādās tiesu instancēs notiesātas 206 personas, kas savus noziegumus izdarījušas Bauskas apriņķī, pie kam 161 persona noziegumu izdarījusi uz laukiem un 45 — pilsētās. Notiesāto skaits Bauskas apriņķī ir 12,24 proc. no notiesāto skaita Zemgalē un 1,63 proc. no to skaita visā valstī. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, notiesāto skaits par apmēram 11,9 proc. pieaudzis.

Izglītības iestādes Bauskas apriņķī.

1935.-36. mācības gadā visā apriņķī darbojušās 45 pamatskolas (vai viena skola uz 994 iedzīvotājiem), no tām 5 pamatskolas darbojušās pilsētā, bet 40 uz laukiem. Pamatskolās minētā 1935.-36. mācības gadā bijuši 179 skolotāji un 4554 skolēni (pilsētu — 597 un lauku 3957). 44 pamatskolas

uzturējušas pašvaldības un 1 skolu organizācijas. No minētām 45 pamatskolām bijušas: latviešu — 43 ar 4427 skolēniem, vācu — 1 ar 31 skolēnu un žīdu — 1 skola ar 96 skolēniem. Tai pašā laikā apriņķī

Zemes sadalījums pēc kulturveidiem Bauskas apriņķī.

darbojusies 1 latviešu vidusskola ar 117 skolēniem. Bez tam vēl strādājusi viena lauksaimniecības skola ar 28 skolēniem, viena dārzkopības skola ar 47 skol., viena mājturības skola ar 46 skol. un viena laukstrādnieku skola ar 8 skolēniem.

1935. gadā apriņķī darbojušās 29 vispārēja tipa bibliotēkas, no tām — 4 pilsētās un 25 uz laukiem. 7 bibliotēkas piederējušas pašvaldībām, 20 privātām organizācijām un 2 privātpersonām. Kopējais sējumu skaits minētās bibliotēkās uz 1936. gada 1. janvāri bijis 26.383, no tiem lauku bibliotēkās — 21.332 sējumi. No visiem sējumiem — 25.678 bijuši latviešu valodā un 705 svešvalodās. Bibliotēku skaita ziņā vislabāk nostādītas: Rundāles (3 bibl. — 1784 sēj.), Iecavas (3 bibl.), Kurmenes (3 bibl.), Mežotnes (2 bibl. — 2545 sēj.), Bārbeles (2 bibl. — 1450 sēj.), Panemunes (2 bibl. — 1133 sēj.) un Taurkalnes pagasti, turpretim, Bauskas pagastā nav vēl nevienas vispārējas bibliotēkas. Visās bibliotēkās 1935. gadā izsniegti lasīšanai

23.759 sējumi (no tiem uz laukiem — 15.866 sēj.). Lasāmības koeficients Bauskas apriņķī (16,7) ir stipri zemāks par lasāmības koeficientu caurmērā visā valstī (21,5). 1935. gadā apriņķī izdots viens laikraksts latviešu valodā.

Bauskas apriņķa zemesceļu garums ir 1254,6 km, no tiem 93,5 km šosejas, 4,4 km bruģi un 310,3 km I šķiras grantēti zemesceļi. Visi šie ceļi ar kopējo 408,7 km garumu atrodas valsts labošanā. Turpretim, 2 šķ. — 290,4 km un 3. šķ. — 555,5 km zemesceļi labojami kļaušu kārtā. Bauskas apriņķis ar savu šoseju garumu ieņem otro vietu (pirmais Jelgavas apriņķis ar 161,4 km šos.) Zemgales apgabala apriņķu starpā.

Bauskas apriņķī 1935. gadā bijušas pavisam 7283 lauku apdzīvotas vietas (dzīvojamās ēkas), kas ir 3,22 proc. no visas valsts lauku apdzīvoto vietu kopskaita. Starp minētām 7283 lauku apdzīvotām vietām 3275 (44,97 proc.) ir vecsaimniecību dzīvojamās ēkas, 2323 (31,90 proc.) jaunsaimniecību dzīvojamās ēkas, 952 (13,07) mazmājas un atsevišķas kalpu mājas, 46 (0,63 proc.) apdzīvotas skolu ēkas un 687 (9,43 proc.) dažādas pārējās ēkas. Zemāk pievestā tabula rāda Bauskas apriņķa apdzīvoto vietu apsaimniekotāju tautību sadalījumu:

Apsaimniek. tautība	Apdzīv. vietu skaits	%%
Latvieši	6.738	92,52
Krievi	21	0,28
Žīdi	31	0,43
Vācieši	32	0,44
Lietuvieši	55	0,75
Pārējie un nezinām.	23	0,32
Apsaimn. jurid. person.	383	5,26
Kopā:	7.283	100

Jāatzīmē, ka relatīvi, t. i. blakus citu tautību — apdzīvoto vietu apsaimniekotājiem, vislatviskākie apriņķi ir Jēkabpils, Bauskas, Cēsu. Samērā daudz Bauskas apr. ir lietuviešu — apdzīvoto vietu apsaimniekotāju.

Lauku apdzīvotās vietas Bauskas apriņķī pēc viņās dzīvojošo ģimeņu skaita:

Apdzīv. no	Apdzīv. vietu skaits	%%
1 iedzīvotāja	163	2,24
1 ģimenes	5.077	69,74
2 ģimenēm	1.312	18,02
3 ģimenēm	427	5,87
4 ģimenēm	145	1,99
5 un vairāk ģim	156	2,14
Kopā:	7.280	100

Bez tam 3 apdzīvotās vietās ir sabiedriskas iestādes. Pievestie skaitļi rāda, ka

gandrīz trīs ceturtdaļas no lauku apdzīvotām vietām apriņķī ir tādas, kurās apdzīvotikai viena ģimene.

Apgaismošana. 6999 (vai 96,10 proc.) lauku apdzīvotās vietas apriņķī apgaismo ar petroleju un 278 (vai 3,82 proc.) apdzīvotās vietās iekārtota elektriskā apgaismošana. Lauku apdzīvotās vietās, kurās ir iekārtota elektriskā apgaismošana, visā valstī sastāda tikai 2,35 proc. no visa apdzīvoto vietu kopskaita, kurpretim, Bauskas apriņķī šis procents ir par 1,47 proc. augstāks un līdz ar to tas stāv ceturta vietā (pirmais — Rīgas apr. — 10,82 proc, otrais — Jelgavas apr., — 5,33 proc. un trešais — Cēsu apr. — 4,07 proc.) pārējo apriņķu starpā, pie kam relatīvi visvairāk apdzīvoto vietu ar elektrības apgaismošanu ir Iecavas (15,77 proc.), Vecmuižas (14,08 proc.) un Zālītes (11,16 proc.) pagastā.

Dzeņamo ūdeni 6447 (vai 88,52 proc.) apdzīvotās vietās ņem no akām, 583 (8,01 proc.) — no ūdenssūknēm, 106 (1,46 proc.) — no upēm un ezeriem un tikai 19 (0,26 proc.) apdzīvotās vietās ierīkots ūdensvads. Vienā apdzīvotā vietā darbojies ūdenstrieķis. No dabiskiem ūdensbaseiniem (upēm, ezeriem, avotiem) ūdeni ņem visā valstī 17.207 apdz. vietas, kas sastāda vidēji visā valstī 7,62 proc. no visu apdzīvoto vietu kopskaita. Procentuāli samērā visvairāk minēto apdzīvoto vietu, kurās ūdeni ņem no dabiskiem ūdensbaseiniem, atrodas Aizputes un Daugavpils apriņķos, kurpretim vismazāk Bauskas apriņķī.

Lauku saimniecības.

Bauskas apriņķī 1935. gadā bijušas pavisam 7.754 dažāda rakstura lauku saimniecības, kas ir 2,81 proc. no visu saimniecību kopskaita valstī. Pēc lieluma grupām minētās 7.754 saimniecības sadalās:

Saimniecību skaits un zemes kopplatība 1935. gadā.

Saimniecību lieluma grupas	Saimniecību skaits	%	Zemes kopskaits ha	%
Līdz 1 ha	587*)	7,57	229,89	0,14
1— 2 „	316	4,07	462,48	0,28
2— 5 „	570	7,35	1.944,18	1,16
5— 10 „	864	11,14	6.533,45	3,92
10— 15 „	1336	17,23	17.311,78	10,39
15— 20 „	1283	16,55	21.982,90	13,19
20— 30 „	803	10,36	19.604,34	11,77
30— 50 „	1307	16,86	51.943,72	31,18
50—100 „	653	8,42	41.001,90	24,61
Pāri par 100 ha	35	0,45	5.591,68	3,36
Kopā:	7754	100	166.606,32	100

*) Šai skaitā 39 saimniecības tikai ar mājlopiem (bez zemes).

Pēc saimniecību zemes kopplatības vislielākais Bauskas apriņķī ir Vecmuižas pagasts ar 14.473,39 ha lielu saimniecību zemes platību, bet vismazākais Bruknas — ar 4.128,72 ha.

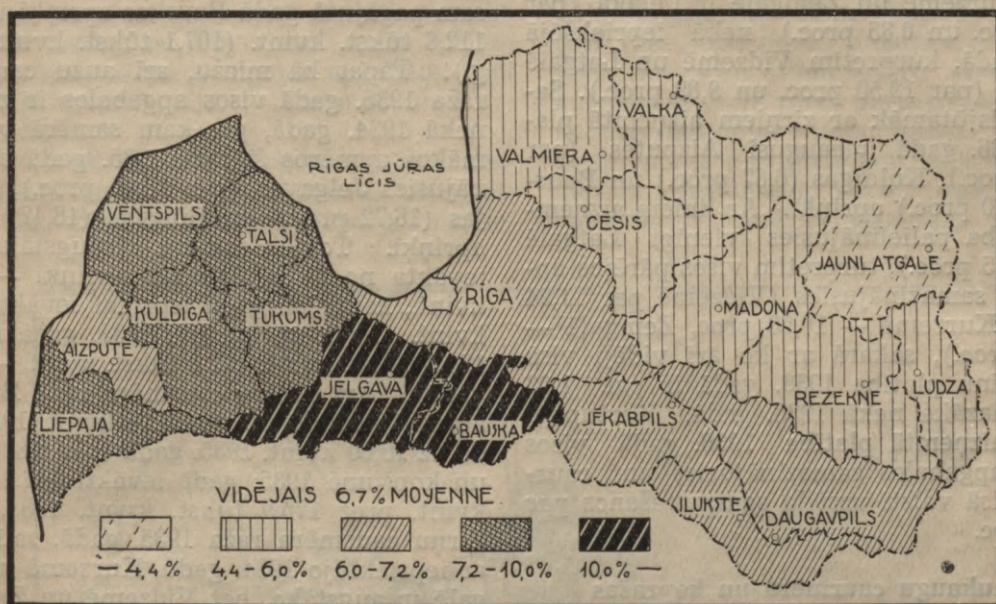
Zemes kultūrveidi.

Bauskas apriņķī zemes sadalījums pēc kultūrveidiem (1929. g.) šāds: aļamzemes (ieskaitot augļu un sakņu dārzus) — 96.001,83 ha (vai 42,25 proc. no visas zemes kopplatības), pļavas — 27.237,34 ha (11,99 proc.), ganības — 24.712,74 ha (10,88 proc.), meži un krūmi — 59.288,02 ha (26,09 proc.) un pārējā zeme un ūdeņi — 19.968,91 ha (8,79 proc.). Samērā visaugstākais aļam- un dārzu zemes procents 1929. gadā bijis Rundāles (79,95 proc.), Bauskas (73,78

samazinājusies pļavu platība (par 2,63 proc.), tāpat arī dabisko ganību platība (par 18,09 proc.).

Sējumu platība.

Sējumu platība 1936. gadā bijusi (1000 hektāros): rudziem (ziemas un vasaras) — 11,1 (vai 12,53 proc. no visas sējumu kopplatības), ziemas kviešiem—7,6 (8,58 proc.), vasaras kviešiem — 1,0 (1,13 proc.), miežiem — 7,1 (8,01 proc.), auzām — 10,1 (11,40 proc.), mistram — 9,3 (10,49 proc.), zirņiem un citiem pākšaugiem — 2,1 (2,37 proc.), āboliņam un c. tīruma zālājiem — 31,3 (35,33 proc.), kartupeļiem — 3,5 (3,95 proc.), sakņaugiem — 3,1 (3,50 proc.), līniem — 0,7 (0,79 proc.) un pārējiem lauk-

Kvieši (ziemas un vasaras) 1935. g. % no aļam- un dārzu zemes kopplatības.

proc.), Mežotnes (72,31 proc.) un Svitenes (71,26 proc.) pagastā, kurpretim viszemākais — Vecmuižas pagastā (17,20 proc.). Pļavu procents visaugstākais ir Stelpes (20,30 proc.) un Vecmuižas (18,88 proc.) pagastā, bet ganību — Stelpes pagastā (22,02 proc.). Mežu un krūmāju visvairāk saskaitīts Iecavas (51,93 proc.) un Taurkalnes (40,28 proc.) pagastā. Salīdzinot 1935. gada un 1920. gada lauksaimniecības izlietoto zemi, redzams, ka tā 1935. gadā nedaudz samazinājusies (par 0,60 proc.) un uzrāda 147.064,23 ha pret 147.951,91 ha 1929. gadā, Par 4,48 proc. pieaugusi aļamzeme un dārzi (100.300,72 ha — 1935. g.). Turpretim

augiem (ieskaitot arī cukurbiešu platību) — 1,7 (1,92 proc.).

Salīdzinot 1936. gada un 1935. gada sējumu platības, redzams, ka 1936. gadā palielinājusies rudzu (par 9,90 proc.), vasaras kviešu (par 11,11 proc.), auzu (par 16,09 proc.), mistra (par 1,09 proc.), zirņu un citu pākšaugu (par 5,00 proc.), āboliņa un tīruma zālāju (par 5,74 proc.) platība. Samazinājusies ziemas kviešu (par 15,56 proc.), miežu (par 13,41 proc.), kartupeļu (par 2,78 proc.), līnu (par 30,00 proc.) un pārējo laukaugu (par 19,05 proc.) sējumu platība.

Sakņaugu sējumu platība nav mainīju-

sies. Jāatzīmē, ka ziemas un vasaras rudzu platība 1936. gadā vienīgi Zemgales apgabalā ir nedaudz lielāka (par 2,62 proc.) nekā 1935. gadā, turpretim visos pārējos apgabalos mazāka. Ar ziemas kviešiem 1936. gadā aizņemtā aļamzemes platība, bez izņēmuma visos apgabalos, ir mazāka nekā iepriekšējā gadā. Vasaras kviešu sējumu platība tad savukārt šogad visos apgabalos un aprīņos ir lielāka nekā 1935. gadā. Miežu sējumu aizņemtā platība caurmērā visā valstī ir par 1,97 proc. mazāka nekā 1935. gadā. Kurzemē un Latgalē tā gan ir nedaudz lielāka (par 1,92 proc. un 2,56 proc.), bet toties Vidzemē un Zemgalē jūtami mazāka (par 8,76 proc. un 3,74 proc.). Auzu lauku platība, bez izņēmuma visos valsts apgabalos, palielinājusies. Tas pats sakāms par mistru. Pākšaugu starpā galvenā loma zirņiem, kuņu aizņemtā platība 1936. gadā Kurzemē un Zemgalē ir lielāka (par 2,08 proc. un 0,85 proc.) nekā iepriekšējā 1935. gadā, kurpretim Vidzemē un Latgalē mazāka (par 12,50 proc. un 9,89 proc.). Samērā visjūtāmāk ar zirņiem aizņemtā platība 1936. gadā pieaugusi Aizputes (par 14,29 proc.), Kuldīgas (6,67 proc.) un Bauskas (5,00 proc.) aprīņi. Ar liniem aizņemtā platība palielinājusies vienīgi Latgalē (par 4,35 proc.), turpretim visos pārējos apgabalos samazinājusies (Vidzemē par 11,94 proc., Kurzemē — 10,53 proc., Zemgalē — 23,26 proc.), sakarā ar ko arī vidēji visā valstī linu platība 1936. gadā ir par 1,03 proc. mazāka nekā 1935. gadā. Kartupeļu lauku aizņemtā platība 1936. gadā visos valsts apgabalos samazinājusies un caurmērā visā valstī uzrāda samazināšanos par 3,15 proc.

Laukaugu caurmēra un kopražas apmēri.

Apskatot atsevišķo laukaugu caurmēra un kopražas apmēru, redzams, ka ziemas rudzu caurm. raža 1936. g. gandrīz visos aprīņos (izņemot Aizputes apr.) ir zemāka nekā 1935. gadā. Tomēr samērā visaugstākā raža ievākta Bauskas aprīņī (15,64 kvintāli no 1 ha), kaut gan arī šeit pret 1935. gadu tā samazinājusies par 3,52 proc. 1935. gadā Bauskas aprīņī ievākti 163,7 tūkstoši kvintālu ziemas rudzu. Ziemas kviešu caurmēra raža šogad Bauskas aprīņī bijusi par 4,32 proc. zemāka nekā 1935. gadā, un no 1 ha ievākti tikai 15,73 kvint. Ziemas kviešu caurmēra raža bijusi zemāka visos Zemgales aprīņos. Pagājušā 1935. gadā pavisam Bauskas aprīņī ievākti 148,0 tūkst. kv. pret 178,9 tūkst. kv.

gadu iepriekš. Pārējot uz vasarāju labību un citu laukaugu ražas apskatīšanu, jāatzīmē, ka pagaidām vēl nevar minēt skaitļus par 1936. gadu, jo šo laukaugu ražas galīgās skaitļi vēl nav aplēsti.

Vasaras kviešu caurmēra raža 1935. gadā, bez izņēmuma visos aprīņos, ir zemāka nekā 1934. gadā. Bauskas aprīņī tā samazinājusies par 15,56 proc. un ievākts tikai 12,81 kvint. no 1 ha. Kas attiecas uz vasaras kviešu kopražu, tad Bauskas aprīņī 1935. gadā pavisam ievākti 11,5 tūkst. kvint. pret 29,6 tūkst. kvint. 1934. gadā. Miežu caurmēra raža 1935. gadā vienīgi Ludzas aprīņī ir nedaudz lielāka, kurpretim visos pārējos aprīņos — mazāka (Bauskas aprīņī par 5,04 proc.) nekā 1934. gadā. Samērā visaugstākā caurmēra raža gan ir bijusi Bauskas (13,74 kvint.) un Jelgavas (13,42 kvint.) aprīņī. Miežu pavisam pagājušā gadā Bauskas aprīņī ievākts 112,6 tūkst. kvint. (107,1 tūkst. kvint. 1934. g.). Tāpat kā miežu, arī auzu caurmēra raža 1935. gadā visos apgabalos ir zemāka nekā 1934. gadā, pie kam samērā visjūtāmākos apmēros šī raža 1935. gadā samazinājusies Jelgavas (par 16,80 proc.), Liepājas (16,72 proc.) un Ilūkstes (16,42 proc.) aprīņī. Tomēr samērā visaugstākā raža ievākta no 1 ha Bauskas aprīņī — 14,29 kvint., kaut gan gadu iepriekš ievākts 15,21 kvint. Pavisam aprīņī 1935. gadā ievākti 124,3 tūkst. kvint. (92,8 tūkst. kvint. — 1934. gadā). Arī mistra caurmēra raža Bauskas aprīņī noslidējusi no 16,14 kvint. 1934. gadā uz 16,00 kvint. 1935. gadā (par 0,87 proc.) un kopsumā 1935. gadā ievākti 147,2 tūkst. kvint. pret 175,9 tūkst. kvint. 1934. gadā. Zirņu caurmēra raža 1935. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo 1934. gadu, Kurzemē un Latgalē ir augstāka, bet Vidzemē un Zemgalē — zemāka. Bauskas aprīņī tā pazeminājusies par 0,60 proc. un 1936. gadā no 1 ha ievākti 11,66 kvint., kas kopsumā devuši 23,3 tūkst. kvint. pret 21,1 tūkst. kvint. 1934. gadā.

Linu šķiedras caurmēra raža 1935. gadā Vidzemē un Latgalē ir augstāka, bet Kurzemē un Zemgalē zemāka nekā iepriekšējā gadā, pie kam visjūtāmāk minētās šķiedras caurmēra raža pieaugusi Ludzas un Rēzeknes aprīņī. Savukārt vislielākā linu šķiedras caurmēra ražas samazināšanās (par 11,17 proc.) minētā 1935. gadā novērojama Bauskas aprīņī, kur no 1 ha ievākts tikai 3,66 kvint., kas pav. devuši 3,7 tūkst. kv. kopražas. Kas attiecas uz linsēklu caurmēra ražu, tad tā 1935. gadā visos apgabalos ir zemāka nekā iepriekšējā 1934. gadā, tomēr,

neskatoties uz to, linsēklu kopražā 1935. gadā visos apgabalos ir lielāka nekā iepriekšējā gadā, kas, protams, izskaidrojams ar linu lauku platības pieaugumu. Bauskas apriņķī pavisam ievākti 3,8 tūkst. kvint. linsēklu. Kartupeļu caurmēra raža 1935. gadā vienīgi Ludzas apriņķī bijusi augstāka, kurpretim visos pārējos apriņķos — zemāka nekā 1934. gadā. It sevišķi tā samazinājusies Ilūkstes (par 20,94 proc.) un Jelgavas (19,60 proc.) apriņķī. Bauskas apriņķī tā samazinājusies par 17,64 proc. un no 1 ha ievākts tikai 119,4 kvint. kartupeļu, dodot kopražu 430,0 tūkst. kvint. pret 478,6 tūkst. kvint. 1934. gadā.

Cukurbiešu caurmēra raža 1935. gadā visos apgabalos un apriņķos ir zemāka nekā 1934. gadā, pie kam 1935. gadā samērā visaugstākā cukurbiešu raža no 1 ha ievākta Bauskas (210,5 kvint.), Liepājas (208,7 kvint.) un Kuldīgas (202,9 kvint.) apriņķī. Vairāk nekā puse no visām cukurbietēm 1935. gadā ražota Zemgales apgabalā, bet gandrīz ceturtdaļa — Vidzemē un Kurzemē kopā.

Pēc lauksaimniecības brīvprātīgo korespondentu ziņām, šā gada rudens bijis ļoti labvēlīgs ziemāju labības — rudzu un kvie-

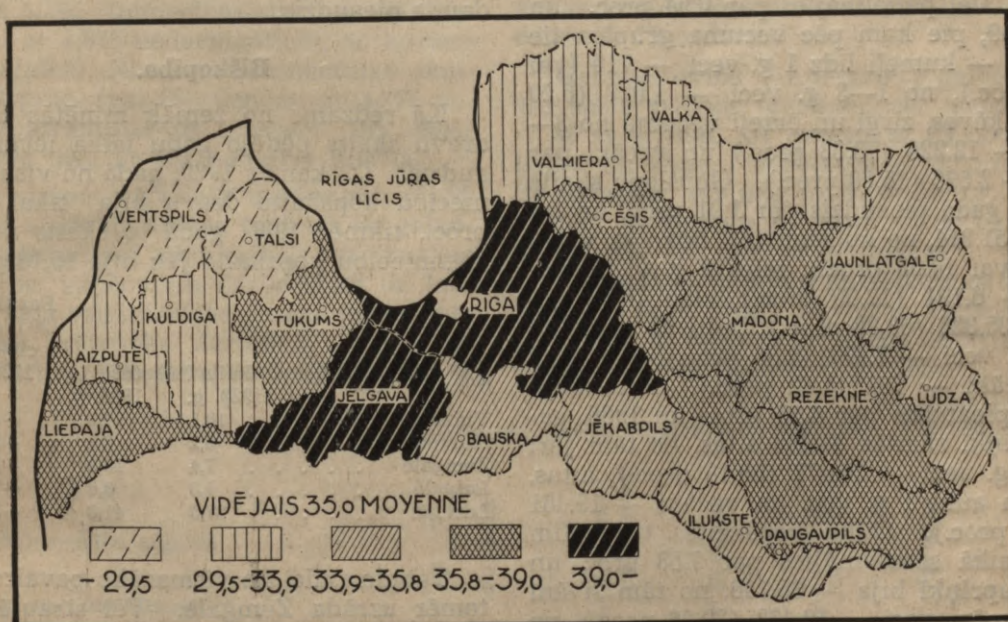
ņoja par visu lauku apsēšanu un 15,56 proc. — ka daļa lauku palikusi neapsēta. Spriežot pēc šiem ziņojumiem, tekošā gadā Zemgales apgabalā ar rudziem apsēta par apmēram 4 proc. un ar ziemas kviešiem par apmēram 5 proc. lielāka platība nekā iepriekšējā gadā.

Mājlopu skaits.

Mājlopu skaits Bauskas apriņķī atsevišķos gados bijis (tūkstošos):

	1935. g.	1929. g.
Zirgi	16,4	14,9
Govslopi	50,2	38,7
To starpā:		
slauc. govus	34,5	28,6
Cūkas	38,8	18,7
Aitas	42,7	32,6

Salīdzinot 1935. un 1929. gadu, visstraujāki pieaudzis (par 107,49 proc.) cūku skaits un 1935. gadā apriņķī ir 4,83 proc. no visu cūku kopskaita valstī. Tāpat strauji audzis (par 30,98 proc.) aitu skaits un ir 3,17 proc. no visām aitām valstī. Govslopi pieauguši par 29,72 proc. un sastāda 3,94 proc. no visu govslomu skaita valstī. Slaucamo govju skaits pieaudzis par 20,63 proc. Vismazāko pieaugumu (10,07 proc.) uzrāda zirgu skaits, tomēr no visa zirgu skaita val-

Govslomu skaits 1936. g. uz 100 ha lauksaimniecībā izmantojamas zemes.

šu — sējai. Tā no Bauskas apriņķa iesūtītiem ziņojumiem — 92,50 proc. ziņojumos uzrādīts, ka apsēti visi lauki un tikai 7,50 proc. ziņojumos minēts, ka lauki apsēti daļai, kurpretim 1935. gadā 84,44 proc. zi-

sti Bauskas apriņķī ir 4,27 proc. zirgu. Uz 100 hektariem lauksaimnieciski izmantotas zemes 1935. gadā Bauskas apriņķī bijis 11,15 zirgu, 34,13 govslomu (23,46 slaucamo govju), 26,38 cūku un 29,03 aitu.

Zemāk minētā tabula rāda (absolūtos skaitļos) mājlopu skaitu 1935. gadā atsevišķos Bauskas apriņķa pagastos:

	Zirgi un kumeli	Govslopu kopskaits	To starpā slauc. gov.	Aitas un jēri	Cūkas un sivēni
Bārbeles pag.	691	2.442	1.689	2.287	1.717
Bauskas "	680	1.939	1.368	1.377	1.696
Bruknas "	328	1.097	700	1.105	814
Ceraukstes "	1.106	2.961	1.984	2.225	2.455
Codes "	735	2.117	1.486	1.449	1.838
Iecavas "	1.057	3.790	2.655	2.848	2.609
Islices "	1.036	2.829	1.906	2.209	2.306
Jaunsaules "	638	1.891	1.231	1.553	1.440
Kurmenes "	579	1.773	1.144	1.855	1.330
Mežotnes "	916	2.659	1.876	2.054	2.472
Misas "	517	1.588	1.107	1.718	1.116
Paņemunes "	1.163	3.118	2.143	2.727	2.638
Rundāles "	988	3.014	2.105	2.020	2.104
Skaistkalnes "	655	2.125	1.446	2.010	1.944
Stelpes "	540	1.862	1.278	1.765	1.439
Svitenes "	757	2.158	1.440	1.768	1.601
Taurkalnes "	1.100	3.659	2.495	3.639	2.542
Vecmuižas "	1.028	3.511	2.465	3.334	2.253
Vecsaules "	950	2.612	1.797	2.634	2.368
Zālītes "	816	2.964	2.103	2.064	1.847
Bauskas pils.	117	128	111	23	236

Kopā: 16.397 50.237 34.529 42.664 38.765

Salīdzinot 1936. un 1935. gada atsevišķu mājlopu skaitu apriņķī, zirgu kopskaits 1936. g. vēl palielinājies par 0,94 proc. un ir 16.559, pie kam pēc vecuma grupām tie sadalās — kumeli līdz 1 g. veci — 710 (vai 4,29 proc.), no 1—3 g. veci — 1.027 (6,20 proc.), ķēves, zirgi un ērzeļi vecumā no 3—15 g. — 12.226 (73,83 proc.) un vecāki par 15 g. — 2.596 (15,68 proc.). Govslopu skaits pēdējā gadā pieaudzis par 1,91 proc. un tagad ir 51.214, no kuņiem: teļi līdz 1 g. v. — 7.439 (vai 14,53 proc.), teles 1 g. v. un vecāk. — 6.191 (12,09 proc.), slaucamas govīs — 35.326 (68,98 proc.), bulļi un vērsi no 1—2 g. veci — 1.477 (2,88 proc.), 2 g. veci un vecāki — 781 (1,52 proc.). Aitu kopskaits pieaudzis par 4,15 proc. un 1936. gadā apriņķī skaitās 44.458 aitas, no tām jēri līdz 1 g. veci — 24.977 (56,18 proc.), aitas, teķi un auni 1 g. vec. un vecāki — 19.481 (43,82 proc.). Cūku kopskaits turpretim gada laikā samazinājies par 7,58 proc. un šogad apriņķī bija — 35.796, no tām sivēni līdz 2 mēn. veci — 10.402 (29,06 proc.), no 2—6 mēn. veci — 14.534 (40,60 proc.), vaislas cūkas un kuļi 6 mēn. veci un vecāki — 4.646 (12,98 proc.) un pārējās cūkas 6 mēn. vec. un vecākas — 6.214 (17,36 proc.).

Pēc lopkopības pārraudzības biedrību datiem 1934.-35. saimniecības gadā Bauskas apriņķī zem pārraudzības esošās 562 saimniecībās ar 4.349,3 slaucamo gada govju

skaitu caurmērā no 1 slaucamas govīs gadā ražots 2.605 kg piena ar 3,93 proc. tauku, vai 118 kg sviesta. Zemgalē tai pašā laikā no govīs ražots 2.586 kg piena ar 3,88 proc. tauku vai 115 kg sviesta. Salīdzinot 1934.-35. s. g. piena un piena tauku caurmēra ražu ar caurmēra ražu piecu saimniecību gadu laikā — no 1929.-30. — 1933.-34. s. g. — tad jāatzīmē, ka svārstības nav novērojamas. Tomēr Bauskas apriņķa caurmēra sviesta raža 1934.-35. s. g. ir par 3,28 proc. zemāka par caurmēra sviesta ražu visā valstī. Kas attiecas uz piensaimnieku sabiedrībās nodoto pienu un viņās ražoto sviesta daudzumu, tad 1934. gadā nodotā piena daudzums Vidzemes un Zemgales apgabalā ir lielāks (par 6,25 proc. un 1,05 proc.) nekā iepriekšējā 1933. gadā, turpretim Kurzemē un Latgalē — mazāks (par 10,21 proc. un 2,3 proc.), pie kam 1934. gadā ceturtda daļa no visa piensaimnieku sabiedrībām nodotā piena krīt uz Zemgali. Bauskas apriņķī 1934. gadā nodots 23.438 tūkst. kg piena, kas ir 5,21 proc. no visa nodotā piena daudzuma valstī. Tai pašā laikā ražots 966 tūkst. kg sviesta, kas ir 5,31 proc. no visa valstī ražotā sviesta. Salīdzinot ar iepriekšējo 1933. g. nodotā piena un ražotā sviesta daudzums apriņķī nedaudz pieaudzis.

Biškopība.

Kā redzams no zemāk minētās tabulas dravu skaits pēdējo gadu laikā ievērojami audzis. Tā, kamēr 1929. gadā no visu saimniecību kopskaita dravu bija tikai 10,33 proc., tikmēr 1935. gadā to skaits no visu saimniecību kopskaita jau bija 15,16 proc.

Dravu skaits (tūkstošos)	Pavairošanās 1935. g. attiecībā pret 1929. g.		
	1929. g.	1935. g.	
Vidzemē	10,1	14,8	+46,5
Kurzemē	5,2	8,1	+55,8
Zemgalē	7,4	10,3	+39,2
Latgalē	4,8	8,6	+79,2
Latvijā	27,5	41,8	+52,0

Tabula rāda, ka vismazāko pavairošanos tomēr uzrāda Zemgale. Vēl straujāk par dravu skaitu pēd. gados audzis bišu saimju skaits, pie kam uz vienas dravas caurmērā bijis bišu saimju:

	1935. g.
Vidzemē	3,8
Kurzemē	4,2
Zemgalē	4,0
Latgalē	3,8
Latvijā	3,9

1936. gada vasara biškopjiem bijusi visai labvēlīga un Bauskas apriņķī caurmērā no 1 bišu saimes ražots 16,21 kg medus (8,40 kg — 1935. g.) un 1,05 kg vaska (0,90 kg — 1935. g.).

Laukstrādnieku skaits.

Laukstrādnieku skaits Bauskas apriņķī (saimniecībās lielākās par 1 ha) 1935. gadā — 7.537 (1929. g. — 6.366), no kuņiem 1.133 (731) gada strādnieki (ieskaitīti arī tehniskais personāls un deputāti), 1.478 (1.063) gada strādnieces, 1.202 (710) vasaras puīši, 1.548 (746) vasaras meitas, 1.496 (1.828) gani un 680 (1.288) mēneša strādnieki. Laikā no 1929. līdz 1935. gadam Bauskas apriņķī samazinājies ganu (18,16 proc.) un mēneša strādnieku (47,20 proc.) skaits, bet pieaudzis gada strādnieku (54,99 proc.), gada strādnieču (39,04 proc.) vasaras puīšu (69,30 proc.) un vasaras meitu (107,51 proc.) skaits. Minēto strādnieku skaitā Bauskas apriņķī bija (1935. g. 26. jūnijā) 4.323 ārzemnieki.

Rūpniecības - amatniecības uzņēmumi.

1935. gadā Bauskas apriņķī pavisam darbojušies 1.166 rūpniecības-amatniecības uzņēmumi ar 1.878 nodarbinātiem, no kuņiem 649 strādnieki. No minētā uzņēmumu skaita 76,59 proc. (vai 893 uzņēm. ar 1.377 nodarbin.) atradušies uz laukiem un 23,41 proc. (273 uzņēm. ar 501 nodarb.) pilsētā.

Kā redzams, visvairāk uzņēmumu (31,90 proc.) ir apģērbu, apavu, tualetes un galantērijas piederumu rūpniecībā, no kuņiem 61,29 proc. uzņēmumu darbojušies uz laukiem. Šajā saimniecības nozarē pirmo vietu ieņem drēbnieku darbnīcas — 224 ar 267 nodarbin. (no tiem uz laukiem 161 ar

177 nodarb.), kurpnieku darbnīcas — 105 ar 123 nodarb. (45 ar 49 nodarbin.), aditavas — 29 ar 32 nodarb. (17 ar 19 nodarb.).

Otrā vietā stāv būvrūpniecības uzņēmumi (16,72 proc. no visu uzņēmumu kopskaita apriņķī), pie kam četras piektdaļas (82,56 proc.), no tiem atrodas uz laukiem. Visvairāk būvrūpniecībā ir mūrnieku un podnieku uzņēmumu — 73 ar 98 nodarbin. (58 uzņēm. — 70 nodarb.), namdaņu uzņēm. — 67 ar 123 nodarb. (66 uzņēm. — 120 nod.), būvgaldnieku uzņēm. — 37 ar 47 nodarb. (27 uzņēm. — 30 nodarb.).

Trešā lielākā saimniecības nozare ir metalapstrādāšana un mašīnbūves (16,47 proc.). Gandrīz deviņas desmitdaļas (89,06 proc.) šo uzņēmumu ir uz laukiem. Visvairāk šajā nozarē ir kalves (smēdes) — 160 ar 193 nodarbin. (uz laukiem — 157 uzņēm. ar 187 nodarb.), tad seko atslēdznieku un mēchaniskās darbnīcas — 18 ar 33 nodarb. (8 uzņēm. ar 11 nodarb.).

Pārtikas un garšvielu rūpniecībā (15,09 proc. no uzņēmumu kopskaita) galvenā loma piekrīt labības kuļamgarnitūrām — 80 uzņēm. ar 111 nodarbinātiem, pie kam visi tie strādā uz laukiem. Tad seko 55 dzirnavas ar 97 nodarbinātiem (uz laukiem 54 dzirnavas ar 79 nodarb.).

Kokrūpniecībā (12,61 proc.) galveno lomu spēlē mēbeļu galdniecības uzņēmumi — 46 ar 57 nod. (31 uzņēm. ar 39 nodarb.), baļķu un slīpeņu zāģētavas — 30 uzņēm. ar 69 nodarbin. (29 uzņēm. ar 60 nodarb.), jumta skaidu un šindeļu griešana — 28 uzņēm. ar 21 nodarb. (27 uzņēm. ar 20 nodarb.).

Keramikas, akmeņu izstrādājumu u. t. t. rūpniec. (2,14 proc.) visvairāk ķieģeļu cepļu — 8 ar 61 nodarb. un kaļķu un krita raž. uzņēm. — 8 ar 25 nodarbinātiem.

Uzņēmumu skaits Nodarbināto kopskaits Tai skaitā algoti strādnieki

Saimniecību nozares	Pavisam	Uz laukiem		Pilsētā	
		No tiem uz laukiem	Pavisam	No tiem uz laukiem	Pavisam
Raktuves un akmeņlauzt	1	1	4	—	—
Keramika, akmeņu izstr. u. t. t.	25	18	103	68	60
Metalapstrād. un mašīnu būves	192	171	245	205	30
Ķīmiskā rūpniecība	1	1	2	—	—
Ādu rūpniecība	18	8	27	10	8
Tekstilrūpniecība	24	18	49	30	22
Kokrūpniecība	147	119	194	153	71
Poligrafiskā rūpniecība	13	7	20	8	4
Pārtikas un garšv. rūpn.	176	161	442	356	262
Apģērbu, apavu, tualetes u. galant. pied. rūpn.	372	228	441	251	41
Būvrūpniecība	195	161	340	272	134
Gāzes, elektr. un ūdensvadu iestādes	2	1	11	—	9
Kopā:	1.166	893	1.878	1.377	649

Tekstilrūpniecībā (2,06 proc.) visvairāk vilnas rūpniecības uzņēmumu — 18 ar 41 nodarbin. (5 uzņ. ar 17 nodarb.).

Ādu rūpniecībā (1,54 proc.) — seglinieku izstrādājumu uzņēm. — 12 ar 13 nodarbin., no tiem uz laukiem gan tikai trešā daļa — 4 uzņ. ar 4 nodarb. Pārējās saimniecību nozarēs uzņēmumu skaits ir stipri mazs — tā poligrafiskās rūpniecības uzņēmumi sastāda tikai 1,12 proc. no visu uzņēmumu kopskaita, raktuves un akmeņlauztuves — 0,09 proc., ķīmiskās rūpniecības uzņ. — 0,09 proc., gāzes, elektrības un ūdensvadu iestādes — 0,17 proc.

Bez tam vēl aprīņķī uz laukiem strādā 3 uzņēmumi ar vairāk kā 20 algotiem strādniekiem katrā — viens ķieģeļu ceplis ar 36 nodarbinātiem — 36 strādniekiem, viena spirta dedzinātava — 27 nodarb.—21 strādn. un viens zemesceļu un tiltu būves uzņēmums ar 24 nodarb. — 21 strādn.

Pagastu pašvaldību budžeti.

Bauskas aprīņķa 20 pagastu pašvaldību budžetu kopsūma, salīdzinot pa gadiem, svārstījies. Priekšā 12 gadiem budžeta kopsūma bija 0,348 milj. ls, nākošos gados tā pakāpeniski aug un jau 1927.-28. s. g. tā gandrīz divkārtšojies un sasniedz 0,663 milj. ls. Visaugstākās budžeta sūmas bijušas 1929.-30. s. g., kad to kopsūma bija 0,755 milj. ls. Saimnieciskās krīzes laikā arī pagastu pašvaldību budžetu sūmas samazinās, sevišķi 1932.-33. s. g. (0,534 milj. ls). Sākot jau ar nākošo 1933.-34. s. g., tās atkal pakāpeniski, bet samērā lēni, pieaug un 1935.-36. s. g. ir 0,643 milj. ls, tomēr nesasniedzot 1929.-30. s. g. budžeta sūmu līmeni. Bauskas aprīņķa pagastu pašvaldību budžeta sūma 1935.-36. s. g. ir 4,54 proc. no visas mūsu pagastu pašvaldību budžetu kopsūmas un caurmērā uz vienu iedzīvotāju ir 16,17 ls. Šai ziņā Bauskas aprīņķis

stāv otrā vietā (pirmais Jelgavas aprīņķis ar 17,93 ls budž. sūmu uz 1 iedzīv.) visu pārējo aprīņķu starpā. Kā redzams no minētās tabulas, atsevišķos pagastos caurmērā uz vienu iedzīvotāju ir stipri nevienādas budžetu sūmas.

Pagasti	Budžeta sūma uz 1 iedzīv.	
	1935.-36. s. g.	
	Ls	
Bārbelēs	14,60	
Bauskas	22,99	
Brukņas	17,60	
Ceraukstes	15,56	
Codes	20,19	
Iecavas	11,89	
Īslīces	19,36	
Jaunsaules	18,28	
Kurzemes	12,31	
Mežotnes	19,77	
Mīsas	16,43	
Panemunes	11,14	
Rundāles	34,92	
Skaistkalnes	12,74	
Stelpes	16,69	
Svītenes	19,51	
Taurkalnes	8,81	
Vecmūižas	13,77	
Vecsaules	18,49	
Zālītes	13,34	

Tādā kārtā Rundāles pagastā bija lielākās, bet Taurkalnes — mazākās budžeta sūmam uz 1 iedzīvotāju.

Pagastu pašvaldību parādi Bauskas aprīņķī, salīdzinot ar citiem aprīņķiem, ir samērā diezgan lieli. Uz 1935. gada 1. aprīli Bauskas aprīņķa pagastu pašvaldību parādu kopsūma bija 225.465 ls, kas uz vienu iedzīvotāju ir 5,67 ls parāda. Šis caurmērs pārsniedz Zemgales apgabala (4,03 ls parāda uz 1 iedzīvotāju) un visas valsts caurmēru (4,95 ls). Daudz labvēlīgākos apstākļos no Zemgales aprīņķiem atrodas Tukumā (1,95 ls parāda uz 1 iedzīvotāju), Ilūkstes (3,51 ls), Jelgavas (3,77 ls) aprīņķis. Jēkabpils aprīņķī šis caurmērs (5,46 ls parāda uz vienu iedzīv.) ir tikai nedaudz zemāks par Bauskas aprīņķa caurmēru.

Bauskas aprīņķa dzīve un darbs skaitļos

(Pēc Latvijas Lauksaimniecības kameras sakopotiem datiem)

No Bauskas aprīņķa kopplatības 2302 kv. km 830 kv. km jeb 36,5 proc. aizņem smilts augsnas. Visvairāk smilts augsnas sastopamas Taurkalnes, Mīsas, Brukņas, Bārbeles, Skaistkalnes, Zālītes un Kurmenes pagastā. Augsnas sadalījums pēc tiem redzams no ievietotās kartogramas (pēc zemes pētnieka J. Vītiņa datiem) l. p. 15.

Zemes bagātības. Ar zemes bagātībām

Bauskas aprīņķis nevar lepoties. Pie Bauskas atrodams dolomīts un kaļķakmens. Vietām sastopams arī avota kaļķis. Bauskas aprīņķī ļoti labs māls ķieģeļu rūpniecībai un podniecībai.

Zemes kulturu sadalījums apskatīts Valsts statistiskās pārvaldes sakopotās ziņās par Bauskas aprīņķi. Atsevišķu pagastu zemes kulturu sadalījums redzams diagramā. Vislielākais aņamzemes pro-

cents — Rundāles pagastā 79,5 proc. no pagasta kopplatības. Pēc tam seko Bauskas, Mežotnes, svitenes un Ceraukstes pagasti, kur aņamzemes procentš pārsniedz 70. Ar pļavām visbagātākais Stelpes pagasts — ap 20,3 proc. Šajā pagastā arī vislielākā ganību platība, 22,02 proc. Mežu visvairāk Iecavas pag. — 51,93 proc., Taurkalnes — 40,28 proc. Ar lielo aņamzemes proc. arī izskaidrojams, ka Bauskas apriņķis ražo daudz vairāk laukkopības ražojumus kā pārējie Latvijas apriņķi, un lauku iedzīvotāju ienākumi daudz prāvāki kā citos apriņķos.

Bauskas apriņķa meži. Bauskas apriņķī mežu 59.300 ha jeb 26,09 proc. no apriņķa kopplatības. Visvairāk mežu ziemeļu un austrumu daļā — Iecavas, Taurkalnes, Vecmūižas un Kurmenes pagastā. Vismazāk mežu vidienā — dienvidu un vakaru daļā — Bauskas, Stelpes, Vecsaules un Rundāles pagastā. Ap Rundāli un Mežotni sastopamas bērzu, ozolu un ošu audzes. Šajā apvidū arī plašākās Latvijas baltalkšņu audzes. Valstij pieder 51.700 ha, bet lauksaimniekiem 7400 ha, t. i. 13 proc. no mežu kopplatības, jeb 3,6 proc. no lauksaimniekiem piederošo zemju platības. Vienā saimniecībā caurmērā 1,1 ha mežu. Valsts mežu pieaugumu var rēķināt ap 175.000 kub. mtr. gadā, bet lauksaimnieku mežu — ap 15.000 kub. mtr., kas pēc pašreizējām koksnes cenām dotu gadā 120.000 ls. Bauskas apriņķī mežu pārcirtums liels. 1934.-35. gadā no valsts mežiem izcirsti 265.000 kub. mtr. Apriņķa lielākā daļā jūtams kurināmā materiāla trūkums, un tā novēršanai mežu departaments ierīkojis malkas laukumus Bauskā, Mežotnē un Jaunsaulē. Dabiskā un mākslīgā mežu atjaunošana apgrūtināta, jo liela daļa izcirtumu ātri sazeļ. 1934.-35. gadā mākslīgi apmežoti 450 ha. Lauksaimniekiem kurināmā materiāla apgādāšanai ieteicams audzēt baltalkšņus, kuņi Bauskas apriņķī var dot gadā 15—20 sterus malkas un žagarus no 1 ha.

Iedzīvotāju skaits Bauskas apriņķī uz 100 ha aņamzemes.

Bārbeles	43,22	Papemūnes	44,09
Bauskas	39,33	Rundāles	26,34
Bruknas	38,54	Skaistkalnes	66,09
Ceraukstes	29,18	Stelpes	46,11
Codes	29,87	Svitenes	31,20
Iecavas	64,85	Taurkalnes	64,15
Īslīces	31,84	Vecmūižas	65,69
Jaunsaulē	33,73	Vecsaules	31,10
Kurmenes	46,91	Zālītes	49,22
Mežotnes	32,81	Bauskas apr.	41,46
Mīsas	47,16		

Agronomiskā palīdzība.

Agronomiskā palīdzība tuvāk apskatīta Zemgales novada vecākā agronoma V. Medņa rakstā. Lai raksturotu daudzpusīgo agronomisko darbinieku darbību, šeit pievesti skaitļi par 1936. gadu no 1. aprīļa līdz 1. decembrim. Neieskaitot lopkopības, dārzkopības un mājturības darbiniekus, rajonu agronomi (Bārbeles, Bauskas, Iecavas un Meitenes) apmeklējuši 295 saimniecības; sniegtas konsultācijas 501 gadījumā, ierīkoti 11 izmēģinājumi; apskatīti 199 saimniecību sējumi un izdarītas 72 analīzes; sarīkotas 5 ekskursijas ar 193 dalībniekiem un 1 izstāde. Noorganizēta 1 mazpulku vadītāju sanāksme, 35 dažādi sarīkojumi mazpulkiem ar 3407 dalībniekiem. Bez tam sarīkoti 34 dažādi sarīkojumi ar 4181 dalībnieku.

Laukstrādnieku jautājums.

Pēc 1935. gada lauksaimniecības skaitīšanas ziņām Bauskas apriņķī nodarbināto iedzīvotāju skaits saimniecībās, lielākās par 1 ha:

	1935. g.	1929. g.
Saimnieks un ģimenes locekļi	20.969	21.736
	73,56%	77,35%
Algotu strādnieku skaits	7.537	6.366
	26,44%	22,65%
Kopā	28.506	28.102

No šiem skaitļiem redzams, ka Bauskas apriņķī strādājošo saimnieku un ģimenes locekļu skaits samazinājies par 736 personām, bet tajā pašā laikā pieaudzis algoto strādnieku skaits par 1171 personu.

Nodarbināto algoto strādnieku skaits sadalās:

	1935. g.	1929. g.
Gada strādnieki	2611 34,65%	1794 28,18%
Sezonas strādnieki	2750 36,49%	1456 22,87%
Gani	1496 19,85%	1828 28,72%
Mēneša strādnieki	680 9,02%	1288 20,23%

Šie skaitļi rāda, ka no 1929. gada līdz 1935. gadam gada strādnieku skaits pieaudzis par 45,54 proc. un vasaras strādnieku skaits — 88,87 proc. Tajā pašā laikā ganu skaits samazinājies par 18,16 proc. un mēneša strādnieku skaits par 47,20 proc. No algotiem strādniekiem ārzemju laukstrādnieku ir ļoti ievērojama daļa. 1935. gada 1. jūlijā Bauskas apriņķī bija nodarbināti 4446 ārzemju laukstrādnieki jeb 58,99 proc. no algoto strādnieku kopskaita. 1936. g. ārzemju laukstrādnieku skaits atkal audzis, un šā gada oktobrī bija nodarbināti 5219 ārzemju laukstrādnie-

ki, t. i. uz katru vietējo laukstrādnieku nodarbina vairāk kā divus ārzemju laukstrādniekus. Ja no laukstrādnieku skaita atskaita ganus un mēneša strādniekus, tad no vietējiem laukstrādniekiem nekas daudz pāri nepaliek. No nodarbinātiem ārzemju laukstrādniekiem 2278 vīrieši un 2941 sievietē. Pēc pavalstniecības tie sadalās: Lietuvas — 3166, Polijas — 2929, Igaunijas — 6 un bezpavalstnieku — 118. No 1933. gada ārzemju laukstrādnieku skaits Bauskas apriņķī pieaudzis par 2158 strādniekiem.

Deputāta strādnieku Bauskas apriņķī 536 jeb 5,84 proc. no strādnieku kopskaita (visā valstī 6,31 proc.). No pilsētu darba meklētājiem beidzamos gados izgājuši uz laukiem par deputātniekiem 9,07 proc. no izgājēju kopskaita (41 deputātnieks no 452). Lauksaimniecībā nodarbināti dažād. lieluma saimniecībās Bauskas apr.

;Saimniecībās:		Saimnieka ģimenes loc.	Algotais personāls	Saimn. ģim. loc. %	Alg. lauk- strādņ. %
līdz 30 ha	1935. g.	14.661	2110	87,42	12,58
	1929. g.	14.842	1601	90,26	9,74
30 ha un vairāk:	1935. g.	6.308	5427	53,74	46,25
	1929. g.	6.894	4765	59,13	40,87

Šie skaitļi rāda, ka arī saimniecībās līdz 30 ha kopplatības algoto strādnieku skaits aug, bet lauksaimniecībā nodarbināto ģimenes locekļu proc. krit. Tā pati tendence vērojama saimniecībās, lielākās par 30 ha, kur ne tikai absolūtos skaitļos, bet arī procentuālais samērs audzis.

«Ziedoņa» dārzkopības skolas fermā strādniekiem ierīkoti atsevišķi dzīvokļi: 1 istaba, virtuve ar pieliekamo. Mežotnes fermā strādnieku ģimenes dzīvo atsevišķās mājās un tur tiem arī ierādīta istaba ar virtuvi. Strādnieku dzīvokļos elektrība apgaismošanai vēl ne visos ieviesta.

Valsts saimniecībās visus pastāvīgi nodarbinātos strādniekus pēc viena gada nokalpošanas, ja tie nav vecāki par 60 gadiem, ieskaita pensiju kasē pie tautas labklājības ministrijas. Katram strādniekam jāmaksā par labu pensiju kasei 6,5 proc. mēnesī no saņemamās algas naudā un natūrā. Saimniecība no savas puses maksā 1,5 proc. pensiju kasei.

Laukstrādnieku dzīvokļi Bauskas apriņķī vēl neapmierinoši. Daudzās saimniecībās puīši un meitas mitinās kopējās telpās. Par lauku saimniecību labierīcībām

skat. Valsts statistiskās pārvaldes sakopotos datus.

Kopsavilkumā jākonstatē, ka laukstrādnieku jautājums Bauskas apriņķī nokārtots slikti un galvenais — trūkst vietējo laukstrādnieku. Tomēr saskatāmas zināmas uzlabošanās pazīmes: gada strādnieku skaits 5 gadu laikā audzis par vairāk kā 6 proc. Tāpat samazinājies ganu un mēnešu strādnieku skaits.

Lauksaimniecības mašīnas un darba rīki.

Pēc 1929. gada skaitīšanas datiem apriņķī:

Bauskas apr. Latvijā

	Absolūtos skaitļos	Uz 100 ha aparmenes	Uz 100 ha aparmenes
Tvaika mašīnas (lokomobiles)	140	0,15	0,12
Motori (iekšdedzes un eļļas)	39	0,04	0,07
Traktori	28	0,03	0,02
Darba rati: koka	8495	9,16	7,32
dzelzasu	5302	5,72	9,45
Ragavas un kamanas	14454	15,59	19,52
Arkli: spīļu	6172	6,66	9,24
vienlemešu	8881	9,58	13,11
2- un vairāk lem.			
speciālarķu	3760	4,06	1,05
Ecēšas un kultivātori:			
koka, ar dzelzs tapām	11461	12,36	15,33
atsperu ecēšas	6375	6,88	7,30
speciālas dzelzs ecēšas un kult	1417	1,53	1,32
Sejamās mašīnas	820	0,88	0,42
Labības plaujmašīnas	1723	1,86	1,04
Zāles plāvēji	1486	1,60	1,53
Zirgu grābekļi	1626	1,75	1,29
Kartupeļu racēji	76	0,08	0,20
Kulmašīnas ar tvaiku un mē- chanisko spēku nodarbināmas	150	0,16	0,20
Zirgu kūlēji (ģēpeļi)	148	0,16	0,73
Vētījamās mašīnas	607	0,65	2,05
Graudu šķirotāji	361	0,40	0,31

No 1929. gada līdz 1936. gadam mašīnu skaits apriņķī audzis, bet šo datu mums trūkst. Lauksaimniecības mašīnas un pie tam uzlabotas mašīnas un darba rīki Bauskas apriņķī samērā maz izplatīti. Lielākām saimniecībām kokasu ratu vietā ne tikai būtu jāievie dzelzs asu rati, bet jādomā arī par moderno darba ratu iegādi ar gumijas riepām, kas dod iespēju vest 4 reizes lielāku vezumu kā ar parastiem ratiem. Arī kūlišu sējēji var dot darba spēka ietaupījumu — līdz 25 stundām cilvēku darba spēka uz ha un var salētīnāt darba spēka izmaksu par 20 proc.

Plašāka mašīnu pielietošana samazinās darba spēka patēriņu, bet galvenais — padarīs lauku darbu patīkamāku, kas laukos saistīs vairāk jaunatnes.

Laukaugu ražas.

Laikā no 1930. līdz 1935. gadam laukaugu ražas neuzrāda lielāku pieaugumu. Ja rudzu raža 1930. gadā pielīdzināma 100, tad 1931. gadā tā — 42,9, 1932. g. — 84,8, 1933. g. — 90,5, 1934. g. — 107,4 un 1935. g. — 100,5.

Ziemas kviešu ražas šajā pašā laikā bija stipri nestabilas un tās uzrāda svārstības nevis uz augšu, bet uz leju pat līdz 35 proc. Vasaras kviešu ražas nedaudz stabilākas, un ja 1930. gada ražu pielīdzinām 100, tad 1931. gadā tā ir 91,8, 1934. g. — 119. Miežu ražas piecu gadu laikā uzrāda kāpjošu tendenci. Tas pats sakāms arī

Lai celtu ražas, nopietna vērība jāpiegriež zemes meliorācijai. No 95.896 ha aŗamzemes nepietiekoši ar valējiem grāvjiem nosusināti 42.900 ha jeb 44 proc., bet ar drenām tikai 4500 ha jeb apm. 5 proc. No pļāvām nosusinātas 20 proc. ūn ganībām — ne vairāk par 12 proc.

Otrs svarīgs jautājums — zemes mēslošana. Jo liela vērība Bauskas apriņķī jāpiegriež kūtsmēslu daudzuma celšanai. Pēc grāmatvedības datiem kūtsmēslu vērtība 1934.-35. saimn. gadā Bauskas apriņķī ap 2.789.999 ls. Pie sliktas kūtsmēslu uzglabāšanas un iestrādāšanas iet zudumā ap 60 proc. no kūtsmēslu vērtības, tā kā

par auzu ražām, izņemot 1932. gadu. Kartupeļu ražas šajā laika sprīdī caurmērā nav celtas. Cukurhietes uzrāda vislielāko ražas pieaugumu. Ja 1933. gada ražu pielīdzinām simtam, tad 1934. gadā tā ir 169, 1935. gadā — 144. Linu sēklas un šķiedras ražām — kritoša tendence. Āboliņa ražas nav pastāvīgas un uzrāda diezgan prāvas svārstības.

faktisko kūtsmēslu vērtību var rēķināt ap 1.116.000 ls. Daudzās saimniecībās gadiem ilgi stāv un pūst salmu kaudzes, kuŗas vajadzētu pārvērst kūtsmēslos un kuŗas ar labiem panākumiem var pielietot mākslīgu ganību, pļavu apsegšanai, kas palīdz celt ražas.

Ražu celšanu var sekmēt ar labāku zemes apstrādāšanas rīku ievēšanu. Lauk-

Gadi	Gada govīs	Piens kg	Tauku %	Sviests kg
1913./14.	945,3	1985	3,61	82
1925./26.	2489,6	2353	3,83	104
1926./27.	3347,8	2165	4,02	100
1927./28.	3810,0	2219	3,85	98
1928./29.	3743,9	2024	3,92	91
1929./30.	3900,2	2456	3,87	109
1930./31.	5844,5	2705	3,90	121
1931./32.	5974,3	2666	3,88	119
1932./33.	4930,7	2614	3,90	117
1933./34.	4447,3	2504	3,93	113
1934./35.	4349,3	2605	3,90	117

Madonas aprīņķī 1913.-14. saimn. gadā lopkopības pārraudzības biedrībās no 5974 gada govīm caurmērā 2279 kg piena ar 3,78 proc. tauku = 99 kg sviesta no govīs. 1934.-35. gadā tajā pašā aprīņķī no 13.464 gada govīm caurmērā ražots 2911 kg piena ar 4,02 proc. tauku = 135 kg sviesta no govīs.

Labākie ganāmpulki 1935.-36. saimniecības gadā Bauskas aprīņķī: Mežotnes «Lieparos» 3 g. g. ar 4981 kg piena, 3,83 proc. tauku = 219 kg sviesta no gada govīs; J. Grundmanis Iecavas «Lieljānos» — 6,3 gada govīs ar 4384 kg piena, 4,33 proc. tauku = 219 kg sviesta no gada govīs. Augstražīgākās govīs 1935.-36. gadā

Bauskas aprīņķī: J. Grundmaņa saimniecībā, Iecavas Lieljānos «Balva», melnraibā — 5749 kg piena ar 4,20 proc. tauku = 278 kg sviesta; E. Mencendorfa — Bauskas Ēriņos — govīs «Lāse» LB 2672-c — 5747 kg piena ar 4,15 proc. tauku = 275 kg sviesta; J. Doniņa saimniecībā — Bauskas Doniņos — govīs «Cidra», LB 2669-c, 5181 kg piena ar 4,38 proc. tauku — 263 kg sviesta.

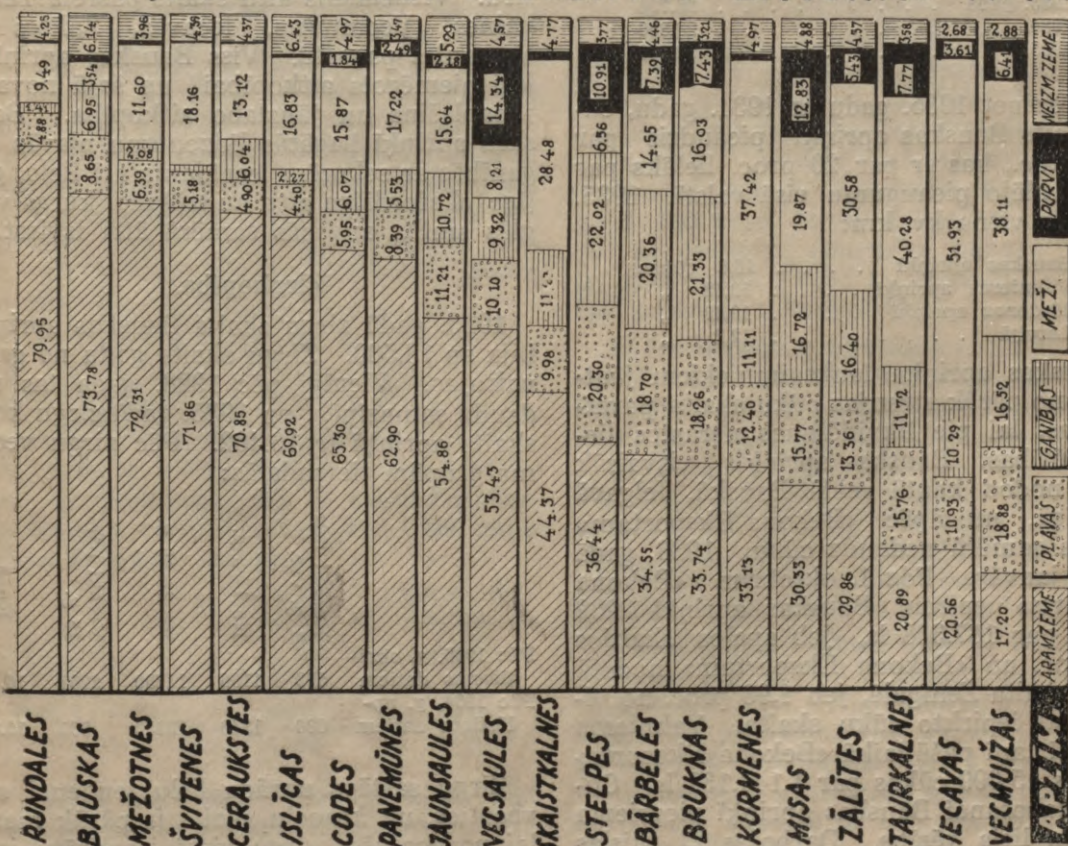
Lopkopības pacelšanā vispirmā vērība jāpiegriež labas lopbarības ražošanai un lopu sugas uzlabošanai. Aprīņķī pirmā vaislas buļļa stacija ierīkota 1913. gadā, kuŗa savu darbību pārtraukusi kara laikā. Vaislas buļļu stacijas: 1925.-26. g. — 18, 1935.-36. g. — 38.

Dažos Bauskas aprīņķa pagastos darbojas vairākas vaislas buļļu stacijas: Svītenes — 7, Mežotnes — 6, Vecmuižas, Panemunes un Iecavas pagastā katrā 3 stacijas, Bruknas, Misas un Skaistkalnes pagastā vaislas buļļu staciju vēl nav.

Piensaimniecība.

Bauskas aprīņķis pienotavu skaita un sviesta ražas ziņā Zemgalē stāv trešā vietā. 1935. gadā aprīņķī darbojušās 14 pie-

ZEMES KULTURVEIDI PROCENTOS BAUSKAS APR.

notavas (agrāk 24). No visu slaucamo govju skaita (34.500) pienotavās apvienotas 17.810 govīs jeb 51,6 proc. no slaucamo govju kopskaita. Pienotavās ražots 1.113.956 kg sviesta jeb 63 kg sviesta uz 1 pienotavā apvienotas slaucamas govīs. 1935. gadā 14 koppienotavās pārstrādātas 26.855 tonnas piena un ražotas 1114 tonnas sviesta un vienā privātā pienotavā 12 tonnas piena un ražota 1 tonna sviesta. Apstrādāšanas izdevumi uz 1 kg sviesta Bauskas aprīnī caurmērā 30,57 sant., augstākie 35 sant. un zemākie 24 sant. (Rundāles). Apstrādāšanas izdevumi uz 1 kg sviesta:

Zemgalē	28,66 sant.
Kurzemē	31,29 „
Vidzemē	25,41 „
Latgalē	39,24 „
Valstī	28,28 „

Cūkkopība.

Bauskas aprīnī, tāpat kā Jelgavas, ir viens no tiem Zemgales aprīnī, kur lauku iedzīvotāji patērē daudz cūkgaļas. Cūkgaļas patēriņš Zemgalē 13,6 kg lielāks par vidējo patēriņu valstī. Šo parādību nevar atzīt par pareizu, kamēr govsluopiem cenas joprojām stipri zemas. Cūku skaits Bauskas aprīnī:

1933. gadā	26.700
1934. „	28.300
1935. „	38.800

Salīdzinot 1935. gadu ar 1934. gadu, cūku skaits Bauskas aprīnī pieaudzis par 37,1 proc., kas ir par 20 proc. lielāks par cūku vidējo pieaugumu visā valstī. 1935. gadā uz viena kv. km:

Bauskas aprīnī	16,8 cūkas
Valmieras aprīnī	13,53 „
Madonas aprīnī	10,47 „
Latvijā	12,2 „

Bauskas aprīnī lauksaimniekiem jāatturas no pārāk straujas cūku skaita pavairošanas, lai pie likvidēšanas nerastos lielas grūtības. Bauskas aprīnī visvairāk cūku nodod kautā veidā Bauskā, Jelgavā un Rīgā, un tāpēc «Bekona Eksportam» nodots samērā nedaudz cūku. 1936. gadā no 1. janvāra līdz 1. oktobrim «Bekona Eksports» iepircis Bauskas aprīnī 2232 cūkas par 187.368 ls, jeb apaļos skaitļos 11 proc. no «Bekona Eksportam» nodotā cūku skaita Zemgalē, jeb 1,98 proc. no visā valstī iepirkto cūku skaita. Valmieras aprīnī tanī pašā laikā «Bekona Eksports» iepircis 15.699 cūkas par 1.144.138 ls. Cūku uzlabošanai Bauskas aprīnī piegriezta diezgan liela vēriba. Darbojas 21 vaislas

stacija, no kurām LLK 1935. gadā ierīkojusi 6 un šinī gadā 3. Vaislas stacijas izmantotas neapmierinoši.

Aitkopība.

Bauskas aprīnī, kā jau minēts, 42.700 aitū jeb 3,1 proc. no kopskaita. Aitū skaita ziņā Bauskas aprīnī ieņem pēdējo vietu Zemgalē un arī visā valstī. Aitū pieaugums 1935. gadā 6,22 proc., kas tomēr ir lielāks kā Liepājas aprīnī, kur tas ir 1,37 proc. Lielākais aitū pieaugums 1935. gadā ir Ludzas aprīnī — 64,52 proc., levdējot labo augsnu un labvēlīgos rupjās barības ražošanas apstākļus, vilnas ražas Bauskas aprīnī varēja būt lielākas. Caurmērā gada cirpums 1935. gadā 2,39 kg no aitas un 1,28 kg no jēra. Ir saimniecības Islīcas un Svītenes pagastā, kurās vilnas caurmēra ražas no aitas svārstās ap 4,2 kg, t. i., ap 57 proc. augstākas. 1935. gadā Bauskas aprīnī nocirpti pavisam 78.354 kg vilnas, 213.907 ls vērtībā. Lai celtu aitkopības atmaksāšanos, nopietna vēriba jāpiegriež sugas uzlabošanai, pareizai turēšanai un aitas jāēdina bagātāki. Aprīnī 19 teķu stacijas un 9 aitū audzētavas, bez tam 2 privātas tirsugas aitū audzētavas: 1. šropšīru un 2. — oksfordšīru. Vislielākais aitū skaits pašreiz Taurkalnes, Vecmuižas, Iecavas, Zālītes un Vecsaules pagastā. Viss Bauskas aprīnī ļoti piemērots aitkopībai un šajā novadā jāpaplašina un jāuzlabo aitkopība. Bauskas aprīnī bagātās līdzenumu plāvās un ganībās ar sekmēm iespējama arī lielo, gaļīgo oksfordšīru aitū audzēšana, kuŗas vieglās smilts augsnās samērā ātri izvirst.

Zirgkopība.

1913. gadā zirgu skaits Bauskas aprīnī bija ap 13.500. Zirgu skaits gadu no gada vairojas. Vienīgi pēc 1928. gada tas nedaudz samazinās, un 1935. gadā zirgu kopskaits aprīnī ir 16.402. Pēc zirgu vecuma grupām tie sadalās:

	Kumelī līdz 1 g. vec.	No 1—3 g.	No 3—15 g.	Vecāki par 15 g.	Kopā
Pēc 1935. g. skaitīšanas datiem	579	1196	11730	2897	16.402
Pēc 1934. g. aplēstiem datiem	630	1340	12850	980	15.800

Zirgu sastāvs uzrāda lielu tendenci novecoties, un kumelju skaits ir pārāk mazs, lai novecojušos zirgu vietā ieaudzētu jau-

nus. Tāpēc vislielākā vēriba jāpiegriež kumelņu skaita vairošanai, izejot no aprēķina, ka uz 10 zirgiem ikgadus jāaudzē 1 kumelš, t. i. kumelņu skaits aprīnī jāpavairo 2 ar pus reizes. Aprīnī 1934. g. bija 12 vaislas ērzeļi, 1935. g. — 13 un 1936. g. — 15 vaislas ērzeļi. Bez tam aprīnī ir arī privāti 1. un 2. šķ. ērzeļi. No novietotiem 15 valsts vaislas ērzeļiem 3 ir Oldenburgas, 7 Oldenburgas krustojumi, un 5 ardeņi. Vislielākā piekrišana Oldenburgas krustojuma ērzeļiem.

Putnkopība.

Bauskas aprīnī samērā labi attīstīta putnkopība. Pēc putnu skaita aprīnīšiem Zemgalē otro vietu. 1935. gadā pēc lauksaimniecības skaitīšanas datiem:

vistas	194.300	(1929. g. 103.900)
zosis	6.400	(„ 2.300)
pīles	14.400	(„ 5.200)
tītari	4.300	(„ 800)
<hr/>		
Kopā	219.400	(1929. g. 112.200)

No 1929. g. līdz 1935. gadam mājputnu skaits Bauskas aprīnī pieaudzis par 95,5 proc. Putnkopības attīstību labvēlīgi ietekmē tirgi Bauskā, Iecavā un Rīgā. Putnkopības veicināšanas darbā jo liela vēriba piegriežama pierobežas pagastu siksaimniecībām, kur putnkopība atrodas vēl uz ļoti zemas attīstības pakāpes. Šo apvidu putnkopības attīstību kavēja pierobežas tirdzniecība, kad no Lietuvas lauksaimniekiem olas varēja pirkt par lētākām cenām, nekā tās pārdeva vietējie lauksaimnieki. Sugas vaislas putnu ieaudzēšanai un izplatīšanai aprīnī ierīkotas 7 vaislas putnu audzētavas. Tirgus kārtošana noorganizēta 24 olu savāktuves.

Dārzkopība.

Bauskas aprīnī augļu un sakņu dārzi aizņem 3220 ha jeb 1,96 proc. no zemes kopplatības. Šis dārzu platības procents ir vienāds ar Jelgavas aprīnī. Lielāks dārzu platības procents ir tikai Daugavpils aprīnī — 2,37 proc. Pēc 1929. gada datiem Bauskas aprīnī:

	Kas nes augļus	Kas nenes augļus
Ābeles	77.938	39.554
Bumbieres	15.941	3.017
Plūmes	12.804	8.622
Kirši	41.312	25.923
<hr/>		
Kopā	147.995	77.116

Pavisam kopā 225.111 augļu koki, bet Jelgavas aprīnī 534.262. Bauskas aprīnī katrā saimniecībā 29 augļu koki, bet Jelgavas aprīnī — 42. Uz 100 ha izmanto-

jamas zemes Bauskas aprīnī 153 augļu koki, bet Jelgavas aprīnī — 232.

Ogulāju skaits saimniecībās: Jelgavas aprīnī 27, Bauskas aprīnī tikai 17.

Šie skaitļi rāda, ka augļu dārzu paplašināšanā Bauskas aprīnīšiem vēl pilnīgi nav izmantojis savas iespējamības, kaut gan beidzamos gados šajā virzienā daudz kas darīts. Labāks stāvoklis ir ar dārzājiem. Caurmērā vienā saimniecībā Bauskas aprīnī 0,18 ha, bet Jelgavas aprīnī 0,15 ha, Jēkabpils apr. 0,20 ha.

Biškopība.

Zemgalē 1935. gadā bija pavisam 41.639 bišu saimes, un caurmērā no bišu saimes ražots 8,31 kg medus un 0,83 kg vaska. 1936. gada vasara mūsu biškopjiem bija sevišķi izdevīga, un Bauskas aprīnī caurmērā no bišu saimes ražots 16,21 kg medus un 1,05 kg vaska.

Zivkopība un zvejniecība.

Bauskas aprīnī 11 ezeru, 129 ha kopplatībā. Nozvejoto zivju vērtība ap 650 ls. Dīķu kopplatība 5 ha, un izaudzēto zivju vērtība ap 500 ls.

Kopdarbība un sabiedriskie pasākumi.

1935. gada 1. janvārī Bauskas aprīnī darbojās 4 patērētāju biedrības ar 7 veikalēm. Patērētāju biedrībās apvienoti 1,7 proc. aprīnī iedzīvotāju (visā valstī 1,5 proc.). Aprīnī uz katra kooperatīva caurmērā veikala apgrozījums 98.579 ls gadā, visā valstī lauku kooperatīvos 85.000 ls. Kooperatīvu caurmēra bilance 42.873 ls, visā valstī 40.395 ls. Latvijā pavisam 192 patērētāju kooperatīvi.

Apdrošināšanas biedrības — 15 (visā valstī 406). Aprīnī biedrībās apvienots 56,1 proc. no saimniecībām, Kurzemē 46 proc. un visā valstī 62 proc.

Krājaizdevu sabiedrības — 21, ar 6489 biedriem. Aprīnī uz katru sabiedrību caurmērā 309 biedru, visā valstī 352. Aprīnī krājaizdevu sabiedrībās apvienoti 14,5 proc. no iedzīvotāju skaita, Kurzemē 9,7 proc., visā valstī 10,4 proc.

Piensaimnieku sabiedrības — 16, no kurām, kā jau aizrādīts, tagad darbojas 14 (visā valstī 413). Nodibinātas aprīnī pavisam 35 piensaimnieku sabiedrības, no kurām 18 likvidētas un 1 nedarbojas. Piensaimnieku sabiedrību īpašumi nedaudz lielāki par 800.000 ls, bet pienotavās gadā pārstrādātā sviesta vērtība pāri par 2.200.000 ls.

Cukurfabrikas daļā, kurā pārstrādā Bauskas apriņķī ražotās cukurbietes, ieguldīts 2 milj. ls, un lauksaimnieki par cukurbietēm 1935. g. saņēmuši 1.411.653 ls (1936. gadā saņems ap 950.000 ls).

Aprīņķī 4 lauksaimniecības mašīnu koplietošanas biedrības. Biedru kopskaits — 34. Paju kopsūma — 8570 ls. Lauksaimniecības mašīnu kopvērtība 12.850 ls (visā valstī 268 mašīnu koplietošanas biedrības).

Bauskas aprīņķī vēl darbojas 3 dārzkopības biedrības, 2 sugas lopu audzētāju biedrības un 5 cukurbiešu audzētāju biedrības.

Rūpniecība un amatniecība Bauskas aprīņķī.

Bauskas aprīņķī pavisam 1166 rūpniecības-amatniecības uzņēmumu ar 1878 nodarbinātiem. No tiem 649 strādnieki.

ZIŅAS

par Bauskas aprīņķa iedzīvotāju noguldījumiem pasta krājkašē uz š. g. 15. decembri.

	Noguldītāju skaits	Noguldītā summa
Bauskā	1820	928.800,—
Bauskas aprīņķa miestos un biezi apdzīvotās vietās	1276	648.700,—
	3096	1.577.500,—
Noguldītāji pēc viņu ienākumu avota.		
Juridiskas personas	87	2,8%
Fiziskas personas:		
Lauksaimniecībā nodarbinātie	1133	36,6%
Apstrādājošā rūpniecībā nodarbinātie	173	5,6%
Tirdzniecībā nodarbinātie	207	6,7%
Satiksmē un transportā nodarbinātie	56	1,8%
Valsts un komunāliestādēs nodarbinātie	347	11,2%
Brīvās profesijās nodarbinātie	34	1,1%
Publiskā higiēnā nodarbinātie	40	1,3%
Apkalpotāji	53	1,7%
Mazgadīgie, skolnieki, mājsaimniecībā nodarbinātie (namamātes) un nenoskaidrotas nodarbošanās	966	31,2%

Kopā 3096 100%

Lauksaimnieku ienākumi.

Minētos ienākumos ietilpst realizētās ražas daudzumi, kā arī daudzumi, kas patērēti iedzīvotāju uzturam un citām vajadzībām. 1935. gada ienākums no laukkopības Bauskas aprīņķī (bruto sumas):

	Milj. ls
rudzī	1,5
kvieši	2,0
mieži	0,3
auzas	0,2
zirņi un pākšaugi	0,2
linu šķiedra un sēkla	0,5
kartupeļi	0,5
cukurbietes	1,4
aboliņa sēklas	0,2

Kopā 6,8

1935. gadā ienākumi no lauksaimniecības Bauskas aprīņķī (bruto sumas):

	Milj. ls
Laukkopības	6,8
Lopkopības	9,2
Mājputniem	1,2
Augļkopības, sakņkopības un biškop.	1,0

Kopā 18,2

Visā valstī ienākumus no lauksaimniecības rēķina ap 329,7 milj. ls. 1935. gadā ienākums uz vienu lauksaimniecībā nodarbināto (neatskaitot amortizācijas un kapitāla procentus):

Visā valstī	443 ls
Zemgalē	562 „
Jelgavas apr.	677 „
Bauskas apr.	638 „

Nav viegla lieta aprēķināt visa aprīņķa lauksaimnieku ienākumus naudā, bet aptuvis skaitļus tomēr varam dabūt. 1935.-36. gadā no 1. augusta līdz 1. aprīlim Bauskas aprīņķis Labības birojam nodevis labību par 1.894.972 ls. Brīvā tirgū arī pārdoja laba tiesa labības, tā kā ienākumus no graudkopības vēl varētu paaugstināt par kādiem 500.000 ls. Labības birojam nodots:

rudzu	5879 tonnas
kviešu	6123 „
miežu	1132 „
auzu	262 „

Šogad no 28. augusta līdz 8. decembrim labība Bauskas aprīņķī iepirkta par 709.621 ls: rudzu 3121, kviešu 1532 un miežu 34 tonnas.

Par koppienotavās ražoto sviestu pagājušā gadā apaļos skaitļos ieņemts 2.200.000 ls. Par mājās ražoto sviestu būs ieņemts arī tuvu pie 2 milj. latu, tā kā naudas kopianākumus no sviesta var rēķināt ap 4 milj. ls.

«Bekona Eksportam» šogad nodotas cūkas par 187.368 ls, bet privātā tirgū par cūkām ieņemtā summa būs 2—3 reizes lielāka. Vilnas vērtību 1935. gadā rēķina ap 213.907 ls.

No 1935. gada 1. oktobra līdz 1936. gada 1. oktobrim linu un kaņepāju monopola uzņēmums Bauskas aprīņķī uzpircis 143.553 kg linu šķiedras par 118.529 ls.

Atzīmējams, ka Bauskas aprīņķī linu šķiedras kvalitāte nav no augstām. No uzpirtā linu daudzuma PK 41.422 kg, K — 49.528 kg un W — 28.025 kg. Aprīņķī

kaņepāju ražo maz, un minētā laikā uzpirkti 143 kg kaņepāju šķiedras par 149 ls.

Aprīnī spirta dedzinātava (Iecavā), kurā 1935.-36. gadā nodoti 6715 kv. kartupeļu par 19.342 ls. Daļu kartupeļu Bauskas aprīnča lauksaimnieki nodod spirta brūzīm Mēmelē.

Kā blakus nodarbe lauksaimniekiem dod ienākumus mežu izstrādāšanas darbi. 1934.-35. gadā par mežu izstrādāšanu un izvešanu samaksāti 402.442 ls. Šogad var rēķināt, ka mežu darbos aprīnča iedzīvotāji arī nopelnīs ap 400.000 ls.

Lai salīdzinātu Bauskas aprīnča lauksaimnieku ražošanas spējas ar citiem novadiem, visas laukaugu ražas, izņemot salmus, pārrēķinātas barības vienībās. Sadalot ražotās barības vienības uz lauksaimniecībā strādājošo kopskaitu, dabūjam šādus skaitļus:

	Barības vienības uz lauksaimniecībā strādājošo:
Bauskas aprīnķi	4.425
Jelgavas aprīnķi	5.352
Zemgalē	3.587
Kurzemē	2.946
Latgalē	1.287
Vidzemē	2.759
Latvijā	2.385

Pārrēķinot ražoto pienu barības vienībās un sadalot uz lauksaimniecībā strādājošiem, dabūjam:

	Barības vienības uz lauksaimniecībā strādājošo:
Bauskas aprīnķi	834
Jelgavas aprīnķi	912
Zemgalē	833
Kurzemē	784
Latgalē	371
Vidzemē	1062

Barības vienības nav aprēķinātas gaļai, augļiem, vilnai u. c. lauksaimniecības ražojumiem. Bauskas aprīnča ražotās barības vienības vēl celtos, ja āboliņa sēklu vērtību, tāpat linu un linu šķiedras vērtību aprēķinos pārvērstu citos produktos, kurus pārrēķinātu barības vienībās.

Bauskas aprīnķis prāvas sumas izdod par dažādiem dzērieniem. 1935. gadā Bauskas aprīnķis patērējis 61.175 ltr. alkohola, bet visā valstī 3.239.714 ltr.

Nodokļi.

Bauskas aprīnķī uz 1 iedzīvotāju ir 17,20 ls nodokļa (Jelgavas apr. 18,60 ls).

Nodokļi 1936.-37. saimn. gadā pēc pagastiem sadalās (latos):

Bārbeles	13,58	Misas	16,60
Bauskas	22,40	Paņemunes	11,59
Brukņas	24,43	Rundāles	24,82
Ceraukstes	14,01	Skaistkalnes	13,07
Codes	20,76	Stelpes	39,07
Iecavas	11,91	Svītenes	21,41
Īslīcas	19,33	Taurkalnes	10,86
Jaunsaules	18,27	Vecmuižas	21,62
Kurmenes	12,31	Vecsaules	19,30
Mežotnes	20,50	Zālītes	13,59

1936.-37. gadā Bauskas aprīnča pagastos uzlikti nodokļi 700.820 ls.

Uz 1. aprīli 1936. g. Bauskas aprīnča pagastu pašvaldībām skaitās parādi 223.683 ls jeb 6 ls uz 1 pagasta iedzīvotāju. Vislielākie pašvaldību parādi Jaunsaules pagastā — 26.41 ls un Vecsaules pag. — 26.14 ls. Pagastu pašvaldības vislielākās sumas parādā Zemnieku bankai — 78.894 ls un valsts Zemes bankai — 60.638 ls.

Pārvadājumi pa dzelzceļu.

Bauskas aprīnķī galveno dzelzceļu staciju preču pārvedumu apgrozījums 1934.-35. gadā, tonnās:

	Preces tonnās:	
	Izsūtītas	Pienākušas
Bauska	34.491	7.346
Iecava	9.243	5.466
Vecmuiža	8.240	3.085

Kopsumā 51.974 15.897

Šie skaitļi pilnīgi neizteic Bauskas aprīnča preču apgrozījumus, jo Bauskas aprīnķī daudz preču pārvadā ar autobusiem un smagiem automobiļiem, nerunājot par zirgu transportu. Vislielākie preču apgrozījumi Bauskas aprīnķī krīt uz sakņkopības un dārzniec. ražojumiem. Otrā vietā izvirzās ķīmiskās rūpniecības ražojumi, pēc tam celtniecības materiāli un 3. vietā — graudkopības ražojumi.

Minētās stacijas izsūtījušas: sakņkopības un dārzkopības ražojumus 45,7 proc., graudkopības ražojumus — 24,6 proc., celtniecības materiālus — 14,8 proc.; mežsaimniecības ražojumus, izņemot malku, — 7,8 proc.; kurināmo materiālu — 4,1 proc.

Minētās stacijās pienākušas preces: ķīmiskās rūpniecības ražojumi — 41,7 proc.; celtniecības materiāli — 20,6 proc.; lopbarība — 17,5 proc.; graudkopības ražojumi — 5,1 proc.; metala un mašīnu rūpniecības ražojumi — 3,4 proc.

Pasta un telegrafa

resora iestāžu darbība Bauskas aprīnķī 1935.-36. gadā. Aprīnķi pavisam 68 atsevišķas pasta un telegrafa iestādes, kas sadalās:

Pasta un telegrafa kantori	7
Pasta un telegr. pal. nodaļas	22
Pasta palīgnodaļas	16
Tēlefonu palīgnodaļas	11
Tēleфона sarunas vietas	12

1935.-36. gadā Bauskas apriņķa iedzīvotāji izsūtījuši 502.090 vēstules, bet saņēmuši 630.560 vēstules jeb caurmērā katrs Bauskas apr. iedzīvotājs izsūtījis 12 vēstules, bet saņēmis 14. Laikrakstu, turpretim, pa pastu Bauskas apriņķī saņemts maz (katrs iedzīvotājs tikai 12 eks. gadā). Laikrakstus galvenā kārtā piesūta pa dzelzceļu un autobusiem. Arī tālruņa lietošanā baušķenieki ir diezgan aktīvi. 1565 apriņķa abonentiem 1935.-36. gadā reģistrēta 1.692.101 atsevišķa saruna, starp tām ar ārzemēm 427. Caurmērā katrs iedzīvotājs runājis pa tālruni 38 reizes. Bauskas apriņķī iedzīvotāji 1935.-36. gadā pasta, telefona un telegrafa vajadzībām izdevuši 267.263 ls jeb 6 ls uz vienu iedzīvotāju.

Skaitļi par Bauskas apriņķi rāda, ka iedzīvotāju labklājības celšanai vēl priekšā stāv liels darbs. Laukaugu ražas vēl nestabilas un atkarībā no laika apstākļiem tās stipri svārstīgas. Apriņķī vajadzīgi plašāki meliorācijas darbi, lai lauksaimnieku darbs būtu vairāk dibināts uz aprēķina, bet nevis uz varbūtības.

Liela uzmanība jāveltī lopkopības pacelšanai, jo, kā to rāda ienākumi no lauksaimniecības, lopkopības bruto ienākumi pat pārsniedz bruto ienākumus no lopkopības.

Bauskas apriņķis

sastāv no 20 pagastiem un 39,782 iedzīvotājiem un ir viens no mazākajiem Latvijā. Tomēr pagastu pašvaldību saimnieciskie apstākļi viņā ir vieni no labākajiem. Tam par iemeslu augstās zemes ienesīguma vērtības, kas pagastu pašvaldībām dod iespēju bez grūtībām sastādīt savus budžetus. Tā, piemēram, Cēsu apriņķim, kuram ir 38 pagasti — ar nodokli apliekamā lauku nekustamu īpašumu vērtība ir 28.928.919 ls, Valmieras apriņķim — ar 50 pagastiem — 42.859,011 ls, bet Bauskas apriņķim šī vērtība ir 35.405.311 ls.

Visas pagastu pašvaldības apriņķī savus tekošā gada budžetus sastādījušas bez grūtībām, izņemot Misas pagastu, kurš agrākos

Saimniecībā jāizkopj plānveidīgi un samērīgi visas saimniecības nozares, izveidojot tās tā, lai pēc iespējas mazāk būtu vajadzīgs darba spēks. Lauksaimniecības paplašināšana pēc platības nav vēlama; kā jau aizrādīts, lauksaimniecības attīstībā jāiet otrs ceļš, kas ceļ lauksaimniecībā ražoto produktu kopvērtību — augstas ražas no katra ha zemes un no katra govsloma, kas atrodas saimniecībā.

Vissāpīgākais Bauskas apriņķī ir laukstrādnieku jautājums. Ārzemju laukstrādnieku šeit ir pārsvarā, un gandrīz pavisam trūkst vietējo strādnieku. Tāpēc lauksaimniekiem vislielākā uzmanība jāveltī darba un dzīves apstākļu uzlabošanas jautājumam laukos.

Lauksaimniecības mašīnas, uzlaboti darbarīki, uzlaboti laukstrādnieku dzīvokļi un daudzās iespējamās labierīcības būs tās, kas vairāk saistīs laukos uz pilsētām aizplūstošo jaunatni. Bauskas apriņķī nopietni jādomā arī par iedzīvotāju dabiskā pieauguma vairošanu. Tas tagad ļoti zems — 0,20 proc., kas ir kādas 34 reizes mazāks kā Rēzeknes apriņķī.

Valdība visiem galveniem lauksaimniecības ražojumiem noteikusi cietas cenas, kas nodrošina lauksaimniecības ražojumu pašizmaksas un atlicina zināmu peļņu. Viss turpmākais saimniecību izveidošanā un ienākumu celšanā atkarājas no pašiem lauksaimniekiem. Sekosim mūsu Vadoņa aicinājumam «Mēs esam tie, kas iet uz priekšu un arvien uz priekšu».

partiju laikos izsaimniekoto, svešo sumu samaksai bija spiests uzņemt budžetā lielākas sumas un tādēļ nodokļu likmes paaugstinātas par 20 proc., bet tekošā budžeta gadā tās visas šīs sumas samaksās un uz priekšu varēs saimniekot bez nodokļu likmju paaugstināšanas.

Tekošā budžeta gadā lielākais budžets ir Vecmuižas pagastam — 62.740 ls un mazākais — Bruknas pagastam — 17.100 ls. Visu tekošā gada budžetu kopsuma Bauskas apriņķī ir 700.820 ls, no kurās sumas 593.408 ls vai 84,67 proc. dod nodokļi.

Samērā plašie ienēmumi pagastu pašvaldībām dod iespēju ļoti pildīt savus pienākumus pret pagasta iedzīvotājiem un jāsā-

ka, ka savus pienākumus kārtīgi pildīt pagasta pašvaldības arī cenšas. Par līdzekļu izlietošanu varu atzīmēt, ka 26,46 proc. no visiem budžeta līdzekļiem tiek izlietoti administratīviem izdevumiem, 12,64 proc. — izglītības veicināšanai, 12,18 proc. — veselības aizsardzībai, 19,35 proc. — sociālai apgādībai, 1,15 proc. — lauksaimniecības un kooperācijas atbalstīšanai, 1,10 proc. — kapitālu uzkrāšanai, 15,96 proc. jaunbūvēm un pārbūvēm, 3,70 proc. parādu nomaksai un pārējie dažādiem citiem izdevumiem.

Uz 1934. g. 1. aprīli bija neiekasēti nodokļi — 513,037 ls, vai 48 proc., 1936. g. 1. aprīli to palicis — 182.877 ls, vai 19,4 proc un uz 1. aprīli 1937. g. stāvoklis paredzams vēl daudz labāks, jo uz 1. decembri ir iekasētas jau 65 proc. no visiem iekasējamiem nodokļiem.

Arī nesegto budžeta maksājumu kopsuma samazinājusies no 271.224 ls 1936. g. 1. aprīli uz 54,169 ls tekošā gada 1. aprīli un arī šī summa uz priekšu ievērojami samazināsies, jo ienākušās ziņas no pagastiem to rāda.

Runājot par nodokļiem un to iekasēšanu, varu konstatēt, ka tā uzlabojusies ne tikai pagastu pašvaldību darbinieku lielākas aktīvitātes dēļ, kas, bez šaubām, ir pats svarīgākais šai ziņā, bet gan arī tādēļ, ka iedzīvotāji paši palikuši sapratīgāki un viņos augusi pienākumu apziņa. Nodokļu piedziņa būtu vēl daudz sekmīgāka, ja dažiem nekustamās mantas īpašniekiem parādi nebūtu iekrājušies par vairākiem gadiem. Uz reizi izvedot nesaudzīgu piedziņu tā dotu vienīgi rezultātus tad, ja izdarītu šo īpašumu pārdošanu, bet tas ir jau pats pēdējais līdzeklis un tiek pielietots tikai tur, kur citas nekādas iespējas nav.

Viens bēdīgs faktors, kuŗu nevar še ne-minēt, ir tas, ka dažas aprīnka pagastu saimniecības, kuŗas nepilda kārtīgi savus pienākumus pret valsti un pašvaldību, to nevar izdarīt tādēļ, ka viņās nav vairs saimnieku. Mājas īpašnieks vai nu ir kāds vecs tēvs vai māte, bez pēcnācējiem, kuŗiem saimniekot nav vairs spēka, bet kuŗiem nav, kam savu māju atstāt un tā šīs saimniecības bezcerības stāvoklī nīkst un pie saimnieka tiks tikai tad, ja tāds tiks sameklēts caur tiesas sludinājumu „Valdības Vēstnesī”, vai caur tiesu izpildītāju.

Jaunais laiks devis sekmes arī būvniecībā aprīnķī. Tekošā gada pagastu budžetos Bauskas aprīnķī pašvaldību ēku celšanām un pārbūvēm paredzēti 111.905 ls, kādas sumas agrākos gados šai vajadzībai nav tik lielos apmēros uzņemtas. Ar šiem līdzekļiem izbūvēta ārsta māja Bārbeles pagastā, izbūvēta skola Bruknas pagastā bijušā muižas pilī, uzcelts plašs un ērts pagasta nams Īslīces pagastā un paplašināta skola turpat, piemērota pagasta nama vajadzī-

Bauskas apr. lauku pašvaldību vecākais J. Piekuss.

bām Budbergas pils Panemūnes pagastā, izbūvēts pagasta nams Vecsaules pagastā un skola Zālītes pagastā. Bez tam, uzsākti priekšdarbi plašas un glītas skolas celšanai Stelpes pagastā, pagasta nama celšanai Vecmuižas pagastā, ārsta mājas būvei Mežotnes pagastā un skolas paplašināšanai Bārbeles pagastā. Arī Rundāles, Svītenes un Codes pagasti izveduši plašākus remontus pagastu pašvaldību ēkās un tās piemērojuši dotām vajadzībām. Tāpat skolas vajadzībām Bauskas pagasta pašvaldība nopirkusi glīto Kļaviņa namu Bauskā.

Darbs visās nozarēs rit strauji. Ir darba prieks, ir cenšanās, ir arī kārtība. Kas šodien vēl nav padarīts, to, varbūt, jau varēs uzsākt rīt un šis laiks būs vislabākais liecinieks tam, ko var darīt valsts un tauta tad, kad viņai ir labs saimnieks.

A. PIEKUSS,
Bauskas apr. l. p. vecākais.

Agronomiskā palīdzība Bauskas apriņķī

Bauskas apriņķis sadalīts 3 agronomiskos rajonos: Bauskas, Bārbeles un Iecavas. Pagājušā vasarā no rajonu agronomiem veikti sekoši darbi: apmeklētas saimniecības 295, sniegti padomi 501, ierīkoti izmēģinājumi 11, izdarītas sējumu apskates 199, sarīkotas ekskursijas 5, dažādi sarīkojumi parauga saimniecībās 8, dažādi sarīkojumi mazpulkos 27 ar 3370 apmeklētājiem, publiski sarīkojumi ārpus parauga saimniecībām 34 ar 4181 apmeklētājiem, lauku būvniecībā nepieciešamības akti 44. Šos darbus veikuši tikai 2 agronomi, jo Bauskas rajona agronomam bija jāizpilda arī Iecavas rajona agronoma pienākumi. Šiem darbiniekiem ir bijuši jāveic arī visi Iecavas rajona izstādes sarīkošanas darbi, kura notika š. g. 3. un 4. oktobrī.

Minētā pārskatā neietilpst darbi, kō veikusi mājturības instruktore, biškopības instruktors, dārzkopības instruktors, 3 lopkopības instruktori un centra darbinieki. Arī ar šo darbinieku darbu tā ir tikai daļa no agronomiskās darbu tā ir tikai daļa no agronomiskās palīdzības, ko lauksaimnieki saņem. Lauksaimnieks agronomisko palīdzību saņem ne tikai tad vien, kad agronomus ierodas viņa mājās. Ja viņš saņem lauksaimnieku žurnālu, tad tas ir LLK agronomu un agronomisko darbinieku darbs, ja viņš saņem no citas saimniecības labu atzītu sēklu, tad tā ir audzēta agronoma uzraudzībā, ja viņš iegādājas tīras šķirnes lopus, tad tie ir audzēti agronomu uzraudzībā. Maz būs to lauksaimnieku, kuri būtu varējuši iztikt bez agronomiskās palīdzības. Tā ir bijusi nepieciešama un turpmāk būs vēl nepieciešamāka. Viens no svarīgākajiem turpmākās agronomiskās palīdzības darbiem ir parauga saimniecību izveidošana. Patreiz Bauskas apriņķī ir izvēlētas 10 parauga saimniecības. Šās saimniecības, kurās ved grāmatas, kur darbus izved agronoma uzraudzībā, mēs pārvērtēsim vecās atziņas, kurās varbūt agrākiem tirgus un saimniekošanas apstākļiem bija piemērotas, bet šodien vairs nē, un kurās līdz šim bijām ņēmuši no citiem, kuriem saimniekošanas un zemes apstākļi

nav tādi kā Bauskas apriņķī. Vai nu tā būtu augu seka, lauku iedalīšana, piemērota lopu skaita noteikšana, ganību ierīkošana, pareizu darba paņēmīnu un darba rīku pielietošana, visur vēl mums vajadzīgi pētījumi.

Darba spēka trūkums Bauskas apriņķī ir lielāks kā visur citur. Nav cerības, ka turpmākā nākotnē mums darba roku būs papildnam. Mums būs jāatrod ceļi, kā saimniekot, kā pārkārtot mūsu saimniecības, lai nesamazinot viņu ražību, visus darbus varētu veikt. Agronomiem šajā pētīšanas darbā vēl būs jāiedziļinās un lielu pakalpojumu izdarīs citiem lauksaimniekiem tie zemnieki, kuri šajā darbā palīdzēs.

Es gribu aizrādīt uz mūsu agronomiskās palīdzības sasniegumiem lopkopībā. Tagad mēs esam lepni, ka varam dot citām valstīm labu vaislas materiālu. Lopu ražības ziņā mēs varam nostāties blakus priekšzīmīgām lopkopības zemēm. Neaizmirsīsim, ka pamatā še ir jau gandrīz veselās paaudzēs sistēmatisks un pārdomāts agronomisko darbinieku darbs. Es te gribu pieminēt vienu — mūsu lopkopības pārraugu, kurš gadu no gada, dienu no dienas vējā un lietū, salā un sniegā ir apmeklējis saimniecības, vācis ražības datus, vedis grāmatas, sniedzis paskaidrojumus ēdināšanā, ganību ierīkošanā, tīra piena iegūšanā u. t. t. Ja daži lauksaimnieki aizbildinās, ka viņiem pārrauga nemaz nevajaga un nekāda lopu izlase nav jāizdara, jo viņš var nopirkt labus lopus no citām saimniecībām, tad tomēr viņam jāzina, ka šo lopu ražībai un labiem datiem pamatā ir lopkopības pārrauga darbs. Nekas saimniecībā neiet uz priekšu tādā virzienā, kā mēs vēlamies, pats no sevis, bet visur vajadzīga vadība, darba pareiza izpratne un darbs. Jāvēlas tikai, lai esošām 36 lopkopības pārraudzīb. biedrīb. pievienotos krietns skaits jaunu, jo 36 lopkopības pārraugi Bauskas apriņķim ir pārāk maz. Ar lopkopības pacelšanu kviešu ražas nekritisies, bet gan otrādi — celsies.

V. MEDNIS,

Jelgavas novada vecākais agronomis.

Bauskas rajona lauksaimniecība

Bauskas rajons ietilpst Zemgales līdzenuma dienvidus-rītu stūrī, ar raksturīgām šī līdzenuma — mūsu maizes klēts — īpatnībām.

Arauzemes šeit 67,50 proc., pļavu — 7,36 proc., ganību — 5,54 proc. un mežu — 12,38 proc. no zemes kopplatības. Zemes sastāvā pārsvarā pasmags smilšu

māls, ar samērā augstu kalija un kaļķa saturu, kādēļ arī zemes auglība ļoti laba un dod iespēju sasniegt mūsu valstī augstākās laukaugu ražas. Zemē samērā augsts grunts ūdens stāvoklis, ko rēgulēt lielākai daļai zemuņu nav iespējams, kādēļ augstāko ražu līmenis stipri svārstīgs. Labai zemes aparšanai rudenī, kā arī sastrādāšanai istā laikā pavasarī, lauksaimnieki piegriež lielu vēribu, pielietojot kulturtipa un vairāklemešu arklus, šļūces, atspere kultivātorus un pēdējos gados arī traktorus, kuņu pašreiz rajonā jau 32, pie kam puse no tiem nodarbināta vienā pašā Īslices pagastā. Laukaugu ražošanā galveno vēribu piegriež ziemas kviešu, rudzu un divkanšu miežu audzēšanai. Plašos apmēros izplatīta arī sarkanā agrā āboliņa audzēšana, no kuņa atāla iegūst labu sēklu ražu. Tāpat bastarda āboliņa sēklu audzēšanai piegriež sevišķu vēribu, kaut gan pēdējos gados šīs kultūras attīstību lielā mērā traucē izplatījušies kaitekļi, resp. kātu graužējs.

Cukurbiešu kultūra, pateicoties šejienes labvēlīgiem zemes, klimatiskiem un satiksmes apstākļiem, ieņem redzamu vietu. Dabīgo pļavu, ganību un mežu te ļoti maz. Lopus vasarā piesien uz īslaicīgiem zālājiem. Pēdējos gados lielāku vēribu piegriež ilggadīgu zālāju lauku ierīkošanai un to iežogojšanai aplokos. Malkas un būvkoču apgādāšanas jautājums grūti risinās. Piemērota zirgu materiāla uzlabošanā vēribu piegriež aukstasiņu un smagāka siltasiņu tipa darba zirgu ieaudzēšanai, ko pēdējos 10 gados ievērojami sekmējuši 7 valsts un vairāki privāti vaislas ērzeļu punkti. —

Kā zemes, tā klimata ziņā šis ir viens no mūsu visizdevīgākajiem auglīkopības rajoniem, kur teicami padodas vērtīgākās, gleznākās ābolu un bumbieņu šķirnes pat brīvdabas vīnogas.

Lauksaimniecības uzplaukumu visās vietas nozarēs šeit ievērojami veicina tas ap-

stākļi, ka te laimīgā kārtā ir koncentrēties vesels lauksaimniecības arodskolu tīkls: valsts Mežotnes lauksaimniecības

Lauksaimniecības kameras Bauskas raj. agr. v. i. A. Sala.

vidusskola, cukurbiešu selekcijas stacija, laukstrādnieku skola un skolas saimniecība, valsts Ziedoņa dārzkopības skola un kokaudzētava, Kaucmindes mājturības izglītības iestādes un plaša saimniecība.

Iecavas rajons ietilpst pārējas joslā no Zemgales līdzenuma uz smilšaināku, purvaināku un mežiem bagātāku Zemgales novadu. Šis ir labs lopkopības un dārzkopības rajons. Iecavā ir spirta dedzinātava, kas pārstrādā apkārtnes pagastos ražotos kartupeļus.

Daļa lauksaimnieku pēdējā laikā apvienojušies kartupeļu audzētāju grupās un ar labiem panākumiem sāk audzēt eksportam noderīgus kartupeļus. Tāds pat biedrošanās gars valda dārzkopības nozares izkopšanā, un te rosīgi darbojas četras dārzkopības pārraudzības b-bas.

A. SALA,

Bauskas-Iecavas raj. agronoma v. i.

Bauskas rajona lopkopju darbs iet dziļumā

Līdzās graudu ražošanai, Bauskas rajona lauksaimnieki gadu no gada arvien lielāku vēribu piegriež arī piena lopkopībai. Sevišķi tas vērojams pēdējos gados. Pārraudzības biedrībās apvienoto saimniecību skaits, kas agrāk nebija visai liels, pēdējā laikā ievērojami audzis. Te nevar neatzīmēt, ka jaunais vienprātības un dzīves

jauncelšanas laikmets ir jo dziļas un svētīgas saknes laidis arī Bauskas lopkopju darbā un šejienes lopkopības sabiedriskos pasākumos. Sadarbība un saskaņa, kā sevišķu saimniecību, tā arī biedrību starpā, viena noteikta vadība, — kā visa agrāk trūka, — tas ir devis tagad lauksaimniekiem ticību un prieku arī lopkopības

darbam un šī darba panākumiem. Tāpēc arī tagad interese par pārraudzības biedrībām un lopkopības pacelšanu ir jo sevišķi liela.

Agrākās sīkās, paralēli darbojušās lopkopības pārraudzības biedrības, kādu Bauskas rajonā bija samērā daudz, tagad apvienojas lielākās vienībās, lai lopkopības veicināšanas darbu varētu strādāt sekmīgāki. Nāca vēl jauni biedri klāt, un tagad visu pārraudzības biedrību darbība ir jau ievadīta drošā un veselīgā gultnē. Rajona pārraudzības biedrībās apvienotas 330 saimniecības, ar 3194 slauc. govīm, 1412 jaunlopiem un 45 tirsugas buļļiem, no kuriem 16 ir staciju buļļi. Caurmērā uz katru biedrību iznāk: 22 saimniecības, ar 213 slauc. govīm, 94 jaunlopiem un 3 tirsugas buļļiem, no kuriem viens stacijas bullis.

Lauksaimniecības kameronas Bauskas raj. lopkopības instr. A. Garkalns

Līdz ar pārraudzības biedrību attīstību un nostiprināšanos, arī sugas lopu audzēšanai Bauskas rajonā piegriezta vajadzīgā uzmanība. Rajonā darbojas viena brūno un viena melnraibo sugas lopu audzētāju biedrība, kas vada noteiktā virzienā sugas lopu izkopšanas darbus. Lielākais vairums, apm. 85 proc. no visām Bauskas rajona saimniecībām, piegriezušās brūno lopu izkopšanai, apm. 10 proc. melnraibo un tikai 3—4 proc. audzē sarkanraibos lopus. Ar visredzamākiem sasniegumiem Bauskas rajonā pēdējos gados ir strādājuši brūno lopu audzētāji. Ir pat saimniecības, kur tagad viss ganāmpulks sastāv

vienīgi no tirsugas govīm. Izkoptus brūno lopu ganāmpulkus varētu minēt šādās saimniecībās: A. Pūka Bauskas Pūkos, E. Mencendorfa Bauskas Eriņos, LLK Kaucmindē, V. Ziediņa Iecavas Ūdros u. c. Kopējais tirsugas, galvenā kārtā brūno lopu skaits Bauskas rajonā tagad sniedzas pie 350 galvām (ieskaitot jaunlopus), un rajonā reta būs tagad tāda saimniecība, kurā nebūtu vismaz viena tirsugas vai krust. trešās pakāpes govs vai tele.

Pirmo vietu visu pārraudzības biedrību starpā, pēc caurmēra ražas, ieņem iecavieši. Šajā novadā sastopami arī lielākā skaitā tirsugas brūnie ganāmpulki. Visaugstākā caurmēra ganāmpulka ražība Bauskas rajonā — 219 kg sviesta, pie piena tauku proc. 4,33, iegūta J. Grundmaņa Iecavas Lieljāņu saimniecībā. Te viena kilograma sviesta ražošanas pašizmaksa pag. gadā ir bijusi 1.12 ls.

Lai uzlabotu un salētinātu ražošanu lopkopībā, lauksaimnieki citīgi strādā arī pie ganību ierīkošanas un aploku iekārtošanas. Pašreizējais ganību veids nospiedošā vairumā ir — lopu siešana uz otrā un trešā gada āboliņa laukiem. No visām pārraudzības biedrībās apvienotām saimniecībām tikai 32 saimniecībās ganības iezogotas aplokos, 18 saimniecībās govīs gana, bet visās pārējās — 280 saimniecībās govīs sien uz āboliņa laukiem. Ganību uzlabošana un aploku ierīkošana iet arvien plašumā, un nākošā pavasarī aploku saimniecību skaits pavairosies par apm. 20. Pļavu Bauskas rajonā ir ļoti maz, tā kā galvenā rupjā barība ziemā ir āboliņš. Šo barību daudzās saimniecībās jau izēdina līdz 8—10 kg uz galvas dienā.

Rajonā manāmi attīstās arī aitkopība. Ierīkotas 7 vaislas aitu audzētavas, no tām 4 ar valdības pabalstu, un 9 teķu stacijas. Visus rajona pieprasījumus pēc uzlabota vaislas aitu materiāla var pilnā mērā jau apmierināt no vietējām audzētavām.

Lauksaimnieku ienākumos redzamu vietu ieņem arī cūkkopība. Plaši izplatīts jorkšīras cūku vaislas materiāls. Šajā ziņā liela loma piekrīt Latv. lauks. kameronas Kaucmindes saimniecībai, no kurienes rajona lauksaimnieki iegūst ļoti labus vaislas sivēnus.

Vispār jāsaprot, ka Bauskas rajona lopkopju darbs pēdējos gados iet ne vairs tik daudz plašumā, bet galvenā kārtā dziļumā. Atziņa, ka no mazāka lopu skaita iegūta augstākā raža nodrošina izdevīgāku

ražošanu, iesakņojas arvien plašākās lauksaimnieku aprindās. Strādājot šajā virzienā, caur pārraudzības biedrībām arī Bauskas rajona lopkopji varēs drīzi vien

cieniģi nostāties blakus daudziem citiem priekšzīmīgajiem lopkopības rajoniem.

A. GARKALNS,

Bauskas raj. lopkop. instr.

Cukurbiešu audzēšana Bauskas apriņķī

Bauskas apriņķis nav liels, viņam tikai 2202 kv. km kopplatības, no kuŗas 100300 ha aŗamas zemes. No 7754 saimniecībām cukurbietes audzē 1750, t. i. 22,5 proc. Ar cukurbietēm apsēti 1800 ha, t. i. 1,8 proc. no visas aŗamas zemes. Šis procents atsevišķos pagastos gan stipri svārstās. Visvairāk biešu audzē Meŗotnes pag., kur ar tām apsēj apm. 6,5 proc., Bauskas pag. 6 proc. un Švitenes pag. — 5,5 proc. no visas aŗamas zemes.

Apriņķī 20 pagastu, kas cukurbiešu audzēšanas ziņā sadalīti trijos instruktoru rajonos: Švitenes rajonā, ar Švitenes, Īsilicas un Rundāles pagastiem; Bauskas rajonā ar Bauskas, Ceraukstes, Codes, Paņemunas, Vecsaules pagastiem un Vecmuiŗas rajonā, kuŗā ietilpst pārējie apriņķa pagasti, izņemot Meŗotnes pagastu, kas iedalīts Lielupes instruktora rajonā.

Bauskas apriņķī, nodošanai cukura fabrikas vajadzībām bietes sāka audzēt 1925. g. septiņu pagastu 10 saimniecībās, kas no 6,68 ha nodeva 111,256 kg cukurbiešu. Raŗa nebija liela, tikai — vidēja — 16,5 tonnas no 1 ha, bet lielāzams, ka visas bietes nodeva.

Kā pirmie cukurbiešu audzētāji Bauskas apriņķī atzīmējami: A. Kalniņš Bārbeles Jūsās, K. Kalējs Bauskas Kugrēnos, Ed. Liepiņš Bauskas Liepiņās, K. Siliņš Bauskas pilsmuiŗā, Z. Balodis Iecavas pag., J. Krūmiņš Meŗotnes Birzulos, A. Plampe, Rundāles Skumberģos, V. Biŗmanis Svitenes Valtiņos, K. Rencis Bērsteles muiŗā un J. Šnitka Ceraukstes Šnitkās.

Nākošā, 1926. g. cukurbiešu audzēšana Bauskas apriņķī jau stipri paplašinājās. Sākot ar ŗo gadu biešu audzēšana apriņķī jau stabilizējās. Izveidojās saimniecības un pagasti, kuŗos cukurbietes uz visiem laikiem ieņem pastāvīga kultūras auga vietu. 1926. gadā iesāka bietes audzēt Meŗotnes pag., kuŗš vēlāk izveidojās par vienu no Latvijas ievērojamākiem pagastiem biešu audzēšanā.

1927. g. cukurbiešu audzēšanas piekritēju skaits, kā arī sējumu platība jau ievērojami paplašinājās. Bauskas apriņķī bietes audzēja 116 saimniecības, kas apsēja ar tām 54,23 ha un rudenī nodeva 841,2 tonnas cukurbiešu.

Vidējā cukurbiešu raŗa 1927. gadā gan vēl ļoti maza, tikai 15,2 t. no 1 ha, bet tomēr jau parādās saimniecības ar izcilus raŗu un 11 saimniecības jau nodod vairāk par 20 t. no 1 ha. ŗādas ievērojamas raŗas pieaugstām biešu cenām, — tad maksāja 59 ls par tonnu — deva biešu audzētājam jūtamus ienākumus, kas pamudināja apkārtējos lauksaimniekus piegriezties cukurbiešu audzēšanai.

Bet nelaimīgais 1928. g. ar aukstu un pārmērīgi mitru vasaru, kā visur, tā arī Bauskas apriņķī apturēja straujo cukurbiešu kultūras uzplaukšanu.

Neskatoties uz tādu neveiksmi, nākošā, 1929. g., biešu audzētāju skaits un sējumu platība, atkal ievērojami pavairojās. ŗinī gadā Bauskas apr. cukurbietes audzēja 174 saimniecībās un nodeva 2209 ton. biešu.

Godam minami lauksaimnieki, kas ar savu personīgu ierosmi netikvien savās saimniecībās, bet arī savā apkārtņē veicinājuši cukurbiešu kultūru. Pirmā vietā stādāms tagad mirušais Rundāles Ruzenu īpaŗnieks J. Lauciņš, kuŗš savā saimniecībā audzēja bietes uz 12 ha. Īsilicas pag. labu piemēru rādīja jaunais Kaucminde farmas pārzinis Anderņovics, kuŗš audzēdams bietes uz 8 ha platības, pierādīja apkārtnei, ka mums darba roku trūkums netraucē biešu lauku priekšzīmīgu apkopšanu.

Nākoŗos 1930. un 1931. g. Bauskas apriņķī biešu sējumu platība turpina augt. 1930. g. apriņķa lauksaimnieki jau nodod 6.062 t., bet 1931. g. — 10.148 t. cukurbiešu.

1932. g. biešu audzēšana Bauskas apr., kā arī visā valstī sasniedz augstāko pakāpi, vairs nav iespējams apmierināt visus lauksaimniekus, kas vēlas audzēt cukurbietes, un tāpēc sākot ar 1933. g. bija jāiesāk biešu piegādes normēšana. 1932. gadā Bauskas apriņķa 840 lauksaimnieki nodeva 28.815 t. cukurbiešu, bet 1933. g. saldās bietes jau audzēja 1755 lauksaimnieki un nodeva cukurfabrikai 24.487 tonnas biešu.

Raŗojot tādu biešu daudzumu, Bauskas apkārtņē un ievērojot varbūtēju sējumu paplašināšanos, 1932. g. pacēlās jautājums par cukura fabrikas celŗanu pie Bauskas. Bija jau izraudzīts zemes gabals cukura fabrikas novietošanai, bet līdz ar Jelgavas cukura

fabrikas paplašināšanas projektu, doma par Bauskas cukura fabriku atkrita.

1934. gadā 1794 Bauskas apr. saimniecības nodeva 53.009 tonnas, bet 1935. g. 1741 saimniecība — 42.243 tonnas cukurbiešu.

Pēdējos gados Bauskas apriņķī nav neviena pagasta, kur neaudzētu cukurbietes.

Visu desmit gadu laikā Bauskas apriņķa saimniecībās vidējā cukurbiešu raža no 1 ha ir 20 tonnas.

Par 1936. g. biešu ražu vēl noteiktu skaitļu nav, bet bietes audzētas 1751 saimniecībā, kas apsējušas 1420 ha un noslēgušas līgumus par 27.666 tonnu biešu nodošanu.

Jāpiemin arī cukurbiešu audzētāju bied-

rības, kuņas ar savu darbību veicinājušas cukurbiešu kultūras attīstību. Bauskas apriņķī darbojas Mežotnes cukurbiešu audz. b-ba, Jāņakroga — Bērsteles, Iecavas-Zālītes un Bauskas cukurbiešu audz. b-ba. Sevišķi rosīgi darbojušās pirmās divas, apgādādamas cukurbiešu audzētājus ar sēklām un mākslīgiem mēsliem, kā arī izdalīdamas no cukura fabrikas avansa veidīgi izsniedzamo cukuru. Bez tam, Mežotnes cukurbiešu audz. b-ba vienmēr palīdzējusi atrisināt dažādus ūdens transporta jautājumus.

J. JOSTIŅŠ,

Jelgavas cukurfabrikas cukurbiešu audzēšanas vadītājs.

Kā Bauskas rajons izmanto elektrību

Bauskas pilsēta un viņas tuvākie pagasti ir pārdzīvojuši to pašu elektriskās enerģijas izmantošanas attīstības gaitu kā citur. Jau pirms lielā pasaules kara Bauskā tika ierīkota elektrības centrālīte, kuņa apkalpoja sākumā dažas mājas, vēlāk vienu otru kvartālu. Vēlāk šo centrāli likvidēja un elektriskās enerģijas ražošanu pārņēma Bauskas ūdens dzirnavas. Tur elektrību iegūst vēl šodien. Vēl gadus piecus atpakaļ Bauskas dzirnavas piegādāja elektrību tikai Bauskas pilsētas robežās. Piegādāta tika elektrība līdzstrāvas veidā. Pārejot 1931.-32. gadā uz maiņstrāvu, novērsa ne tikai trūkumus elektriskās enerģijas piegādē pilsētas robežās, bet arī guva iespēju iziet ar elektrību laukos. Pāris gados elektriskā gaisma atspīdēja jau 5—8 km no Bauskas attālās vietās — Kaučmindē un Bornsmindē. Šodien tā iet no Bauskas jau uz Mežotni un, cerams, visā drīzumā arī Rundāle saņems Bauskā ražoto elektrību.

Izbūvētā 20.000 voltu augstsprieguma līnija Bauska-Mežotne ir pamats turpmākai Bauskas apkārtnes plašākai elektrofīkacijai. Tuvākā nākotnē tai pievienojami Cedes, Ceraukstes un Īslices pagasti.

Turpmākos piecos gados visu šo rajonu apgādāt ar elektrību spētu arī Bauskas spēkstacija, jo tās rīcībā pašlaik atrodas pie 500 zirgu spēka liels ūdensspēks. Ūdens trūkuma gadījumos palīgos tam stāv viens

200 PS liels dīzelmotors un divas lokomobiles. Atskaitot dzirnavu pašpatēriņu, elektrības ražošanai uz āru paliek 250 PS liels spēks.

Bet elektrības patēriņam pieaugot, sevišķi laukos, Bauskas spēkstacijai būs jāsaistās ar kādu no lielākiem enerģijas avotiem, vienalga, vai tā būs Jelgava, Jugla, vai Ķegums. Uz to Bauskas spēkstaciju spiedīs arī rezervju nodrošināšanas jautājuma atrisināšana.

Iniciātīva šī jautājuma kārtošanā jāņem ražotājam savās rokās. Tam jāpaceļ elektrības patēriņš laukos, meklējot un atrodot lauksaimniecībai piemērotus tarifus; tam jāpropagandē elektrības pielietošana lauku sētās, uzskatāmi pierādot un parādot visas elektrības lietošanas priekšrocības. Kas gan viss ar elektrību uz laukiem nav padarāms. Pietiek viena vienīga 3—4 PS liela, lauksaimniecībai piemērota pārņesajamā elektromotora, lai ar to veiktu veselu rindu lauksaimniecībā sastopamu darbu. Šie ar elektrību veiktie lauksaimniecības darbi tik ļoti uzlabos pilsētu spēkstaciju vispārējo izmantošanu, tā pazeminot kilovatstundas ražošanas pašizmaksu.

Telefons laukus ir jau iekarojis, elektrība vēl nē. Liekas, pienācis laiks to tagad darīt, sevišķi bagātā Zemgalē.

Inž. F. BĒRZIŅŠ.

Dārzkopība Bauskas apriņķī

Lielākā daļa apriņķa, izņemot ziemeļu un austrumu nomali, pieder pie auglīgākiem Latvijas apvidiem. Labvēlīgie zemes, kli-

matiskie un saimnieciskie apstākļi, kā arī latvju tieksme pēc košuma ir bijis iemesls auglīkopības — dārzkopības sākumam un

attīstībai Bauskas apriņķī jau tālākā senatnē. Tam kā liecinieki ir tie daudzie, vairāk kā gadu simteni vecie augļu koki, kas vēl tagad sastopami Bauskas apkārtnē, uz Lielupes, Misas, Mēmeles krastiem un daudzās citās vietās apriņķī. To rāda arī jaunākie un samērā plašie dārzi daudzās saimniecībās. Pēdējos gados iedēstīti apmēram 30.000 augļu kociņi.

Lielu daļu šī stādāmā materiāla apgādā apriņķī atrodas 15 kokaudzētavas-dārzniecības.

Visās kokaudzētavās, kas laiž tirgū stādāmo materiālu, šogad LLK darbinieki izveda sanitāro kontroli, lai turpmāk dārzos nenokļūtu slimī un nederīgi augļu koki.

Vairākās dārzniecībās apriņķī, atbilstot laikmeta prasībām un attiecīgu darbinieku pamudinātas, pēdējos gados sāk piekopt dažādu košumaugu kultūras, tādējādi šos augus padarot pieietamus tiem zemkopjiem, kas sākuši piegriezt lielāku vērību savu sētu košumam, kas atzinuši, ka lauku sētai jābūt latviskai, lai tā sagādātu mājas iemītniekiem garīgo baudu, labklājību un novērstu tos no siltā aprēķina un sapņiem par pilsētas priekiem un labumiem.

Apriņķī darbojas 8 dārzkopības pārraudzības biedrības; tās apvieno un apkalpo ap 150 lauku saimniecības. Starp šīm saimnie-

cībām ir vairākas tādas, kurās šī gada vietējā un valsts apmērā dārzkopības izstādēs saņēma augstākās godalgas gan par kvalitātes augļiem, gan par citiem dārzu ražojumiem. Nenoliedzami, ka tādas saimniecības noder par labu piemēru citām un rāda kā tagad un turpmāk dārzkopības ienesības pamatā būs netiekvien ražas daudzums, bet galvenā kārtā tās labums.

Apriņķī ir vairākas saimniecības, kur labi ievadīta un nostādīta dārzāju un sakņuaugu sēklu audzēšana. Lai piemēram ņemam Īslīces pagasta Ratkun - Pūpolus, kur lietpratēja īpašnieka vadībā ar labām sekmesēm uz apmēram 5 ha audzē minētās sēklas.

Pēdējos pāra gados klāt nākuši pāri par 200 dārzāju un sakņuaugu sēklu un dažādu citu speciālu kultūru audzētāju.

Aizvien vairāk lauksaimniekos saskatāma tieksme pēc izmantīgām kulturām un to padziļināšanas.

Un ja tas ir vēlamais un nepieciešamais virziens, tad ne mazums vēl sastopamas saimniecības, kur darīts maz kā ražojošo nozaļu izveidošanā, tā māju un apkārtnes izdaiļošanā.

A. GRINBERGS,
Jelgavas rajona dārzkopības
instruktors.

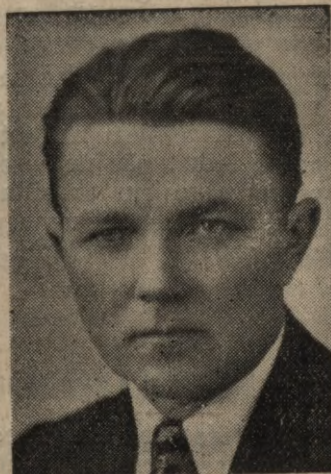
Sīkā meliorācija Bauskas apriņķī

Bauskas apriņķī reljefa un zemes auglības ziņā var sadalīt divās daļās: dienvidrietumu un ziemeļaustrumu. Abas šīs daļas diezgan krasi atšķiras. Tāda pati atšķirība vērojama sīkās meliorācijas darbu izvešanas gaitā.

Dienvidrietumu daļa, kurā ietilpst arī vispār pazīstamie Mežotnes un Rundāles pagasti, ir Jelgavas līdzenuma turpinājums ar auglīgu smilšu māla vai māla virskārtu. Gandrīz visu platību aizņem aļamzeme, un tādā kārtā drenāžu izved tīrumos, kurī ar maz izņēmumiem, sevišķi pavasaros, ļoti slapji. Straujāku sīkās meliorācijas attīstību te kavē novadgrāvju trūkums, jo to ierīkošana zemes virsmas mazā slīpuma dēļ savienota ar lielām grūtībām. Traucējošs ir arī tas, ka esošos novadgrāvjus neuztur kārtībā.

Drenēšanu veic galvenā kārtā saimnieciski spēcīgas vecsaimniecības, nodrenējot vienā gadā samērā lielas platības — 10—20 ha. Visas saimniecības nosusināšanu tādā kārtā izdara dažos gados. Izcilus vietu

šīnī ziņā ieņem Īslīces pagasts. Tikai pašā beidzamajā laikā, pateicoties lētām drenu caurulēm, drenāžu sāk izvest arī mazākas, ekonomiski vājākas saimniecības.

Lauksaimniecības kame-
ras Bauskas raj. kultur-
techniķis P. Ozols.

Ziemeļaustrumu daļā pazīstamākie pagasti ir — Iecavas, Vecmuižas, Misas un Taurkalnes. Zemes virsma te pauguraina, virskārtā ir smilts un tikai vietām māls vai smilšains māls. Ievērojamas platības aizņem pļavas un purvi. Graudkopībai līdzās nostājas lopkopība. Tādēļ arī nosusina galvenā kārtā pļavas, ganības un purvus. Vispār ziemeļaustrumu daļas dabiskie apstākļi daudz nelabvēlīgāki, un pie meliorācijas izvešanas spiestas ķerties kā vec-, tā jaunsaimniecības. Katru gadu atsevišķā saimniecībā nodrenētās platības ir mazākas — ap 1—2 ha, totiesu drenētāju — vairāk. Šogad šinī ziņā sevišķi liela rošība vērojama izrēgulētās Misas upes krastos. Liela nozīme bijusi zemkopības mi-

nistrijas Misas rajonā novietotam traktoram, kuŗš šoruden lauksaimnieki nepārtraukti izmantoja nosusināto purva pļavu uzaršanai. Pirmā vietā drenāžas darba izvešanā te stādāms Iecavas pagasts. Atzīmējams šī pagasta Kalnaūdrū māju īpašnieks Vilis Ziediņš, kuŗš ar savā saimniecībā iegūtiem līdzekļiem šogad ir izvedis drenāžu 8,76 km kopgarumā.

Kaut arī sīkā meliorācija Bauskas apriņķī tekošā gadā uzrāda tikai nelielu pieaugumu, tomēr viss tas ir sasniegts ar pašu spēkiem un līdzekļiem, gandrīz tikpat kā nemaz nekreditējoties Zemes bankā.

P. OZOLS,
LLK Bauskas raj. kulturtechn.

Zirgkopība Bauskas apriņķī

Zirgkopības stāvoklis Bauskas rajonā diezgan īpatnējs. Līdz pat pēdējam laikam lauksaimnieks šeit bija samērā kūtrs zirgaudzētājs, aizvien palaidzamijs uz mūsu dienvidus kaimiņa laipno izpalīdzību. Ja agrākos gados, kad Lietuvas zirgi bija samērā lēti, šāda rīcība varēja rast savu attaisnojumu, tad tagad, kad Lietuvas zirgu cenas ļoti augstas, tas paliek saimnieciski pārāk neizdevīgi, un tādēļ lauksaimnieki to atmet. Lauksaimnieki situāciju ir pareizi izpratuši, un kumeļu audzēšanai turpmāk, droši cerams, piegriezīs pietiekošu uzmanību.

Sugas jautājums vienam otram zirgaudzētājam vēl nav skaidrs. Tādēļ var vērot, ka dažā labā pat nelielā saimniecībā audzē dažādu sugu zirgus, pielaiž nepareizu krustošanu u. t. t. Tādēļ arī zirgu sastāvs visumā raibu raibais. Oldenburgas zirgiem zirgaudzētāju aprindās nav piekrišanas, jo tie prasot sevišķi labus augšanas apstākļus, bet darbā bieži izrādoties neizturīgi. Pēdējā laikā, pēc ne visai apmierinošiem piedzīvojumiem ar siltasiņu zirgu audzēšanu, vērojama tieksme pāriet uz aukstasiņu — ardeņu audzēšanu. Šis zirgs,

saka vietējie zirgaudzētāji, ir spēcīgs un mierīgs, izvērtē barību un arī apveltīts ar pietiekošu riksi. Tas tipisks darba zirgs, kāds vajadzīgs Zemgales līdzenuma smagajām māla zemēm, kuŗas prasa pamatīgu un dziļu apstrādāšanu. Ja uz vietas atradīsies pietiekoši daudz ardeņu sugas vaislas ērzeļu un ķēvjū, tad ardeņu zirgu ieaudzēšanas darbs Bauskas rajonā var dot vēlamās sekmes.

Rajonā darbojas 13 valsts vaislas ērzeļu un vairākas privātas stacijas.

Bauskas rajona zirgkopība no sērgām cieš maz. Tādas sērgas, kā ļaunie ienāši, trakums u. t. t., jau sen šeit likvidētas. Totiesu parastās, dažādas sporādiska rakstura, nelipīgās slimības apciemo lauku sētas jo bieži. Pie reizes gribētu aizrādīt, ka lauksaimniekiem lieli zaudējumi ceļas no rajonā plašos apmēros sastopamās slimības — dusuļa (baušlāga). Šī slimība stipri saīsina zirga mūžu un mazina viņa darba spējas, ar ko lauksaimnieki pie tagadējām ļoti augstajām zirgu cenām cieš lielus zaudējumus.

A. CĪRULIS,
veterinārārsts.

Biškopība Bauskas apriņķī

Biškopība pārējo lauksaimniecības nozaŗu vidū Bauskas apriņķī ieņem mazāk izcilu vietu. Apriņķī nav arī lielu, labi nostādītu rūpniecisku dravū, kā tas ir Jelgavas apriņķī. Iemesls tam — diezgan

plaši izplatītās lipīgās bišu slimības, kas agrākos gados nodarījušas lielus postījumus dravām, un no kuŗām vēl tagad dravas nav brīvas. Sevišķi dravas tā cietušas Bauskas pilsētā un pagastā, Mežotnes pa-

gastā un apkārtnē. Lauksaimniecības kameras darbības laikā lipīgo bišu sērgu apkaņošanai un bišu saimju izmeklēšanai apdraudētos un aizdomīgos rajonos piegriež izcilu vērību. Bet bišu sērgu sekmīgākai apkaņošanai vēlama pašu biškopju aktīvā līdzdalība, piesakot aizdomīgās saimes izmeklēšanai biškopības instruktoram. To prasa likums par bišu sērgu apkaņošanu, un lieki būtu aizrādīt, ka tas ir arī paša biškopja interesēs, jo par no slimībām bojā gājušām vai slimību apkaņošanas nolūkos iznīcinātām bišu saimēm biškopis saņem atlīdzību no valsts.

Arī lauksaimniecības kameras Bauskas rajona agronomiskā birojā biškopības sezonas laikā instruktors sniedz bezmaksas padomus visos biškopības jautājumos. Pa-

šu biškopju interesēs šo iespējamību plašāki izmantot, jo agrāk tādas nebija.

Biškopības zināšanu papildināšanai un biškopju apmācībai sarīkoti praktiski kursi dravās un arī priekšlasījumi. Sevišķu piekrišanu guvuši praktiskie kursi.

Bišu ganību ziņā Bauskas apriņķis nav sliktā stāvoklī. Sevišķi bagātīgas bišu ganības ir bastarda audzēšanas rajonos. Šeit ganības vēl pilnīgi neizmanto. Iegūstamās medus ražas labi koptās un nostādītās dravās sasniedz labos gados līdz 48 kilogrami medus no saimes. Plānveidīgā lauksaimniecībā biškopībai ir svarīga loma un tagad biškopībai jāierāda tā cienīgā vieta, kāda tai bija mūsu sentēvu sētā!

J. POGULIS,

LLK Jelgavas raj. biškop. instr.

Mājturība Bauskas apriņķī

Bauskas apriņķī Kaučminde muižā atrodas Kaučminde mājturības skola. Šī skola cītīgi un ar labām sekmēm strādā mājturības zināšanu izplatīšanā. Pateicoties šai skolai, šīs skolas skolotājiem un skolniecēm, Bauskas apriņķī nodibinājušās vienas no pirmajām mājturības veicināšanas biedrībām, kurās savā laikā strādājušas ļoti rosīgi.

Sākot ar š. g. 15. maiju LLK nodibināja Jelgavas mājturības rajonu, kurā ietilpst arī Bauskas apriņķis. Rajonā strādā 1 rajona mājturības instruktore. Lai Lauksaimniecēm un arī pārējām nama mātēm dažādu mājturības jautājumu dēļ nebūtu jā-mēro tālais ceļš uz Jelgavu, tad LLK tik ļoti ir nākusi šai lietai pretī, ka katru mēnesi vienu dienu Bauskā, rajona agronoma birojā ierodas rajona mājturības instruktore un sniedz bezmaksas padomus.

Ar speciālu mājturības izglītību Bauskas apriņķī dzīvo 29 sievietes, 4 no tām beigušas Kaučminde mājturības semināru, pārējās mājturības skolu. Visas, pa lielāka daļai, strādā sevās saimniecībās, tās izkopjot un izdaļojot.

Rosīgi strādā aizsardžu pulciņi mazpulku mājsaimniecības grupas un Iecavas papildu skola. Visas šīs organizācijas piedalī-

Jelgavas raj. mājturības instr. M. Tīdemane.

jās Iecavā sarīkotā rajona izstādē, izstādot rokdarbus, konservus un citus mājsaimniecības ražojumus.

Apriņķī vērojama arvien lielāka interese par dažādiem mājturības jautājumiem un ar LLK atbalstu nekad nezudis, bet gan plašināsies.

M. TĪDEMANIS,

LLK Jelgavas rajona mājturības instruktore.

Bauskas virsmežniecība

atrodas Bauskas apr. dienvidus daļā, ap Lielupes, Mūsas un Mēmeles upēm, pie Lietuvas robežas. Virsmežniecība nodibi-

nāta 1921. gadā no agr. Krievijas valsts Bauskas mežniecības un 32 bij. privātmuižu mežiem. Viņas gaņums gaisa līnijā

ap 75 un platums ap 35 km, kamdēļ aizņem apriņķa teritoriju ap 2500 kvadrātkilometru, ar 20 pagastiem. Tagadējā kopplatība — 20.250 ha, no kuŗiem ar mežu apklāti 16.662 ha. No mežiem apklātās platības 9924,5 ha lapu meža un 6737,5 ha skuju. Pie agrārās reformas izvešanas atdalīti sadalāmo zemju fondā un piešķirti jaunsaimniecībām 1974 ha meža zemes. Apbūvējot jaunsaimniecības un atjaunojot kuŗā nopostītās saimniecības uz būvniecības likuma līdz šim izsniegti 361.559 m³ būvkoku. Virsmežniecības gada izsniegumi pēc tāmes 62.330 m³. Tie spēj apmierināt tikai apm. pusi lauksaimnieku prasību pēc kurināmā un būvkokiem, kamdēļ malku un būvkokus ņem no kaimiņu virsmežniecībām.

Virsmežniecības rajonā ietilpstošos pagastos pēc statistiskās pārvaldes datiem skaitās 2126 ha mazvērtīgu ganību, smiltāju, vecu grants bedrņu un citu lauksaimnieciski neizmantojamu zemju, kuŗas varētu apmežot. Meži bagāti ar medījumiem — zaķiem, stirnām un lapsām. Medību tiesības iznomātas 6 mednieku biedrībām, kuŗas maksā 4835 ls nomas gadā.

Virsmežniecība ņem dzīvu dalību mežu dienās, darbiniekiem piedaloties gan aktīvi koku stādīšanā, gan izsniedzot no mežiem stādāmo materiālu. Šīm vajadzībām jau izsniegts 80.363 dažādu sugu kociņu.

K. ŠULCS,
Bauskas virsmežzinis.

Sasniegumi skolu dzīvē

Bauskas apriņķī ir 29 pilnas 6-kl. pamatskolas, 14 pirmās pakāpes pamatskolas un 2 bērnu dārzi. Kopā 45 skolas ar 149 klasēm un 238 nodaļām. Bauskas pilsētā un lielākos ciemos: Skaistkalnē, Iecavā, Vecmuižā, Īslīcē, 6-kl. skolās stāvoklis ir normāls: klases un nodaļas jēdzieni saplūst, bet pārējās skolās skolotājs klasē normāli strādā ar 2 nodaļām, bet kādās 5 skolās pat ar 3 vai 4 nodaļām. Skolnieku skaits visa apriņķa obligātoriskās mācības skolās ir 4600; štāta skolotāju 160, no tiem 60 vīrieši.

Bauskas apriņķī nav konstatēti gadījumi, ka kāds bērns vispār varētu izvairīties no skolas, bet tādu gadījumu, ka skolas gaitas sāk ar lielu novilcināšanos, 10 līdz 12 gadu vecumā, ir vairāk, bet biežāki atgadās, ka skolas mācības pārtrauc, nesniedzot atļauto 15 gadu vecumu. **Tādu skolnieku, kas izvairās no skolas 9 līdz 15 gadu vecumā, Bauskas apr. ir 8 procenti,** kas ir samērā liels procents. Bet nevien izvairīšanās, arī kavējumi mācību sākumā un beigās traucē darbu. Tādu skolnieku, kas rudenos sāk mācības ar 3 līdz 6 nedēļu kavējumu, bet pavasaros beidz darbu 2 vai 3 nedēļas agrāki, pēc aptuvena aplēsuma, ir ap 12 procentu. Šie skaitļi agrākos gados bija vēl lielāki. Dažos pagastos, kur pašvaldības un skolotāju saime ir sevišķi rosīgi, šis procents ir minimāls.

Pirmskolas mācību lauku apstākļos skolas realizē ar pirmskolas bērnu apmācību rudenos, pavasaros un ar mājniecības kontroli. Tomēr vēl ap 50 proc. pirmskolnieku

ieplūst lauku skolās bez vajadzīgās sagatavošanās skolā vai mājniecībā.

Pamatskolas programmas prasību realizācija veicama 6 gados, no 9 līdz 15 gadu vecumam. Tādu skolnieku, kas pēc savām gara dāvanām ir spējīgi veikt šo kursu, pēc prakses aplēsumiem varētu būt ap 70 proc. no skolnieku kopskaita. Šo spējīgo skolnieku iekļūšana vecākajā klasē pēdējos, nacionālās valdības gados strauji augusi. 1933. gadā 6. kl. skolnieku skaits Bauskas apriņķī, salīdzinot ar pirmo klašu skolnieku skaitu, bija ap 30 procentu, bet 1935. gadā jau 44 procenti. Ja 1933. g. Bauskas apr. 6. klasēs mācījās 252 skolnieki, tad 1935. g. jau 355 skolnieki. Šini mācības gadā šis skaits vēl vairāk audzis. Tas ir ievērojams sasniegums. No šiem 355 skolniekiem tikai 68 ir iestājušies vidusskolās, tas ir nepilna piektdaļa. Pārējās četras piektdaļas parasti neaizplūst uz pilsētām, bet savās dzīves vietās vairo lauku iedzīvotāju vērtīgāko daļu. Šie ļaudis būs labākie zemkopji, amatnieki, strādnieki, pagasta pašvaldību un lauku kulturālie darbinieki. Šī lauku 6. kl. pamatskolas absolventu loma sava pagasta dzīvē nav pienācīgi apgaismota, un bez argumentiem ir apgalvojumi, ka lauku 6. kl. pamatskola aizpludina jaunatni uz pilsētu.

Novērojumi rāda, ka pilsētas un ciemi, salīdzinot ar laukiem, dod nesamērīgi lielu procentu skolnieku vidusskolām. Skolnieku individuālās un sabiedriskās vērtības ziņā pilsētām un ciemiem nav nekādu priekšrocību. Izlase vidusskolām būtu apsverama arī no šī viedokļa. Ja arī lauku skola ir uz-

rādījusi labus sasniegumus, taču tomēr tikai puse lauku spējīgāko skolnieku beidz pilnu pamatskolas kursu.

Daudzos Bauskas apr. pašos turīgākos pagastos, skolu pārziņi novērojuši, ka samērā daudzas saimniecības, kas agrāk devušas daudz vērtīgu skolnieku, tagad to nedod nemaz. Šinīs pag. ir liels procents skolnieku, kas ienākuši no citurienes, īpaši no Latgales. Ja viņu nebūtu, tad šo pagastu skolās skolnieku dabiskais pieaugums būtu pavisam mazs.

Skolu internātu lieta lielā mērā saistīta ar telpu jautājumu un atrodas kārtības stadijā. Lauku skolu internātos uzturas tikai ap 16 proc. skolnieku, kas ir pārāk maz. Kopēdināšana skolās pēdējos gados nokārtoties labāk. Izglītības ministrija atkārtoti devusi rīkojumus, lai visās skolās būtu kopēdināšana noorganizēta. Tomēr šeit skolām un pašvaldībām vēl daudz darba, jo pagājušā mācības gadā dažāda veida kopgaldā piedalījās tikai 30 proc. skolnieku.

Skolu celtniecībā, pēc 1934. g. 15. maija notikumiem, Bauskas apriņķa pašvaldības uzrāda daudz lielāku atsaucību kā priekš tam. Tomēr vēl pārāk daudz darba. Bauskas apr. skolu valde kopā ar apriņķa vecāko atrod, ka apmēram vienai trešdaļai skolu vajadzīgs kapitālremonts, vai arī jaunceltnēs resp. pārbūvēs apvienot vairākas skolas, vai skolu ēkas paplašināt ar piebū-

vi. Šis darbs veicams pakāpeniski. Tomēr nacionālās valdības laikā jau pārbūvētas Rundāles, Īslīces, Iecavas — Mežinieku, Zālītes 6-kl. pamatskolas, iegūta jauna ēka Bauskas pagasta skolai, būvdarbus nobeidz Jaunsaules, Bruknas, Skaistkalnes, Svītenes pamatskolās. Bauskas pilsētas pamatskola ir īsta gaismas pils, kuŗas galīgā izbūve vēl turpinājas. Stelpes pagasts jau ielicis pamatakmeņus jaunai skolai, Bārbeles pagastam apstiprināts plašas piebūves būvprojekts. Nepieciešama lielāka skolas celtnes Panemunē pagastā, ko atzinusi pagasta pašvaldība un skolu valde. Arī daudzos citos pagastos — Codē, Ceraukstē, Misā, Taurkalnē, Vecmuižā — ievadītas pārrunas par skolu celtniecību.

Mums, pedagogiem, ir prieks sadarboties ar pašvaldībām skolas un sabiedriskā darbā un ar gandarījumu varam vērot, ka arī vecāki ir atsaucīgi skolas aicinājumiem. Rimušās sikas ķildas un traucējumi. Bet liels paldies nākas visām pašvaldībām, kas skolas kārtīgi apgādā ar inventāru, mācības līdzekļiem, trūcīgu bērnu pabalstiem un vajadzīgā laikā veic tekošos remonta darbus. Ar valdības, skolas un pašvaldību gādību skolu namus grezno puķu dobes un krāšņuma augi.

J. GREGORS,
tautskolu inspektors.

Vienotā mazpulku saime

Mazpulku kustība Bauskas apriņķī, pateicoties **Latvijas lauksaimniecības kamerai**, vietējām organizācijām un sabiedriskām personām, darbojas sekmīgi. 1930. gadā nodibināti pirmie mazpulki: Umpārtes mazpulks lauksaimnieka Kaspara vadībā un Ceraukstes Pāces mazpulks skolas pārzīnes M. Ilziņas vadībā. Tagad Bauskas apriņķī darbojas 36 mazpulki, kas apvieno 1194 dalībniekus. 97,2 proc. no visiem mazpulkiem nodibināti pie skolām, 2,8 proc. pie sabiedriskām organizācijām. Kā mazpulku vadītāji strādā skolotāji un sabiedriskie darbinieki, audzinādami jaunatnē vienības garu, darba tikumu un tēvzemes mīlestību.

Lielu vēribu mazpulki piegriež dzimtās zemes izdaiļošanai. Meža dienās 1936. gadā Bauskas apriņķī mazpulku dalībnieki iedēstīja 5341 koku, 640 metru garu akāciņu un eglu dzīvzogu, divas vienības birzis un apseja vienu ha meža. Katrs dalībnieks iedēstīja caurmērā vairāk kā 4 kokus. Lai vieglāki dabūtu piemērotu dēstamo materiālu, daudzi mazpulki ierīkojuši koku audzēta-

vas, kur audzē augļu kokus, krāšņuma kokus, krūmus un puķes. Zālītes mazpulks uzcēlis mazu siltumnīcu, kuŗā katrs dalīb-

Jelgavas novada mazpulku insp. agr.
K. Pelēkis.

nieks mīcās audzēt dēstus un siltuma augus. Savās tēvu sētās katru gadu dalībnieki iedēsta vairāk augļu kokus, ogulājus un krāšņuma krūmus. Daudzi dalībnieki iedēstījuši piemiņas kokus savās saimniecībās par godu ģimenes notikumiem. Tāpat piemiņas koki tiek dēstīti pie skolām un sabiedriskām ēkām. Daudzās saimniecībās uzcelti karogu masti un ierīkoti zāļu laukumiņi.

Liels darbs tika veikts spodrības nedēļā. Gruvešu kaudzes, kas vienā otrā vietā bija gulējušas daudzus gadus, tika novāktas. Daudzās saimniecībās mazpulku dalībnieki nokrāsojuši dzīvojamo ēku logus, durvis un izbalsinājuši dzīvojamās telpas. Bauskas apriņķī ar labām sekmēm darbojas viens lopkopības mazpulks. Iecavas raiona izstādē jaunie lopkopji rādīja skaistus jaunlopus. Pie daudziem mazpulkiem nodibinātas atsevišķas lopkopības grupas, kurās audzē trušus, putnus, cūkas, teļus un kumeljus.

1935. g. apstrādāta 8,6 ha liela zemes

platība. Caurmērā katrs dalībnieks apstrādājis 157 kv. m. 1936. gadā apstrādātā zemes platība ir daudz lielāka. Bez dažādu kulturu audzēšanas mazpulki izved šķirņu salīdzinājumus, mēslošanas, nezāļu apkarošanas un kodināšanas izmēģinājumus. Kaut gan minētie izmēģinājumi ir demonstratīva rakstura, tomēr viņiem ir liela nozīme, jo šeit mīcās kā vecais, tā jaunais zemkopis.

Mazpulkus darbā atbalsta pilsētas un lauku pašvaldības, sabiedriskās organizācijas un sabiedriskie darbinieki ne tikai materiāli, bet arī morāli. Ar katru gadu vecā paaudze arvien kuplākā skaitā apmeklē sarīkojumus, ražas apskates un mazpulku sarīkojumus.

Sekmīgi darbojas māiturbības un mājsaimniecības grupas, ko pierāda vērtīgie audumi, adījumi, izšuvumi un dažādie konservi.

Agronoms **K. PELEĶIS**,

Jelgavas novada mazpulku inspektors.

13. Bauskas aizsargu pulka kulturālā darbība

13. Bauskas aizsargu pulks daudz uzmanības piegriezis savas apriņķa pilsētas un lauku sabiedrības kulturālās dzīves paaugstināšanai. Iegūstot 1934. gada beigās pulka īpašumā vērtīgu namu Bauskā ar lielāko izrīkojumu zāli apriņķī, aizsargi netaupa pūles un līdzekļus, lai priekšzīmīgi iekārtotu telpas un skatuvi. Divu pēdējo gadu laikā pulka darbības centrā Bauskā un 20 pulka nodaļās (pagastos) sarīkoti apm. 70 dažādi patriotiska, vispārīzglītojoša un praktiska satura priekšlasījumi. Vienā pēdējā gadā pulka vienībās sarīkoti 24 dažā-

Bauskas valsts ģimnāzijas dir. **P. Andersons**.

Bauskas aizsargu nams.

da rakstura kursi, 48 teātra izrādes, 19 koncerti. Pulka vienībās pastāv 8 dziedātāju kori un 8 orķestri, 6 bibliotēkas ar apm. 3200 sējumiem. Pulka vienību locekļi 1936. gadā rosīgi piedalījušies kritušo varoņu pieminekļa celšanā Iecavā un patstāvīgi uzkopuši un izdaļojuši savā darbības rajonā atrodos brīvības cīnītāju atdusas vietas.

Pateicoties savām kulturālām vienībām: dziedātāju koriem, simfoniskam un putēju orķestriem, drāmatiskiem ansambļiem, sporta pulciņiem un disciplinētu darbinieku kadram, aizsargu pulks Bauskas un apkārtnes sabiedriski-kulturālā dzīvē ieņēmis vadošo un noteicošo lomu. Arī daudzos pagastos aizsargi stāv kulturāli-sabiedriskās dzīves priekšgalā. Plašāku tautas aprindu iepazīstināšanai ar idejiskā un mākslas ziņā vērtīgiem pašu tautas vai cittautu gara ražojumiem, pulks sarīko lētas teātra izrādes un tautas koncertus par ļoti zemām iejās maksām vai valsts svētku gadījumos

arī pilnīgi par brīvu. Aizsargu pulka kulturālos uzdevumos ietilpst plaša un draudzīga sadarbība ar citām kulturālām organizācijām un iestādēm. Visos savos kulturālos darbos un pasākumos pulks noteikti seko valsts vadības un valdības atzītiem valstiski nacionāliem principiem un sadarbībā ar pārējām kulturālām organizācijām cenšas savu akmeni pievelt jaunā laikmeta lielajā tautas kulturas celtnes pilnveidošanā.

P. ANDERSONS,

Bauskas aizsargu pulka kulturālās nozares vadītājs.

Miers, kārtība un drošība

Lai varētu attīstīties ražīgs darbs, ikvienā organizētā sabiedrībā vajadzīgas trīs lietas: miers, kārtība un drošība.

Jaunajā valstī ir atkal stingra vara, miers, kārtība un drošība. Līdz ar to ir sācies liels saimnieciskas labklājības un nacionālas kulturas uzplaukuma laikmets, kurā, kā mūsu Prezidents to vairākkārt ir uzsvēris, mēs stāvam vēl pašā sākumā. Zemnieku dienai Bauskā sanākot — un zemnieks taču lielu vērtību ražotājs — atļauj pieskārties drošības jautājumam par tik, par cik tas stāv sakarā ar Bauskas vietējiem apstākļiem. Par nedrošību politisku intrigu un savstarpējas skaldīšanās ziņā es negribu runāt, jo, nemaz nenoliedzot, ka šur un tur vēl ir palikušas kādas atliekas no vecā laika, visiem ir skaidrs, ka dzīvē nekādus traucējumus tas neienesīs.

Šinī vietā īsumā gribu pieskārties noziegumiem, kuņus, diemžēl, nav izdevies novērst vēl nevienai valsts iekārtai un kamēr vien vēsture pazīst cilvēci, viņa pazīst arī noziegumus. Pie mums Latvijā tomēr stāvoklis, salīdzinot ar vecām valstīm, ir ļoti labs, un noziegumu atklāšanas procents ir ļoti augsts. Ir pieņemts uzskatīt, ka, ja atklāti 50 proc. noziegumu, tad stāvoklis ir labs. Pie mums tik zems atklāšanas procents nav nevienā aprīņķī. Skaitot visus noziegumus kopā, caurmēra atklāšanas procents valstī ir: 1934. g. — 68,9, bet 1935. g. — 68,4. Bauskas aprīņķī 1934. g. ir 75,1 proc. atklātu noziegumu un aprīņķis ieņem 16. vietu, bet 1935. g. — 75,7 proc. un aprīņķis ierindojas 10. vietā no 23 policijas vienībām. Ziņas par 1936. g. vēl nav pilnīgas, bet visas zīmes rāda, ka šinī gadā stāvoklis būs vēl labāks. Tas dod iepriecinošu ainu un par godu pašiem baušķeniekiem jāliecina, ka svarīgākie noziegumi aprīņķī pastrādāti no iebrucējiem — veciem no-

ziedzniekiem. Tas izskaidrojams ar to, ka mēs atrodamies samērā tuvu no lielām pilsetām — Rīgas un Jelgavas. Nupat pēdējā laikā izdarīta baznīcas zādzība Kurmenē un 2 veikalu zādzības par 1.000 ls katra — Bārbelē un Bauskā. Ar laimīgu apstākļu sagadīšanos, pateicoties iekšlietu ministrijas iestāžu labai sadarbībai, visas šīs lietas ir atklātas un viens vainīgais ir apcietināts Limbažos, otrs Dobelē un trešais Krustpilī. Visi vainīgie nav vietējie iedzīvotāji. Izskaidrojums policijas darba sekmēm ir galvenā kārtā tas, ka policijai neatsverams palīga spēks ir aizsargi un arī paši iedzīvotāji izrāda visur policijas darbā lielu pretimnākšanu un izpalīdzību ziņu savākšanā. Tamdēļ arī citās valstīs, kur iedzīvotāju izturēšanās pret policijas varu nav tik laba, arī tādus rezultātus darbā uzrādīt nevar.

Atliek arī uz priekšu vēlēties, lai attie-

Bauskas apr. priekšnieks
J. Vērpelis.

cības starp policijas ierēdņiem, aizsargiem un pārējiem pilsoņiem būtu tikpat labas, tad arī noziegumu apkarošanas lietas ies vēl uz labo pusi un katram, kas gribēs iz-

stiept roku pēc svešas mantas, būs jārēķinās ar to, ka viņu ķers taisnīgs sods.

J. VĒRPĒLIS,

Bauskas aprīnķa priekšnieks.

Skaistā Bauska

Bagātās Zemgales līdzenumā, no divām upēm — Mēmeles un Mūsas apskalotā, sapņo sirmā Bauska. Pilsētiņa it kā noslēpusies ielejā un ceļotāja acij tā atklājas no neliela attāluma.

Abas minētās upes aiz pilsdrupām sadodas rokās un draudzīgi savus ūdeņus uztic gleznainai Lielupei, kas tos saudzīgi aizskalo uz mūsu Dzintarjūru. Visām trim upēm sastopoties starp tām izveidojas zemes trīsstūris, virs kuŗa paceļas senās ordeņa pilsdrupas. Pēdējas pieder ordeņa jaunākai pilij latvju zemē, kādēļ arī mazāk laika zoba skārtas un saista visu tūristu un ceļotāju uzmanību. Drupām piekļaujas lapu koku parks.

Parka atsevišķā stūrī paceļas kritušo karavīru piemineklis, pie kuŗa baušķenieši mēdz pulcēties valsts un tautas dzīves spilgtākos brīžos.

Patī pilsēta var lepoties vairākām ievēribas cienīgām celtnēm, starp kuŗām lai minām aizsargu namu, kuŗš tagadējo saimnieku rokas uzposts un latvišķā gaumē renovēts, saista visu uzmanību.

Līdzās vecai Bauskai pēdējos desmit gados izauzusi jaunā Bauska, kas no pirmās krasi atšķiras ar platām apdēstītām ielām un miniatūrām mājiņām un dārziem.

Ar lai... te izaugs īsta dārzu pilsēta, kas droši sacentīsies un pārspēs vecāko māsu.

Bauskas tuvākā apkārtnē var lepoties ar daudzām ievēribas cienīgām vietām. Kā tuvāko lai apciemojam Kaucminde mājturības skolu.

Trīs kilometrus tālāk atrodas Ziedoņa dārzkopības skola, kas ar plašo parku guļ uz paša Lielupes krasta. Ne mazāk vilinošs ir pretējais krasts ar Jumpravmuīzu un parks ar mākslīgām pilsdrupām.

No šejienes ceļš ved uz slaveno un vēsturisko Rundāles pili, ko hercoga Birona laikā cēlis ievērojamais tā laika arhitekts Rastrelli. Lai paglābtu pili no bojā ejas, to savā pārziņā pārņēma pieminekļa valde un pili pakāpeniski atjauno.

Ceļotāja nākošais etaps ir Mežotnes Viesturkalns, virs kuŗa kādreiz pacēlusies slavenā Zemgaļu virsaiša pils.

Bauska, tās ievērojamā „skaistā un vēsturiskā” apkārtnē pelna, lai mēs to nākošā vasarā apmeklētu. Un nokļūt uz Bausku ļoti ērti, tikai 65 km. no Rīgas. Ar vilcienu Bausku var sasniegt caur Jelgavu un Meiteni, bet pa šoseju ar autobusu caur Ķekavuiēcavu. Atiet no Rīgas 4 reizes dienā.

Skaistā Bauska aicina un gaida!

K. GRĪNBERGS.

Bauska Zemgales izstādē

Ko Bauskas aprīnķis rādīs izstādē Jelgavā nākošā vasarā

Ap Mežotni, Rundāli un Bausku vijas tik daudz nostāstu un vēsturiskas patiesības, ka daudzie tūkstoši ceļotāju, kas ikvasaras brauc sērst uz Lielupes krastiem, ar godbijību noņem cepuri, sveicot senču samesētās celtnes un cīņu vietas.

Pavisam maz skārtas un tautai rādīts ir Saules kaujas cīņu lauks, kur pirms 700 gadiem latvji un lietuvji kopīgiem spēkiem satrieca pretinieku — iebrucēju.

Nākošā vasarā rīkojamā Zemgales izstādē Jelgavā, Bauskas pilsētai, pagastu pašvaldībām, sabiedriskām organizācijām, iestādēm, uzņēmumiem un arī privātām personām dota iespēja uzskatāmi ar ražojumiem, plakātiem, diagramām, uzņēmumiem un paskaidrojumiem sniegt paliekošas ziņas par zemgaļu pilīm, cīņām un kultūru.

No izstādes daudzi apmeklētāji ieradīsies arī vēsturiskajās vietās uz Lielupes krastiem, kāpēc jau laikus jārupējas par pavadonu — gīdu sagatavošanu. Citādi var gadīties, ka interesentiem par Bauskas pils

vēsturi jāapjautājas sīku preču veikalos, kā tas pāris gadus atpakaļ gadījās ar izbraucējiem no Rīgas. Arī agronomiskiem un citiem sabiedriskiem darbiniekiem jāiepazīstas ar vēsturisko vietu aprakstiem.

Tā tad Bauskas aprīnķim Jelgavās izstādē vēsturiskā pakāpenībā un spilgti jātēlo seno zemgaļu kultūra un darbs. Pieturas punktus var dot Rundāles muzejs, izrakumi Bornsmindē un vietējie mākslinieki. Materiālus apstrādājot saziņā ar Vēstures institūtu un pieminekļu valdi, Bauskas aprīnķis savu dzīvi no tālās senatnes līdz šai dienai varēs krāsainā gaismā celt un rādīt neatsveramu piemēru citiem apvidiem.

Lauksaimniecība Bauskas aprīnķī, šķiet, pati par sevi saprotama, bet ja tās raksturojumu celsim atklātībā, tad lietderīga kritika var sniegt vērtīgus ierosinājumus. Darbinieki jau laikus varētu kopot ziņas par to, cik aprīnķis un atsevišķi pagasti darijuši laukstrādnieku dzīves apstākļu uzlabošanā, cik saimniecībās strādniekiem ierādītas atsevišķas telpas, kā arī atvaļinā-

jumiem un t. t. Uzskatāmi jāparāda, cik visā aprīņķī, un it sevišķi auglīgo zemju pagastos — Rundālē, Mežotnē, Islicē, Bauskā, Ceraukstē, Panemunē un Codē nodarbinātas dažādas mašīnas un motori — kūlīšu sējēji, citas pļaujmašīnas, traktori, ūdens piegāde ar mēchanisku dzinēju, transportauto, kāds dzelzsasu un koka ratu skaits u. t. t. Aina būtu izprotamāka, ja mašīnu un darba rīku skaitam pretī nostādītu zemes taksācijas vērtību.

Vajadzētu arī sniegt caurmēra laukstrādnieku dzīvojamo telpu attēlus, vai pat modeļus Bauskas aprīņķī un salīdzinājumam ar moderni iekārtotu laukstrādnieku mītni.

Lauksaimniecības kamera rādīs, kā iekārtoties, lai darbi saimniecībā sadalītos vienmērīgi uz visu gadu, bet būvniekiem jāpasaka, ko šinī virzienā tie jau sasnieguši.

Lauksaimniecības mēchanizāciju atsevišķi varētu raksturot ziņas no prāvākām saimniecībām, kurās ar labvēlīgi nokārtotiem laukstrādnieku un labības tirgus jaunībām ietilpst visai lieli līdzekļi.

Lopkopjiem jāparāda, cik lielā mērā tie sekojuši Vadoņa aicinājumam, līdzsvarot visas nozares saimniecībā, nenododoties vienas (zemkopības) paplašināšanai uz citu nozaļu rēķina. Ja Bauskas aprīņķa laba daļa pagastu ar panākumiem lopkopībā nevarētu sevišķi lepoties, tad tas jāparāda, lai paši izstādītāji un arī citi jaustu, kas darāms, kur pieliekama roka.

Atsevišķi būtu pasvītrojami tādi pasākumi, kā vīnogu audzēšana un firziķi. Šie siltzemju augi Bauskas apkaimē ir iespējami un to pavairošanu varētu vienīgi sekmet.

Sāpīgs jautājums aprīņķī ir meži un kurināmais materiāls. Mežu nav, malka dārga un pat grūti dabūjama, tas pats sakāms par būvkokiem. **Bet cik Bauskas aprīņķī patērē kūdras?** — Ļoti maz, neskatoties uz lētumu un noderību apkurināšanai. Šos jautājumus virsmežniecība varētu uzskatāmi parādīt, tad arī zentuņi ķertos pie atrisināšanas, it sevišķi, ja blakus būtu redzamas kūdras apkurināšanai piemērotas krāsnis un būvkoku saudzēšanai parādīti kleka būvju projekti un modeļi. Tā rastu pielietošanu arī bagātīgie māla slāņi. Ziņas par no jauna apstādītiem ceļiem, birzīm un dārziem dos liecību par darba vienprātību un sasniegumiem.

Pieskaroties rūpniecībai, jāpasa, ka **atsevišķa kiegēļa vai drenu caurules izstādīšana paliekošu iespadu neatstāj, bet ja klāt pievienotas tēlojošas diagramas par uzņē-**

muma attistību, strādnieku algu stāvokli, apdrošināšanu, ražojumu pašizmaksu un ražoto preču daudzumu, kaut vai pēdējos 10 gados, tad iespāids būs paliekošs un pamācošs, reizē rādot uzņēmuma īpašniekā un valsts interešu saskaņošanu. Te vēl jāpiemetina, ka Bauskā netrūkst krietnu podnieku un audēju, kuru ražojumi ar gaudi sakārtoti un parādīti var darīt vienīgi godu to darinātājiem, reizē modinot jaunus ierosinājumus un gūstot kā valsts, tā izstādes apmeklētāju atzinību un atbalstu turpmākā darbā.

Ja nupat uzskaitītām nozarēm individuāls — atsevišķu saimniecību raksturs, tad tomēr ceļot tās plašākai publikai priekšā, jācenšās pēc viengabalainības, jāparāda, ka mums visiem viens mērķis un centieni. Katrā novietnē jāatspoguļojas darbam kā savā, tā valsts labā.

Sevišķi apstākļi nākošā izstādē piekritīs pašvaldībām. Pilsētas un pagasti ir uzņēmīšies sarīkojumu ne tik vien atbalstīt, bet arī aktīvi izstādē piedalīties ar izstādījumiem. Un ja līdz šim plašākā sabiedrībā daudzi neizprata pašvaldību darbību un tās nozīmi, ja daudzi domāja, ka nodokļi jāmaksā vienīgi, lai uzturētu „skriveri“ un pagasta vecākais varētu izsūtīt apkārtrakstus, tad tagad rodas iespēja parādīt šo iestāžu īsto seju, darbu un sasniegumus pagasta saimnieciski - kultūrālā stāvokļa izveidošanā.

Pašvaldību novietnēs ceram skatīt jauno celtnu attēlus, plānus un modeļus, lai citi tos redzētu, novērtētu un nākotnē no pieļautām kļūdām izvairītos. Tāpat diagramas par jaunceltnēm, atremontētām un vecajā stāvoklī palikušām ēkām raksturotu aprīņķa celtniecību.

Bauskas pilsētas augšējā daļā — Jaunā Bauskā daudzas pēckara gados celtās būves raksturo nemākulīgu celtniecību un nevajadzīgu līdzekļu izsviešanu. Lai turpmāk tādas lietas neatkārtotos, pilsētas valde varētu sagatavot praktiskas 3—4 dzīvokļu, piemērota materiāla ēkas projektu un modeli. Salīdzināšanas dēļ, kā pretstatu varētu parādīt nepraktisku un neglītu modeli: bez koridoriem, trepju telpām, bez pagraba un ar pārspīlētu logu un durvju daudzumu.

Aprīņķa kultūrālo līmeni raksturo pasts, telefons, laikraksti un vēstuļu skaits. Tāpat sociāli apgādājamo skaits sniedz ainu par saimniecisko un kultūrālo stiprumu. Šie skaitļi savācamā un apstrādājami pašvaldībām, jo tikai uzskatāmus, viegli saprotamus un pieskaņotus vienotās tautas centieniem tos varētu likt izstādē.

Pavisam bēdīgs stāvoklis aprīņķī ir ar lauku sētu izdaiļošanu. Kaut kādā nezināma iemesla dēļ Bauskas aprīņķī apstādījumi agrāk nav ciesti un tagad tikai nedaudzas sētas apēno kuplu koku puduris.

Daudz ierosinoša sniegtu reljefi, plāni un apstādījumu projekti gan laukiem, gan pilsētai.

Ļoti pamācošu ainu dotu sakopojums par apstādītām un izdaiļotām saimniecībām pirmskaŗa, pēckaŗa un pēdējos divos ga-

dos, kad pie šī jautājuma uz V a d o ņ a aicinājumu, ķērās gan lieli, gan mazi.

Lai arī skaitļi un citas sausas lietas iespiestos paliekoši atmiņā ikkatram caurmēra pilsonim, tad tās jārāda vēsturiskā perspektīvā: kā un cik bija agrāk un kas sasniegts atjaunotā valstī, kad visi ceļam kopējo celtni, vēloties dzimteni gaišu daļu un spēcīgu.

Agr. M. V A G U L Ā N S,
Zemgales izstādes sekretārs.

Bauskas pilsēta

Bauskas kā miesta sākums ir 15. gadu simteņa vidū tagadējā Ķirbaka salā, Mēmeles un Mūsas upju savienojumā.

16. gadu simta beigās Bauska sāka apbūvēties vietā, kur tagad atrodas vecā pilsētas daļa, Mēmeles upes kreisajā krastā. Sašaurinātas pilsētas tiesības tai jau bija 1511. gadā, bet pilnas pilsētas tiesības — 1600. g.

Iedzīvotāju Bauskā pēc 1935. gada tautas skaitīšanas ziņām bija 4904, no tiem 3723 (75 proc.) latvieši, 778 (15 proc.) žīdi, 173 (3,5 proc.), vācieši un pārējie citu tautību.

Skaitļi rāda, ka tagad Bauskā ir lielā pārsvarā latvieši un tai jābūt latviskai pilsētai.

Kas Bauskā ir jau darīts un kas vēl jā-dara?

Bauskai ir jauns skolas nams, kas izbūvēts pakāpeniski vairākos gados. Nākošā gadā izbūvēs skolas zāli. Skolas nams pil-

sētai prasīja ļoti prāvus līdzekļus, bet ir apgādāts ar visām labierīcībām. Pamat-skola jaunajā namā novietota 1929. gadā, bet Valsts Bauskas ģimnazija irē telpas turpat sākot no 1934. gada. Ikviens baušķeniēks uzskata šo celtni ar prieku un lepnumu, jo viņa paceļas pāri visai pilsētai un tur mācās visa Bauskas un apkārtnes jaunatne.

Pilsēta uztur bērnu dārzu, kuŗu bez atli-dzības apmeklē ap 30 bērnu. Trūcīgākie saņem no pašvaldības ēdienu un apģērbu. Tāpat pilsēta dod telpas apkurināšanai un apgaismošanai L. S. Krusta veselības kopšanas punktam.

Divos pēdējos gados pilsētas pašvaldība uzsākusi nepieciešamo labierīcību izbūvi, kā kanalizācijas ierīkošanu, ielu būvi.

Un jāliecina, ka šis darbs iet uz priekšu. Mēs nevaram mēroties ar galvas- un citu lielāko pilsētu izbūves straujo gaitu, bet līdz šim pilsētas pašvaldība visus sprauostos saimnieciskos mērķus sasniegusi un centīsies tos sasniegt arī nākotnē.

Jāatzīmē, ka ir nolemts pārcelt tirgus laukumu no vecās pilsētas daļas apbūves rajonā, bet līdzšinējā tirgus vietā ierīkot dārzu. Tālāk nodomāts Ķirbaksalā izveidot 15. maija parku kā patīkamu atpūtas vietu, un reizē ar to gādāt par pilsētas izdaiļošanu.

Kopā ar apkārtējām pagastu pašvaldībām domāts celt jaunu slimnīcas ēku.

Savā darbā pilsētas pašvaldība centusies arvien saprasties ar laukiem un lauku pašvaldībām. Ar patiesu prieku un dziļu gandarījumu Bauska sagaidīs visus zemniekus, kas pulcēsies Bauskā lielajā zemnieku dienā 19. decembrī. Bauskas pilsētas pašvaldības vārdā sveicu lielās sanāksmes dalībniekus: gan tuvos, gan tālos.

ED. KASPARSONS,
Bauskas pilsētas galva.

Bauskas pilsētas galva E. Kasparsons.

Bauskas namīpašnieku savstarpējā uguns- apdrošināšanas biedrība

dibināta 1927. gadā, ar nolūku atsvabināties no augstajām prēmiju maksām, kuŗas vajadzēja pirms biedrības dibināšanas maksāt dažādām akciju sabiedrībām.

Deviņos darbības gados sasniegti šādi rezultāti: biedru skaits 955, ar apdrošināšanā pieņemto kopsumu uz 1936. gada 1. janvāri 5.886.282 ls un prēmiju ieņēmumos uz 1936. gada 1. decembri skaitās 25.067,61 ls. Šie skaitļi rāda, kā biedrības dibināšana bijusi nepieciešama un uz to liktās cerī-

bas ir attaisnojušās.

Biedrība visus darbības gadus noslēgusi ar atlikumiem un blakus uzkrātām rezervēm katru gadu izlieto sumas dažādiem ziedojumiem.

Biedrības pārvaldē darbojas: priekšsēdētājs Kārlis Žiema, kasieris Jānis Baltais un valdes locekļi: Jēkabs Vindedzis, Jēkabs Auziņš un Fricis Grīslis. Kā tehniskais darbinieks — darbvedis - grāmatvedis — Puķītis.

C.-S. „Konzums“ Bauskas nodaļa

izveidojusies par lielāko tirdzniecības uzņēmumu un galveno cenu rēgulētāju Bauskas apriņķī, kas secinājas no ik gadus pieaugošā apgrozījuma un pircēju dāvātās uzticības.

Viņa veic ne tikai lauksaimnieku apgādi ar lauksaimniecības un piensaimniecības mašīnām, lopu spēkbarību, mākslīgiem mēsliem un būvmateriāliem, bet arī ar labām, pareizu šķirņu sēklām, patērīna un ražošanai nepieciešamām precēm. Līdztekus, saziņā ar Jelgavas cukurfabriku, iz-

dala cukurbiešu audzētājiem arī mākslīgos mēslus, cukurbiešu sēklas un cukuru.

Starp citu, pie Bauskas nodaļas atrodas lina un eksportsēklu iepirktuves. Nodaļa iepērk arī no lauksaimniekiem visu šķirņu labības un sēklas. Pie nodaļas pastāvošā sēklu tīrīšanas punktā izmanto modernās mašīnas, kuŗas nodarbina ar elektrisko enerģiju. Ikvienam lauksaimniekam dota iespēja par niecīgu atlīdzību, izmantot sēklu tīrāmās mašīnas, kas palīdz ietaupīt ne tikai laiku, bet arī samazina ražas apstrādāšanas izdevumus.

Kreditkooperācijā sācijas jauns posms

— sīkās organizācijās sadrumstaloto kapitālu koncentrācija — savienošana. Šai sakarībā ierosināta arī Bauskas lauksaimnieku krāj-aizdevu sabiedrības, Bauskas latviešu krāj-aizdevu kases un Bauskas namīpašnieku kredītbiedrības savienšanās.

Ko dod šāda savienšanās?

Vispirms ar savienošanos likvidēsies līdzšinējais paralēlisms un no tā izrietošā vietējo krāj- un kredītoorganizāciju cieņu un uzticību mazinošā, savstarpējā berzēšanās visādos veidos.

Patreizējo atsevišķo bilanču dati rāda, ka apvienoto kredītkooperātīvu reprezen-

Bauskas lauksaimnieku
krāj-aizdevu s-bas valde
un padome.

tēs ap 1500 dažādu saimniecisko šķiru biedri, ar apm. 400.000 ls paškapitālu, 1.700.000 ls kopbilanci un 4.000.000 ls biedru solidāri garantētu papildu atbildību.

Ar visas darbības koncentrāciju tiks panākta kapitālu tik nepieciešamā kontrolējošā pārskatamība.

Bauskas strādnieku arodbiedrība

Doma par Bauskas strādnieku arodbiedrības dibināšanu radās Bauskas strādniekos pagājušā vasarā, kad jau nācās novērot daudzu nodibināto strādnieku arodbiedrību sekmīgo darbu. — Saziņā ar darba kameru uzsāka strādnieku reģistrēšanu. Pieņēma pāri par 400 strādnieku, tāpēc radās vajadzība dibināt patstāvīgu arodbiedrību. Septembra mēnesī Jelgavas apgabaltiesā reģistrēja arodbiedrības statūtus, bet valdi iekšlietu ministrs iecēla 2. oktobrī.

Arodbiedrības atklāšana notika 4. oktobrī.

Pašreiz notiek biedrības noorganizēšana un jaunu biedru uzņemšana. Jau pirma-

jos darbības mēnešos arodbiedrība kārtojusi arī savu biedru arodnieciskos jautājumus. Tā kopā ar darba inspekciju un darba kameru nokārtots atalgojuma jautājums apavu strādniekiem, panākot vienošanos ar darba devējiem un normējot darba atalgojumu.

Arī darba devēji izrāda lielu pretimnākšanu strādnieku arodbiedrībai un tās biedriem un neliedz savu ne morālisko, ne materiālo atbalstu.

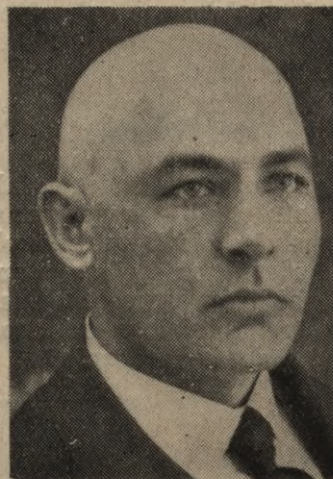
Turpmāk arodbiedrība paredzējusi savu darbību veidot ne tikai plašumā, bet arī dziļumā, izkopjot savu biedru arodzināšanas un uzlabojot to materiālo stāvokli.

Vecmuižas lopkopības rajons

Vecmuižas lopkopības rajonā ietilpst Zālītes, Iecavas, Misas, Stelpes, Bārbeles, Skaistkalnes, Kurmenes, Taurkalnes un Vecmuižas pagasti no Bauskas apriņķa un Mazzalves, Mēmeles pagasts no Jēkabpils un Birzgales pagasts no Rīgas apriņķiem. Rajonā darbojas sekošas lopkopības pārraudzības biedrības: 44. Bārbeles, 329. Iecavas-Grienvaldes, 862. Birzgales, 528. Stelpes, 584. Vecumnieku, 370. Misas Lambartes, 374. Zālītes, 527. Skaistkalnes, 585. Valles, 696. Umpartes „Zieds“, 653. Mēmeles Mazzalves, 364. Mūru, 304. Kurmenes „Izturība“, 739. Mežamuižas „Cerība“, 720. Taurkalnes.

Vecmuižas lopkopības rajona 12 pagastos darbojas 15 lopkopības pārraudzības biedrības, kurās apvienotas 315 saimniecības, ar caurmērā kopplatību 38,5 ha, no kurās arānzeme 17 ha, kultivētu pļavu 0,6 ha, nekultivētu pļavu 8 ha, kultivētu ganību 0,9 ha, nekultivētu ganību 6 ha, pārējā 6 ha, uz kurām mitinās pa 8 slaucamām govīm, 3 jaunlopiem un par 3 saimniecībām 1 bullis vai par 17 saimniecībām 1 stacijas bullis.

Caurmēra ražība 1935.-36. pārraudzības gadā uz rajona gada govī 2475 kg piena,

Vecmuižas raj. lopkopības instr. V. Ezerģails.

pie 3,94 proc. tauku satura, 112 kg sviesta. No pievestiem skaitļiem izriet, ka Vecmuižas rajona lopkopji, t. i. lauksaimnieki, kaut ko gribējuši, darīt dara, bet vēl daudz kas darāms.

V. EZERĢAILIS,
LLK Vecmuižas rajona lopkop. instr.

Vecmuižas koppienotava.

Lauksaimniecības kameras Kaucmindes saimniecība

atrodas Īslīces pag., 5 km no Bauskas. — Saimniecības kopplatība 413,68 ha, no kuņas aņamzemes 221 ha, pļavas 21,69 ha, mežs 129 ha un 41,99 ha saimn. neizmantotas zemes. Saimniecības nozares: graudkopība, sakņkopība, lopkopība, cūkkopība un zirgkopība. Līdz ar graudkopību noris arī sēklaudzēšana un saimniecība apgādā plašāku apkārtni ar sekošu sēklas labību: Stendes rudziem, Zelta miežiem, Uzvaras auzām, Zemgales kviešiem, Kūverta pupām un Ceturtdienas zirņiem. No āboliņa sēklām ražo bastarda un sarkanā āboliņa sēklas. No sakņaugiem vairāk audzē kartupeļus un cukurbietes. Barības bietes audzē tikai pašas saimniecības vajadzībām. No cukurbietēm iegūst vērtīgu barības līdzekli — biešu lapas, kuņas ieskābē uz lauka kaudzēs un izbaļo govļoņiem visu gadu.

Saimniecībā ieaudzēti izslases kārtībā L. B. tirsugas lopi un ganāmpulkā 40 slaucamas govys un 30 teles. Gada izslaukums caurm. no govys 3286 kg ar T% 4,03, ražojot 152 kg sviesta. Cūkkopība pastāv galvenām

kārtām vaislas materiāla ražošanai. Sivēnus audzē no 20 vaislas mātēm un imp. vaislas kuīļa. Saimniecībā audzē tikai vienu sugu — lielo balto jorkšīru. Grūti būs at-

Kaucmindes saimniecības vad. K. Andernovics.

Kaucmindes pils — mājturības skolas mitekļis.

rast tādu pagastu, kurā nav Kaucmindes saimniecības sivēnu. Gadā ražo ap 400 vaislas sivēnu. Zirgkopībā vairāk vēribas piegriež Ardeni un Oldenburgas sugām. Saimniecībā novietoti šo sugu valsts vaislas ērzeļi.

Saimniecība nodarbina tikai ģimenes

cilvēkus — 22 ģimenes. Visi strādnieki ilgadīgi un vairāki godalgoti.

Bez zirgu spēka saimniecībā pielieto arī traktoru zemes apstrādāšanai, kulšanai un citiem saimnieciskiem pasākumiem.

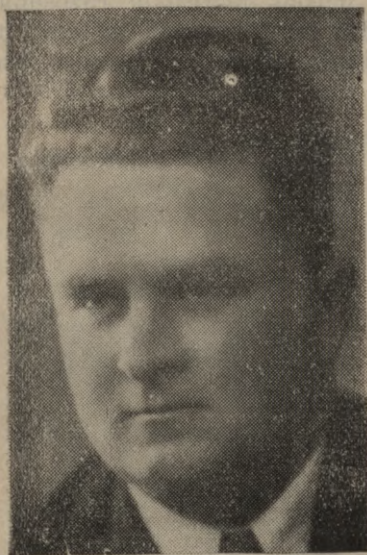
K. ANDERNOVICS,

LLK Kaucmindes saimniecības vad

Kaucmindes mājturības skolu

atvērusi Latvijas lauksaimniecības centrālbiedrība 1922. g. bij. Kaucmindes muižas pilī, Īslīces pag., 5 km no Bauskas un 1 km no Īslīces stac.

1. martā 1936. g. skolu pārņēma un tagad uztur Latvijas lauksaimniecības kamera. Skolas mērķis: sagatavot praktiskai dzīvei lauku sievietes. Mācību kurss skolā viengadīgs. Audzēknes skolā uzņem ar pilnu pamatskolas izglītību. Skolu visā pastāvēšanas laikā beigušas 448 audzēknes. Tek. māc. gadā skolā iestājās 50 audzēk-

Kaucmindes mājturības skolas pārzinis agr. J. Briedis.

Kaucmindes mājturības semināra direktre agr. O. Kulitāne.

nes. Skolu apmeklē audzēknes no visas Latvijas.

Pie skolas pastāv plaša kokaudzētava, kurā apgādā ar augļu kociņiem tuvākos un tālākos lauksaimniekus.

J. BRIEDIS,

LLK Kaucmindes mājturības skolas pārzinis.

Selekcijas un sēklaudzēšanas darbs Mežotnē

Pie valsts Mežotnes lauksaimniecības skolas saimniecības 1933. g. nodibināts cukurbiešu selekcijas un sēklaudzēšanas punkts ar galveno uzdevumu — izaudzēt mūsu apstākļiem piemērotu cukurbiešu šķirni un izveidot cukurbiešu sēklaudzēšanu. Cukurbiešu piemērotas šķirnes izaudzēšana un iegūto īpašību uzturēšana ir ilgstošs un nepārtraukts selekcijas darbs.

Reizē ar citiem uzsākti izmēģinājumi arī cukurbiešu sēklaudzēšanā, jo šeit bija vēl ļoti maz piedzīvojumu. Iegūtais cukurbiešu sēklas materiāls izsniegts pavairošanai lauksaimniekiem. Valsts Mežotnēs saimniecība nodeva cukura monopola pārvaldei 1935. g. pavasarī 25 kvintālus cukurbiešu vietējā sēklas materiāla, bet 1936. g. pavasarī — 173 kvintālus. Šogad ievākts ap

2000 kvint. cukurbiešu sēklas. Apvienojoties ar A.-S. „Latvijas centrālais sēkļu eksports“, arī cukurbiešu sēklaudzēšana iegūst tirdznieciski-rūpniecisku raksturu.

Sēkļu ražas un valdības noteiktā cena lauksaimniekus apmierina. Cukurbiešu sēkļu caurmēra raža ir 15—20, pat 30 un vairāk kv.-ha. No 450 cukurbiešu sēklaudzētājiem 1936. g. Bauskas apriņķī vien ir 140 (30 proc.) audzētāju, ar sēkļu lauku platību ap 80 ha (40 proc.). Pēdējos gados pieteiktās sēkļu lauku platības varētu ražot Latvijas vajadzībām divkārtu normu.

Cukurrūpniecībā šķirnes īpašībām ļoti liela nozīme, tādēļ arī no sēklaudzētājiem prasa lielu uzmanību pie šķirnes īstenības uzturēšanas. Pēc valsts cukura monopola pārvaldes izmēģinājumiem vietējās cukurbietes ar cukura saturu un sakņu ražām sekmīgi sacenšas ar labākām ārzemju cukurbiešu šķirnēm. Arī dīgtspēja mūsu cukurbiešu sēklām laba.

Mežotnes izmēģinājumos noskaidro arī piemērotāko lopbarības sakņaugu šķirnes un izdara to selekciju. Mežotnes izmēģinājumu laborātorijā ikgadus izdara ap 60.000 sakņaugu individuālanalizes. Izmēģinājumu, elišu un selekciju lauki aizņem ap 10 ha.

Sastopot Zemgales līdzenumā savvaļas lucernu, radās interese par tās audzēšanas un selekcijas izmēģinājumiem. Lucerna Zemgalē un citos novados būs jūtams atbalsts lopkopības, sevišķi zirgkopības uz-

plaukumam. Izmēģinājumos lucerna iepriecināja ar savu ātraudzību un izturību pret sausumu, Vasarā lucerna no 3 plāvu-
miem dod ap 500 kv.-ha zaļās masas un ap 130 kv.-ha laba siena.

Mežotnes cukurbiešu selekcijas stacijas pārzinis agr. Osv. Jubass.

Mūsu apstākļos vairāk piemērota raibā (bastarda) lucerna. Jānoskaidro vēl lucernas sēklaudzēšanas iespējamības un jāizveido vietējiem apstākļiem piemērotākā lucernas šķirne.

Lauksaimniekam tiesība prasīt un jaūtāt, bet izmēģinājumu darbinieku uzdevums — noskaidrot un atbildēt.

Agr. P. JUBASS.

Valsts Mežotnes lauksaimniecības vidusskola

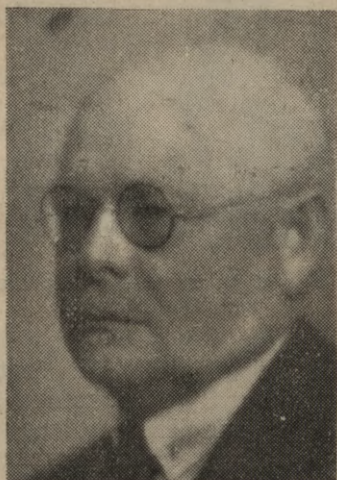
Mežotnes lauksaimniecības vidusskola.

Sākot ar tekošo mācības gadu vaists Mežotnes lauks. vidusskola sāka savu darbību Mežotnē, kuŗa bija līdz šim 28 gadus ar sekmēm darbojusies Jelgavā. Skola jau sākot ar 1920. g. bija ciešos sakaros ar Mežotni, kuŗā viņas audzēkņi pavadīja vasaras un pavasara praktiskos laukkopības darbos.

Tagad lauks. vidusskola visā pilnībā saistījies ar Mežotni uz nepārtrauktu laiku un pastāvīgi būs kultūrais centrs Mežotnes un apkāmes pagastiem Bauskas tuvumā un apriņķī. Tas, droši vien, nepaliks bez iespaida uz šo bagāto, no dabas ar auglīgu zemi apveltīto apvidu.

Valsts Ziedoņa dārzkopības skola

Valsts Ziedoņa dārzkopības skolas pārzinis J. Viksne.

Bij. Bornsmindes muižas pilī, 6 km no Bauskas, novietojusies valsts Ziedoņa dārzkopības skola.

Bauskas apriņķa valde, apzinādamās dārzkopības lielo nozīmi Bauskas apriņķī un gribēdama šo nozari sekmēt, 1927. g. augustā atvēra šo dārzkopības skolu un to uzturēja līdz 1935. gada 1. aprīlim, kad ar apriņķa valžu likvidāciju skolu pārņēma zemkopības ministrija.

Skolā uzņem abēju dzimumu personas, kuŗas beigušas pilnu 6-kl. pamatskolas kursu, dodot priekšroku tiem kandidātiem, kuŗiem ir prakse dārzkopībā vai mazākais — lauksaimniecībā. Pēdējos gados skola nevar uzņemt visus kandidātus, kuŗi gribētu skolā mācīties. Patlaban skolā ir 53 audzēkņi. 8 gados skolu beigušas 133 personas, kuŗas sadalās pēc apgabaliem sekoši: Zemgales 71 jeb 53% (no tiem Bauskas apriņķa 54 jeb 40%), Vidzemes — 48 jeb 36%, Kurzemes — 13 jeb 9%.

No skolu beigušiem, pēc ievāktām ziņām, atraduši nodarbošanos savā arodā 116 cilvēki jeb apm. 90%, par dažiem trūkst ziņu un tikai neliels skaits darbojas citos arodos. Pie skolas pastāv mazpulks «Ziedonis» un sporta pulciņš.

Valsts Ziedoņa dārzkopības skola.

Skola labi apgādāta ar mācības līdzekļiem. Pie skolas atrodas farma, kur skolas audzēkņi gūst praksi visās dārzkopības nozarēs. Farmā ierīkota labi nostādīta kokaudzētava, kuŗā piegriezta vēriba dažādu augļu koku gleznāko šķirņu audzēšanai, kuŗas sevišķi noderīgas Bauskas apkārtnē. — Tāpat audzē daudzus dekoratīvus kokus, krūmus, rozes, ziemciešu puķes.

Iedēstīti jauni augļu dārzi — parastā tipa un punduru dārzs. Sakņu dārzā iepazīstina ar visām sakņaugu kultūrām un arī ar sēkļu audzēšanu. Vajadzīgās zināšanas zemstikla kulturās audzēkņi gūst strādājot siltumnī-

cās un pie lecektīm. Liela vēriba piegriezta vīna stādu kulturai gan vīna mājās, gan brīvā dabā. Labi nostādīta arī augļu pārstrādāšana. Iegādātās mašīnas (augļu dzirnavas, preses un Baumaņa zvana aparātu) skola par mērenu maksu dod lietot arī apkārtējiem lauksaimniekiem.

Skola ar saviem dārziem, siltumnīcām un krāšņo parku, kuŗš ir viens no lielākiem un skaistākiem Zemgalē, saista sabiedrības interesi un gada laikā to apmeklējušas vairāk kā 80 ekskursijas ar apm. 3000 dalībniekiem.

J. VĪKSNE.

Bauskas pagasts

Bauskas pagasts atrodas aprīņa dienvidrietumu daļā un apņem no visām pusēm Bauskas pilsētu. Pagasta platība ir 62,9 kv. km, saimniecību skaits 322; pagasta budžets 41.000 ls. Pašvaldības īpašumi: pagasta nams, Derpeles un Šarlotes saimniecības, bij. pamatskola un jauniegūtā pamatskola Bauskas pilsētā. Pagastam ir viena 6-kl. pamatskola ar 6 skolotājiem un 187 skolniekiem. Pēc 1934. g. 15. maija pārgrozībām, kad palielinājās pagasta iedzīvotāju maksātspējas, no budžetā uzkrātā kapitāla un daļas aizņēmuma pagasta pašvaldība ieguva Bauskas pilsētā skolas namu.

Pagasta iedzīvotāju galvenā nodarbošanās ir graudkopība. Lielu ievēribu piegriezti arī cukurbiešu audzēšanai un lopkopībai. Dienvidus daļā zeme auglīgāka un vairāk piemērota kvieškopībai. Ziemeļu daļā smilšaina.

Satiksmes ziņā pagasts atrodas labā stāvoklī: ir vairāki I šķiras ceļi, Bauskas-Mei-

Bauskas lopkopības pārraudzības b-bas pār-raugs A. Likums.

tenes šaursliežu dzelzceļš un labi nostādīta auto satiksme ar Rīgu un Jelgavu. Pastu

Bauskas pagasta valde un tehniskie darbinieki.

Bauskas pag. 6 kl. pamatskolas nams.

3 km rajonā piegādā Bauskas kantoris, bet pārējiem pilsoņiem — Rudzu kroga pasta palīga nodaļa, piensaimnieku sabiedrība un pagasta pašvaldība.

Lielākas neērtības sagādā būv- un kuriņām materiāla trūkums, jo pagasta robežās

nav lielāku mežu masīvu un materiāls jāpiegādā no attālākiem novadiem pa zemes ceļiem vai pludinot pa Mēmeli.

Pagastā darbojas sekošās biedrības un organizācijas: Bauskas pagasta aizsargu nodaļa, Bauskas pagasta savstarpējā apdrošināšanas biedrība, Bauskas-Ceraukstes piensaimnieku sabiedrība „Piensaimnieks“, Bauskas brūno sugas lopu audzētāju biedrība, Lauksaimniecības biedrība un Lopkopības pārraudzības biedrība.

Ievērības cienīgs ir pagasta ģeografiskais stāvoklis ar savām skaistajām ainavām, piem., vecās Bauskas pils drupas — rietumu daļā, no kurām paveras jauks skats uz Mēmeles un Mūsas upju satekām, tālāk — dienvidrietumu daļā — skaistie dabas skati gar Mēmeles krastiem, kur Lejnieku mājās dzimis mūsu tautas lielais rakstnieks Vilis Plūdonis.

R. SPROĢIS,

Bauskas pagasta darbvedis.

Bauskas pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība

ir viena no vecākām Zemgalē, jo tās pirmsākumu var atrast ap 1883. gadu, kad tā dibināta kā Kroņa-Pilsmuižas savstarpīgā palīdzības biedrība ugunsgrēku gadījumos. Darbojusies ar dažiem pārtraukumiem un statūtus pārrēģistrējusi vairākkārt, grozot arī biedrības nosaukumu. Pēdējo reizi atjaunojusi darbību 1920. gada 1. maijā, kad bijuši ap 40 biedru, prēmiju ienākumi — ap 200 ls un apdrošināto risku kopsuma ap 30.000 ls. Straujāka attīstības gaita vērojama no 1925. g., kad iestājusies kā biedrene Savstarp. apdrošināšanas centrālā savienībā un darbojusies kā Bauskas apkārtnes savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība. Tā kā no apm. 250 biedriem, vairāk kā divas trešdaļas ir Bauskas pagasta iedzī-

votāji, tad šogad pārrēģistrēti statūti un biedrība nosaukta „Bauskas pag. savstarpējā apdrošināšanas biedrība“, ar darbības rajonu Bauskas pagastā un tuvākos apkārtnējos pagastos.

1935. gadā biedrībā apdrošināto risku kopsuma sasniedza jau 1,3 milj. ls. Biedrība, ņemot iespējami lētākās apdrošināšanas maksas un sedzot vairākus prāvus ugunszaudējumus, ir tomēr uzkrājusi arī savām vajadzībām pietiekošus kapitālus. Ja biedrībā apvienotos tā viena trešdaļa Bauskas pag. iedzīvotāju, kas vēl šobrīd apdrošina citur, tad biedrības darbību varētu uzskatīt par nostabilizētu.

A. PŪĶIS,

biedrības darbvedis - grāmatvedis.

Rundāles pagasts

Rundāles pagasts robežo ar Svitenes, Mežotnes un Islīces pagastiem un dienvidos ar Lietuvu. Pagasta platība aizņem 9472 ha, ar 352 saimniecībām, un to apdzīvo 2207 iedzīvotāji, no kuriem 453 — ārzemju laukstrādnieki.

Nekustamās mantas taksētā vērtība 3.582.799 ls. Tek. gada budžets — 50.000. Pagasta pašvaldības administratīvajiem iz-

devumiem paredzēti 12.129 ls, izglītības veicināšanai 8748 ls, veselības aizsardzībai 5535 ls un sociālai apgādībai — 11.620 ls.

Pagasta pašvaldības finansiālais un saimnieciskais stāvoklis labs. Ir visas vajadzīgās ēkas: pagasta nams, 4-kl. pamatskola un nespējnieku patversme (ar 36,79 ha lauksaimnieciski izmantojamas zemes), 6-kl. pamatskola (nomātās telpās Rundā-

les pili) ar 10,62 ha pašvaldībai piederošas zemes, un rajona ārsta nams, ar 13,25 ha. Ēkas pēdējos divos gados izremontētas un atrodas labā stāvoklī. Pagastam uzkrāti rezerves un rīcības kapitāli, un, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, manāmi uzlabojusies nodokļu kārtošana: uz š. g. 1. decembri iekasēti 62 proc.

Pagasta nams celts 1878. g. Tajā ierādītas telpas darbvedim, ziņnesim, pasta un telefona palīgnodaļām. Pārējiem kancelejas darbiniekiem izbūvēti dzīvokļi pamatskolas otrā stāvā.

Abas pamatskolas labi nostādītas un apgādātas ar mācības līdzekļiem un inven-

Rundāles pagastnams.

Rundāles pagasta valde un tehniskie darbinieki.

tāru. Atzīmējams, ka skolas no savas pušes arī daudz rūpējas par inventāra paplašināšanu; sevišķi tas sakāms par 6-kl. pamatskolas padomi, kas rīkodama vērtīgas teātra izrādes, no atlikumiem iegādājusī internāta inventāru.

Rundāles lopkopības pārraudzības b-bas pārraudze O. Kangare.

Pilsrundāles piensaimnieku s-bas pienotava.

Pagastā ar labiem panākumiem darbojas divas piensaimnieku sabiedrības, krājaiždevu sabiedrība, savstarpējā apdrošināšanas biedrība un divas lopkopības pārraudzības biedrības.

Pagastā nav būvkoku mežu. Pēc kokiem jābrauc uz tālajiem Bārbeles mežiem. Tāpat sajūtams kurināmā materiāla trūkums. Lauku būvniecībā vērojama

lielākā rosība, un daudz vietās jau redzamas glītas ugunsdrošas būves.

Sabiedrisko dzīvi pagastā vada aizsargu nodaļa un skolas. Š. g. 3. decembrī uz

jauniem pamatiem nodibinājās lauksaimniecības biedrība.

V. ZANDERS,
Rundāles pagasta darbvedis.

Rundāles pienotava.

Rundāles savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība

dibināta 1923. g., apkalpo 95 proc. no visām pagasta saimn., apdrošināto ēku skaits 1350 par 2.790.500 ls. 1935. g. bilance 43.500 ls.

Valdē darbojas kā priekšsēdētājs Fr. Kvēps, kasieris J. Ģirupnieks, valdes loceklis-grāmatvedis M. Mengots, pēdējais no biedrības dibināšanas.

Rundāles 6-kl. pamatskola

atrodas Rundāles vēsturiskās pils labajā spārnā, kurš izbūvēts skolas vajadzībām, izņemot internāta telpas, kas vēl nav nobeigtas. Pie skolas arī plaša aktu zāle. Pašlaik skolā strādā 5 skolotāji pie 157

skolēniem. Pie skolas plašs internāts ar koptaldu, kurā piedalās 138 skolēni.

Skola ar saviem līdzekļiem iegādājusi 45 balti krāsotas dzelzs gultiņas un pēdējos četros gados iestādījusi lielu augļu

Rundāles pils daļa, kurā atrodas Rundāles 6 kl. pamatskola.

dārzu. Arī pagasta pašvaldība stipri atsaucīga skolas vajadzībām. Attiecības ar pagasta pašvaldību un sabiedrību vislabākās.

Pie skolas pastāv mazpulks un skolēnu kooperatīvs.

P. HARTMANIS,
skolas pārzinis.

Rundāles 4-kl. pamatskola

Tagadējās skolas sākums meklējams Mazrundālē, kur pirmais skolotājs bijis Rozmanis. Jaunu skolas namu licis celt Rundāles pils īpašnieks grāfs Šuvālovs. Materiālu un meistarū devis grāfs, bet saimnieki devuši darba spēku un piegādājuši materiālu. Skolas nams uzcelts 1870. gadā. Savā darbības laikā skola devusi vairākus pazīstamus sabiedrības darbiniekus. Drīz pēc skolas dibināšanas skolai iegādātas vērtīgas ērģeles, kuŗas pagājušajā gadā nopirka Pieminēkļu valde. (Instrumenti tagad atrodas Brīvdabas muzeja Usmas baznīcīņā.) Par iegūto naudu skola iegādāja klavieres.

Skolā mācās 70 skolēni un strādā 2 skolotāji. Ar inventāru un mācības līdzekļiem skola pietiekoši apgādāta. Pēc 15. maija skolas labā sevišķi daudz darījusi pagasta pašvaldība: izbūvētas bērnu guļamistabas, ēdamistaba, skola izkrāsota kā iekšpusē, tā ārpusē, ieliktas jaunas grīdas, iedēstīts augļu dārzs.

Arī sabiedrība atbalsta skolu, kuplā skaitā apmeklējot skolas izrikojumus, kas dod līdzekļus dažādām skolas vajadzībām.

ŽANIS SMILTNIĒKS,
skolas pārzinis.

Vecmuižas pagasts

viens no lielākiem apriņķi, atrodas tā ziemeļu daļā. Pagasta platība vairāk kā 300 kv. km ar 3000 iedzīvotājiem un 550 apdzīvotām vietām. Tekošā gada budžets 62.740 ls. Budžetā prāvāka suma uzņemta jauna pagasta nama būvei. Pagastā ir I pak. un 6-kl. pamatskola ar 260 skolniekiem un 7 mācību pasniedzējiem. Darbojas sekošas organizācijas un biedrības: aizsargu organizācija, lauksaimniecības, kulturas veicināšanas, piensaimnieku, patērētāju, mednieku, krājaisdevu sabiedrība, ugunsapdrošināšanas, ugunsdzēsēju, cukurbiešu audzētāju biedrība, 2 mazpulki, 2 lopu pārraudzības biedrības.

Trūkums ir, ka kulturas veicināšanas biedrības nams, kas ierīkots bijušās valsts

Vecmuižas pagasta valde un kancelejas darbinieki.

Vecmuižas pagastnams.

muižas nomnieka dzīvojamā ēkā, novecojis un maz piemērots tagadējām prasībām. — Jauna nama celšanā apvienojas vairākas biedrības un tuvākā nākotnē paredzama

jauna piemērota tautas nama celtnē. Pag. pašvaldība 1937. gadā cels jaunu pagastnamu vecā vietā.

J. ŠMITS,
pag. darbvedis.

Vecmuižas 6 kl. pamatskola.

Vecumnieku piensaimnieku sabiedrība

Sabiedrība dibināta 1922. g., bet darboties sākusi 1925. g. aprīļa mēn. kā rokas pienotava. Pirmā darbības gadā ražotas 176 muc. sviesta, no kuņām 50 proc. 1. šķ. Apstrādāšanas izdevumi bijuši 61 sant. par kg. Piena daudzumam pieaugot, 1927. g. izbūvē modernu tvaika pienotavu. Pēc tam darbība ar katru gadu paplašinājusies, un š. g. 11 mēnešos jau ražotas 1416 muc. sviesta, no kuņām 97 proc. 1. šķ., pie apstrādāšanas izdevumiem 27 sant. par kg. Piena savākšanai

darbojas 1 tvaika un 3 motora krejotavas. Pienotava rūpējas par lopkapības zināšanu izplatīšanu, un jo sevišķu vērību piegriež piena kvalitātes pacelšanai.

Lieli nopelni sabiedrības izveidošanā un nostiprināšanā valdes pr-jam A. Sodumam, ilggadīgam kasierim A. Lejniekam un vadītājam M. Raizem. Valdē vēl darbojas V. Āriņš, A. Augusts un M. Ķesa.

V. GULBIS,
grāmatvedis.

Vecmuižas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība

reģistrēta 1921. g. un viņā savus īpašumus apdrošina 99% no visiem Vecmuižas pagasta lauksaimniekiem. Biedrībā 462 biedri, kuņi apdrošinājuši 1860 dažādas ēkas par 1.497.901 ls, par ko samaksātas prēmijas 2.942 ls.

Biedrības materiālais stāvoklis tik labi nostiprinājies, ka jau vairākus gadus no savstarpējās apdrošināšanas centrālās savienības prēmiju noteikumu Nr. 6 lauku savstarpējām ugunsapdrošināšanas biedrībām, kuņā biedrība ir par biedri, — mēs ņemam tikai 50% apmērā.

Visā savā pastāvēšanas laikā katrs darbības gads noslēdzies ar atlikumu.

Biedrībai Vecmuižas ciemā piešķirts apbūves gabals, uz kuņa tā uzbūvējusi ugunsdzēsēju depo ēku un to nodevusi bezmaksas lietošanā vietējai ugunsdzēsēju biedrībai.

Valdē darbojas J. Šmits, A. Odiņš, A. Lejnieks, — pēdējie divi no biedrības nodibināšanas.

J. ŠMITS,

Vecmuižas savstarpējās ugunsapdrošināšanas b-bas valdes priekšsēdētājs.

Vecmuižas krāj-aizdevu sabiedrība

1922. g. reģistrēta Vecmuižas krāj-aizdevu sabiedrība. Tā apkalpo Vecmuižas un pa daļai vairāku tuvāku kaimiņu pagastu

lauksaimniekus. Sabiedrība, lai gan nodibinājusies tikai pēc kuņa gadiem, darbojas sekmīgi, ko norāda katru gadu pieaugošā

bilance un biedru skaits. Sabiedrības bilance nodibināšanas gadā — 30.272 ls, biedru — 92, uz 1936. g. 1. decembri bilance — 330.274 ls, biedru — 561. Sabiedrības pašas kapitālu 67.315 ls.

Ievērojot vislielāko uzmanību aizdevumu piešķiršanā, kā arī taupību tekošos izdevumos, sabiedrība visu pastāvēšanas laiku strādājusi ar peļņu un nav zaudējumus cietusi. Biedri visumā savus pienākumus pil-

da apzinīgi un savas saistības kārto laikā.

Sabiedrība ik gadus no peļņas daudz ziedo labdarīgiem pasākumiem un mērķiem.

Valdes sēdes tagad notiek Vecmuižas pagasta namā un tanī darbojas A. Bāliņš, J. Šmits, V. Āriņš, J. Osītis, — pirmie divi no biedrības dibināšanas.

J. ŠMITS,

Vecmuižas krāj.-aizdevu sabiedrības valdes priekšsēdētāja biedrs.

Iecavas pagasts

atrodas apriņķa dienvidus-rietumu daļā un to šķērso Rīgas - Bauskas šoseja, kā arī Rīgas-Jelgavas dzelzceļa līnija. Pagasta kopplatība 257 km ar 743 apdzīvotām vietām, starp tām 270 Iecavas ciema apbūves gabali. Pagastā 3434 iedzīvotāji, nekustamu īpašumu kopvērtība 1.584.920 ls un tek. gada budžets 41.000 ls. Pagasta pašvaldībai pieder 2 skolas, pagasta nams, ārsta māja un nespējnieku patversme. Visas šīs ēkas labā kārtībā. Sevišķi lieli līdzekļi izdoti skolas nama atjaunošanai un Meženieku skolas nama jaunbūvei. Pagasta pašvaldības finansiālais stāvoklis sevišķi uzlabojies pēc 15. maija pārvērtībām. Nodokļi ienāk bez sevišķām grūtībām un agrāko gadu parādi pakāpeniski mazinās. Pagasta kasē radušies brīvi līdzekļi. Pateicoties tam, pagasta pašvaldība atbalstījusi un arī turpmāk atbalstīs ar naudas līdzekļiem aizsargu organizāciju, izglītības biedrību un vietējo brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību. Pagasta pašvaldība ir par biedru lauku pašvaldību apdrošināšanas savienībā un Iecavas

un apk. pašvaldību sadarbības apvienībā, kuras pārziņā atrodas priekšzīmīgi iekārtotā slimnīca. Slimnīcas ārsts Dr. A. Šteinhardts. Kā rajona ārsts Iecavā darbojas Dr. K. Kārklīņš, kuņģi apkalpo Iecavas, Zālītes, Misas un Codes pag.

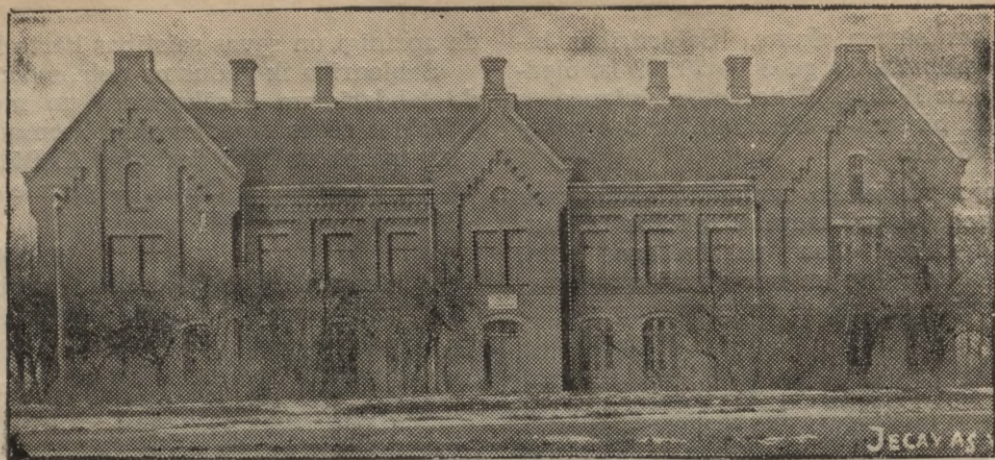
Kultūrālā dzīve Iecavā atrodas aizsargu organizācijas ietekmējumā ar tās enerģisko priekšnieku P. Celmu priekšgalā. Pēdējā laikā arī izglītības biedrība attīsta rosīgu darbību, atremontējusi namu, iegādājusī jaunas dekorācijas, sarīko vērtīgus priekšnesumus. Tās priekšnieks — rajona ārsts Dr. K. Kārklīņš. Arī Iecavas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība cenšas modernizēt dzēšamos rīkus un satiksmes līdzekļus. Jāatzīmē Iecavas un apkārtnes brīvības cīnītāju piemiņas biedrības darbība ar māc. J. Lūsi priekšgalā. Īsā laikā biedrība savākusī prāvus līdzekļus, par kuņģiem Iecavā šovasar uzcelts skaists pieminēklis kritušiem brīvības cīnītājiem.

J. KRISTONS,
pag. darbvedis.

Iecavas pagasta valde.

Iecavas 6 kl. pamatskola.

Iecavas-Grienvaldes lauksaimniecības biedrība

Iecavas - Grienvaldes lauks. b-ba dibināta 1905. g. un darbojas no dibināšanas nepārtraukti. Jau pirmskara laikā b-ba atīstīta ļoti rosīgu darbību, sarīkojot kursus, priekšlasījumus un apgādājot lauksaimniekus kopiepirkšanas ceļā ar mākslīgiem mēsliem. Pirmos pēc kara gados lauks. b-ba uzsāk ļoti aktīvu darbību. No sākuma apgādā lauks. ar vajadzīgām mašīnām un pieaugot apgrozījumiem, ierosina patstāvīgas patērētāju sabiedrības nodibināšanu. Biedrībai pieder nekustams īpašums

— saimniecība. Biedrība ierīkojusi mašīnu koplietošanas punktu, kurā patreiz novietotas 24 dažādas lauksaimniecības un labības tīrāmās mašīnas. Ierīkota b-bas telpās labības žāvētava. Pie b-bas pastāv vaislas bulļu, ērzeļu un kuļļu stacija. Rudenī b-ba kopā ar Grienvaldes lauks. b-bu un pagastu pašvaldībām sarīkoja plašu rajona izstādi.

K. PLŪME,

Iecavas - Grienvaldes lauks b-bas sekretārs.

Iecavas piensaimnieku sabiedrība

Iecavas piensaimnieku s-ba dibināta 1922. g. no nelielas tālredzīgāko lauksaimnieku grupas. Šie nedaudzie lauksaimnieki ar savu ticību kopdarbības pasākumiem un piensaimniecības nākotnei ķērās pie moderniecības ierīkošanas. Sākumā darbību uzsāk ar diezgan trūcīgām „piena fabrikas” mašīnām. Paplašinoties darbībai, rodas vajadzība pēc jaunas iekārtas centrā un krejotavu izbūves. 1933. g. s-bai pievienojās Codes un Zālītes piens. s-bas.

Patreiz s-bai ir 9 krejotavas, no kurām 4 ierīkotas uz s-bas īpašumā iegūtās zemes krejotavām izbūvētās telpās. Tekošā gadā s-ba ar saviem līdzekļiem izbūvēja Codes

krejotavas un veikala ēku un šautleru krejotavā izbūvēja veikala telpas, kas kopsumā izmaksāja 10.000 ls. Beidzamos gados strauji audzis pārstrādājamā piena daudzums un līdz ar to samazinās apstrādāšanas izdevumi, kuri patreiz ir jau zem 0,25 ls par kg sviesta.

S-bas pārvaldē darbojas kā valdes priekšsēdētājs K. Bariss, kasieris F. Pēks, valdes locekļi: M. Liepa, J. Kalderauskis, J. Salagalis un L. Rozenbergs.

K. BARISS,

Iecavas piensaimnieku s-bas valdes priekšsēdētājs.

Codes pagasts

Codes pagasts pieglaužas Zemgales māmuļai Lielupei. Uz viņas klinšainā, apakšzemes ejām izrobotā krasta atrodas Jumpravmuīza ar tās veco parku — skaistākā

vieta pagastā. Pretim Jumpravmuīzai, kreisajā upes krastā, atrodas apkārtņē plaši pazīstamā Ziedoņa dārzkopības skola.

Kaut arī Codes pagasts pēc robežu nopalošanas stipri samazinājies, viņa saimnieciskais stāvoklis tomēr ir labs. Pagasta tagadējā platība — 73,9 kv. km, iedzīvotāju skaits ap 1500, 1936.-37. s. g. budžets 29.900 ls.

Zemes sastāvs nevienāds: pa lielākai daļai smilšains māls un mālaina smilts, retāk māls, smilts un purvu zeme. Nav tādās kultūras, kas vienlīdzīgi labi padotos visā pagastā; tamdēļ arī saimniekošana

Codes pagasta valde.

diezgan vispusīga, piemērota zemes sastāvam un īpatnībām. Plašos apmēros audzē cukurbietes, kas kopā ar maizes labību dod lauksaimniekiem galveno ienākumu. Lopkopība vidēji attīstīta.

Pagastā darbojas vairāk kā desmit dažādu biedrību un organizāciju, gandrīz visas saimnieciska rakstura. Kaut pagastā ir četras meliorācijas biedrības un izrakti vairāki novadgrāvji, tomēr zemes mitruma apstākļi vēl nav nokārtoti, jo atsevišķu saimniecību laukus nemeliorē. Pagastā kā laukstrādnieki strādā gandrīz vienīgi ārzemnieki, vietējos var dabūt tikai gadījuma darbiem, un tie stipri dārgi.

Kulturāli sabiedriskās dzīves centrā stāv aizsargu nodaļa, kuŗa sava tagadējā enerģiskā priekšnieka J. Vanaga vadībā darbojas sevišķi rosīgi un disciplinēti. Ap nodaļu grupējas visi pagasta kulturālās dzīves pasākumi. Pagājušā pavasarī pagasta sabiedrība piešķīra nodaļai zemes gabalu sporta laukuma ierīkošanai. Čakli darbojas arī aizsardžu pulciņš.

K. KOCIŅŠ,
Codes pag. vecākais.

Codes krāj-aizdevu sabiedrība

Codes krājaizdevu sabiedrība dibināta 1911. g. Tanī laikā sabiedriskās lietas codiešiem vēl bija svešas, kamdēļ dibinātājiem un sabiedrības turpmākiem vadītājiem bija jāpieliek daudz pūļu un enerģijas neparastā darba veikšanā. Tomēr kases darbība sekmīgi noritējusi līdz pasaules kara sākumam, kad vāciešiem iebrūkot Kurzemē, viņas darbību pārtrauca.

Pēc kara kases darbību atjaunoja 1921. g. Visā savā pastāvēšanas laikā kase ne reizi nav nokļuvusi grūtībās, nedz arī cietusi zaudējumus. Tagadējais valdes sastāvs: valdes priekšsēdis A. Kramiņš, vi-

na vietnieks K. Kociņš, kasieris V. Viksne; 1936. g. budžets 1975 ls. Bilance uz 1. janvāri 1936. g. 83.643.98 ls. Biedru skaits — 204, no kuŗiem gandrīz visi lauksaimnieki. No vecajiem kases darbiniekiem godam minams tagadējais kasieris V. Viksne, kuŗš no pašas dibināšanas dienas ir sastāvējis kases dažādos amatos. Ar savu iecietību, godīgu un taisnīgu raksturu Viksne kā kases darbinieks ieguvis cieņu ne tikai Codes, bet arī plašākās apkārtnes lauksaimnieku vidū.

M. JURĒVICS,
Codes krājaizdevu s-bas grāmatvedis.

Codes-Mežotnes savstarpējā apdrošināšanas biedrība

Codes-Mežotnes savstarpējā apdrošināšanas biedrība nodibinājās 1923. gadā. Sākumā biedrības darbība attīstījās lēni. Pirmais darba gads noslēdzās ar 33 biedriem un 327 ls lielu bilanci. Tāpat ugunszaudējumu ziņā biedrības sākums nebija sevišķi laimīgs; tā piem. vienā pašā 1929. g. biedrība izmaksā 6800 latus zaudējumu atlīdzības. Tomēr tas viss nespēj

aizkavēt biedrības attīstību. Tā, lai gan tagad, pēc noietiem 13 darba gadiem, izvērtusies par plašu un spēcīgu organizāciju.

Biedru pašreiz ir 443; bilance pārsniedz 25.000 latus. Bez tam biedrība savā pastāvēšanas laikā ziedojusi ap 3000 ls dažādiem saimnieciskiem un kulturāliem pasākumiem. Apdrošinātas 1890 ēkas un ci-

tas mantas, kopumā par 2.823.570 ls. Prēmiju maksas aprēķina pēc savstarpējās apdrošināšanas centrālās savienības izdotiem minimāliem tarifiem Nr. 6. Ir nodoms tās vēl pazemināt.

Ievērojot biedrības uzkrātās rezerves un

tāpat labi nostādīto risku pārapirošināšanu un (kas vēl sevišķi atzīmējams) vienprātību, kas valda biedru un pārvaldes locekļu starpā, ir stiprs pamats droši raudzīties nākotnē.

A. KRAMIŅŠ,
valdes loceklis.

Skaistkalnes pagasts

Skaistkalnes pagasts atrodas pie Lietuvas robežas, starp Mēmeles un Iecavas upēm un Kurmenes un Jaunsaules pagastiem. Pagasta platība 88 kv. km, iedzīvotāju — 2700, saimniecību skaits — 435. Pagasta nekustamas mantas vērtība — 1.501.320. Lauksaimnieku galvenos ienākumus dod piensaimniecība un graudkopība. Saimniecību zemes labums zem vidējā. —

Pagasta pašvaldība saimnieko ar normālām nodokļu likmēm. Tekošā gada budžets līdzsvarots uz 35.300 ls. Pēc 1934. gada 15. maija ievērojami uzlabojies pagasta pašvaldības finansialais stāvoklis, — tā, piem., uz 1934. g. 1. aprīli skaitījās neiekasēti nodokļi par 13.710,76 un nenomaksāti rēķini par 5058 ls, bet uz 1936. gada 1. aprīli neiekasēti nodokļi sastāda vairs tikai 951,14 ls. Pagasta iedzīvotājos vērojams pienākuma apziņas pieaugums, kas spilgti ietekmē arī pašvaldības saimniecību: uz š. g. 1. decembri pašvaldības nodokļi iemaksāti 90,32 proc. apmērā un pašvaldības rīcībā atrodas brīvi naudas līdzekļi par 21.680,86 ls. Pašvaldība uztur vienu 6-kl. pamatskolu ar 10 skolotājiem un vienu 4-kl. pamatskolu ar 2 skolotājiem, rajona ārsta māju un nespējnieku patversmi ar 37 sociāli apgādājamiem tanī un 75 nespējniekiem ārpus patversmes. Sociālai apgādībai un lauku iedzīvotāju ārstēšanai pašvaldība izdod 36,9 proc. budžeta, bet izglītības veicināšanai — 19,5 proc.

Pagasta robežās, uz Mēmeles upes labā krasta pie Lietuvas robežas, atrodas Skaistkalnes (agr. Šēnbergas) ciems ar 810 iedzīvotājiem. Ciemā novietoti: pagasta nams, 6-kl. pamatskola, nespējnieku patversme, rajona ārsts, pagasta vecākais policijas kārtībnieks, rajona vecmāte, aptieka, pasta kantoris, pienotava, lopkautuve, pirts, ūdens dzirnavas ar elektrisko spēkstaciju, robežpārejas punkts, ugunsdzēsēju biedrības un tautas nami, R. katoļu baznīca ar Kapuciņu klosteri un bērnu patversmi, viesnīca, 2 ēdienu veikali, 26 tirdzniecības uzņēmumi un vairākas rūpniecības.

Pagastā rosīgi darbojas: lauksaimniecības biedrība, lopkopības pārraudzības biedrība, Šēnbergas un Skaistkalnes krāj-aizdevu sabiedrības, piensaimnieku s-ba, brīvprātīgo ugunsdzēsēju b-ba, ugunsapdrošināšanas b-ba, mazpulki, meliorācijas s-bas, mednieku b-ba un citas.

Kultūrālo dzīvi vada aizsargu organizācija, ko darbā atbalsta pagasta pašvaldība un pārējā sabiedrība.

15. maijs pagasta dzīvē ienesis jaunu garu — vienprātību un darba mīlestību, un šī gara vadībā, pagasta pašvaldība savus pienākumus ar labām sekmēm veiks arī uz priekšu, par svētību tautai un valstij.

— **FR. LAPINŠ,**
Skaistkalnes pagasta darbvedis.

Skaistkalnes pagasta valde.

Skaistkalnes lauksaimniecības biedrība

Skaistkalnes lauksaimniecības biedrība pēc dibināšanas 1926. g. pārņēmusi no likvidējamās Šēnbergas patērētāju biedrības 2 labības tīrāmās mašīnas un ieguvusi savā īpašumā apbūves gabalu Skaistkalnes ciemā.

Līdz 1934. g. biedrības biedru skaits bija mazs un tādēļ arī darbība šaura. Pēdējos pāris gados lauksaimniecības biedrība sāka rīkot katru rudeni tradicionālos pļaujas svētkus. Tagad pieaudzis biedrības biedru skaits vairākkārt un rosīga palikusi biedrības darbība. Biedrība atbalsta arī mazpulkus un sadarbojas ar agronomiskajiem dar-

biniekiem. Šīgada 25. oktobrī pļaujas svētkos rīkotā mantu loterija deva pāri par 600 ls atlikuma, kādēļ biedrība varēja samaksāt par agrāk pirktajām mašīnām un noguldīja vēl līdzekļus citu mašīnu iegādei.

Biedrībai vēl nav savu telpu, bet tā lielā vienprātībā apvienojusi vietējos lauksaimniekus, biedru skaits aug, un, pārējot uz jaunajiem statūtiem, biedrība apvienos vēl plašākas lauku ļaužu un lauku inteliģences aprindas.

A. ERDMANIS,

Skaistkalnes lauksaimniecības
biedrības priekšnieks.

Skaistkalnes 6 kl. pamatskola.

Skaistkalnes lopkopības pārraudzības biedrība

Šī biedrība izveidojusies no Šēnbergas un Skaistkalnes I lopkopības pārraudzības biedrībām, kas 1935. gadā apvienojušās vienā biedrībā. Biedrība apvieno 29 saimniecības ar 166 pārr. govīm, 2 LR vaislas stacijas buļļiem un vienu Oksfordšīras sugas teķi. Biedrība sarīkojusi 2 lopkopju dienas ar priekšlasījumiem, 2 lopu lauksaimniecības ražojumu apskates ar slaucēju sacīkstēm.

Pēdējā laikā interese par biedrību starp lopkopjiem palikusi lielāka un paredzama aktivitātes pieaugšana pašu biedru starpā, kas veicinās biedrības darbības tālāko izveidošanos un paplašināšanos.

J. TRAUMANIS,

Skaistkalnes lopk. pārr. biedrības
priekšnieks.

Skaistkalnes piensaimnieku sabiedrība

dibināta 1924. g. 16. martā un uzsāka darbību tā paša gada 6. jūnijā kā rokas pienotava ar 6 piena piegādātājiem. Pienotavai telpas deva bez atlīdzības vietējais prāvests.

Pirmā darbības gadā saņemts pārstrādāšanai 141.567 kg piena, bet jau 1926. gadā 922.735 kg. Radās vajadzība pāriet uz tvaika iekārtu. 1927. g. sabiedrība iegūst no pagasta pašvaldības bij. muižas klēts

ēku, kurā izbūvē ērti iekārtotu tvaika pienotavu; tā uzsāk darbību 1928. g. un 1932. g. sabiedrībai darbojas jau 5 krejotavas, bet pārstrādātā piena daudzums sasniedz 2.000.000 kg. 1935. un 1936. g. sabiedrība pārkārto visu darbības rajonu, izbūvējot 2 motora krejotavas. Sabiedrībai pievienojas arī Kurmenes piensaimnieku sabiedrība, kura turpina darboties kā tvaika krejotava. Tagad sabiedrībai ir 1 tvaika un 3 motoru krejotavas un piena piegādātāju skaits pieaudzis uz 290.

Sabiedrības valdes sastāvs visā darbības laikā maz mainījies un pateicoties saprātīgai saimniecībai, sabiedrība uzkrājusi prāvus kapitālus, kas dod iespēju visas pēdējā

laikā izvestās būves izdarīt pašu līdzekļiem.

Līdztekus savam tiešajam uzdevumam, sabiedrība plaši attīstījusi biedru apgādi ar mākslīgiem mēsliem un citām nepieciešamām precēm. Preču apgādība dažos darbības gados pārsniedz 30.000 ls un aug joprojām.

Skaistkalnes apkārtnes lauksaimniekiem nav aizsniedzamas cukurfabrikas un spirta dedzinātavas, tādēļ būtu ļoti vēlams, lai vietējie lauksaimnieki turpmāk piegrieztu lielāku vērību kā piena labuma, tā arī daudzuma pacelšanai.

J. PAKALNS,
valdes loc.

Īslīces pagasts

atrodas dienvidrietumu daļā ar stipri stieptām robežām no Lielupes līdz Lietuvai. Kopplatība 98,8 kv. km. Apdzīvotu vietu skaits — 402. Nekustamu īpašumu kopvērtība 2.640.656 ls. Iedzīvotāju — 2200. Pag. budžets 42.500 ls. Zemes sastāvā pa lielākai daļai māls, tā sauktā Zengales kviešu zeme. Galvenie zemuņu ienākumu avoti no graudkopības un lopkopības un tik vienai pagasta daļai, kurai labvēlīgāki satiksmes apstākļi, — cukurbiešu audzēšana. Pēdējos gados sāk arī audzēt linus, kurus visvairāk nodod stiebrīšos, jo to galīgā iz-

strādāšana nav iespējama malkas un darba roku trūkuma dēļ.

Pagastā viena 6-kl. pamatskola un pirm-skola, kurā strādā 7 skolotāji. Bez tam, te atrodas tālu pazīstamās Kaučindes mājturības un Ziedoņa dārzkopības skola.

Šogad tika nobeigta jaunā pagasta nama būve un 6-kl. pamatskolas pārbūve. Šīs ēkas un tāpat abas pagasta nespējnieku paltversmes atrodas labā stāvoklī. Vienīgi sajūtams biedrības nama trūkums, kas stipri traucē kultūrālo organizāciju darbību.

T. DUMPIS,
pag. darbvedis.

Īslīces pagasta valde.

Īslīces pagasta saimnieciskās un kultūrālās organizācijas

Bornsmindes piensaimnieku s-ba dibināta 1924. g. kā rokas pienotava, ar 12 oiedriem. Darbībai paplašinoties, 1926. gadā 12. dec. atklāta tvaika pienotava, bez tam iekārtoti 2 krejošanas punkti. Darbs pa-

kāpeniski paplašinājies un padziļinājies. Pag. gadā s-bā bija 116 piena piegādātāji un ražoti 687.065 kg sviesta. Tekošā gadā apstrādāšanas izdevumi nepārsniegs 20 sant. par kg. Sabiedrības priekšnieks D.

Īslīces pagastnams.

Drengers; sekretārs — R. Purvs, kasieris — V. Purviņš, pienotavas vadītājs Auziņš.

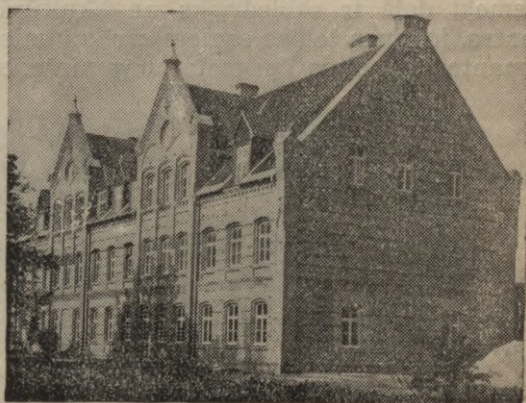
Bornsmindes lopkopības pārraudzības b-ba, dibināta 1922. g., pakāpeniski paplašinājusies, līdz tagad skaitās par vienu no lielākām b-bām Bauskas rajonā. Pašlaik tanī 34 saimniecības ar 342 govīm, 189 jaunlopiem, 19 bulļiem. Biedrības priekšnieks D. Drengers, valdes loc. T. Līga un R. Vilks, pārraug K. R. Linbergs. Otra pārraudzības b-bas „Īslīces Lejasgaļš“ arī darbojas rosīgi.

Bornsmindes lopkopības pārraudzības b-bas pārraug K. Linbergs.

Bornsmindes mājturības veicināšanas b-ba dibināta 1924. g. To vada rosīgā sabiedriskā darbiniece A. Ezis kdze. Biedrība bijusi arvienu izpalīdzīga vietejo sabiedrisko sarīkojumu vadīšanā.

Īslīces mazpulks dibināts 1931. g. uz skolot. M. Rūsis ierosinājumu, kuŗa prata pulcināt jaunus zemes rūķus. Praktiskā darbā, pievērsoties dārzāju sēklu audzēšanai, ticība savam mērķim, nav vīlusi. — Kā raksturīgāko lai minam toreizējā mazpulka dalībnieku A. Pūpolu, kuŗš smēlies piedzīvojumus un ierosinājumus mazpulka darbā, tagad savā vecāku saimniecībā Īslīces Pūpolos izveidojis vienu no lielākām dārzāju sēklu audzētavām. Pēdējā laikā A. Pūpols iecelts par mazpulka vadītāju.

Īslīces pamatskola.

Vēl minama melnraibo sugas lopu audzēšanas b-ba, trīs meliorācijas sabiedrības, kultūras veicināšanas biedrības nodaļa, Jaunatnes Sarkanā Krusta pulciņš un patērēt. b-ba „Zemes arājs“, kuŗas veikals pakāpeniski paplašinās. Valdē darbojas kā priekšnieks D. Drengers, sekretārs J. Feldmanis, kasieris V. Laiva. Ļoti rosīga arī ugunsdzēsēju b-ba, savstarp. apdrošināš b-ba un Bornsmindes krāj-aizdevu sabiedrība, kuŗai 274 biedri un bilance 1. dec. 136.105 ls. Sabiedrību no dibināšanas dienas vada priekšsēdētājs V. Pūpols un valdes locekļi J. Ezis un D. Drengers.

Misas pagasts

Pagasta platība 84,3 kv. km ar 1080,4 ha purvu un 1674,32 ha mežu. Aŗamzemes 2555,27 ha vai 30,33% no zemes kopplatības. Pagastā 1205 iedzīvotāji un 256 saimniecības. Iedzīvotāji nodarbojas ar zemkopību un

pa daļai arī meža darbos. Paŗvaldībai pieder divas skolas: 6-kl. pamatskola un 4-kl. pamatskola, kuŗas strādā 5 skolotāji.

Kulturālo dzīvi pagastā vada un kārto vienīgi aizsargi un mazpulks, bet saimniec-

cisko dzīvi vada savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība, kas arī ir vecākā pagasta organizācija un kārtīgi saimniekojot iekrājusi kapitālus. Bez tam darbojas arī lopkopības pārraudzības biedrība un vairākas meliorācijas sabiedrības. Pārējās organizācijas agrākos laikos nonākušas neapzinīgu

cilvēku rokās un tagad spiestas likvidēties. Kulturālo dzīvi traucē neizbūvētais tautas nams, kas tagad nodots aizsargu rīcībā un cerams, ka nāk. gadā tā izbūvi varēs nobeigt pilnīgi.

A. ŪDRIS,
pagasta darbvedis.

Zālītes pagasts

ir 142,8 kv. km liels ar 2423 iedzīvotājiem un 402 apdzīvotām vietām. Nekustamu īpašumu vērtība 1.419.145 ls un tek. gada budžets 29.080 ls. Nodokļus iedzīvotāji maksā kārtīgi. Šogad galīgi pabeidza izbūvēt pamatskolu, bet nākamā gadā paredzēts izvest kapitālremontus pie Dzimtsmisas pamatskolas, kuŗa pagasta ziemeļu daļā ir sabiedrisks un kultūrais centrs, jo viņas telpas saviem sarīkojumiem izmanto arī citas pagasta organizācijas.

Skolotāji visos sabiedriskos pasākumos vienmēr darbojušies līdz. Pagastā divas 6-kl. pamatskolas ar 7 skolotājiem. Aŗamzeme pa lielākai daļai smilts, — mazāk smilšains māls. Lauksaimnieku galvenā nodarbošanās graudu un lopkopība. Sabiedriskā dzīve rit samērā sekmīgi un nākotnes uzdevums, ko ceram arī drīzumā veikt, ir — atrast telpas izrikojumiem.

J. EKŠTEINS,
pag. darbvedis.

Zālītes pagasta valde.

Svitenes pagastā

tagad ir 267 saimniecības ar 5800 ha lauksaimnieciski izmantojamas zemes. Pagasta kopplatība — 75 kv. km ar 1667 pastāvīgiem iedzīvotājiem. Nekustamas mantas vērtība — 2.179.048 ls.

Senāk pagasta valdei nebija savas pastāvīgas mītnes. Tagad pašvaldībai piešķirts bijušais skolas nams, kuŗš pārbūvēts un piemērots pagasta nama vajadzībām. Tāpat piešķirts Lielsvitenes muižas centrs, kur ierīkota nespējnieku patversme 25 nespējniekiem, bet agrākā pils pārbūvēta un tajā iekārtota 6-kl. pamatskola, kur strādā 5 skolotāji un 150 skolnieki. Tuvākā nākotnē ierīkos 4-kl. pamatskolu Lieļbērstelē. Ar to skolu jautājums būs laimīgi atrisināts.

Pagastā darbojas krāj-aizdevu sabiedrība, 2 lopkopības pārraudzības un cukurbiešu audzētāju b-ba, vairākas tirgotavas un sīkāki rūpniecības uzņēmumi lauksaimniecības ražoĶumu pārstrādāšanai.

A. PŪPĒDIS,
pagasta darbvedis.

Svitenes pagasta valde.

Svitenes 6 kl. pamatskola.

Svitenes pagastnams.

Mežotnes pagasts

ar 2000 iedzīvotājiem un 270 saimniecībām pieder pie vidēji lielajiem Zemgales pagastiem. Lielupe pagastu daļa 2 daļās, kas gan izsauc vienu otru satiksmes neērtību, jo nav tilta pār to, bet toties atkal ūdensceļš ārkārtīgi veicinājis cukurbiešu audzēšanu. Tās audzē apm. 95% no visām saimniecībām, un šī kultūra devusi ievērojamu atspaidu zemuņu saimnieciskās dzīves uzlabošanā. Auglīgā zeme izdod arī krietnas graudu ražas, kas ir otrs saimniecību lielākais ieņēmumu avots. Lopkopība plašāk attīstīta ziemeļu daļā, kuŗš pievīrzas klāt mazāk auglīgam, vieglākai zemes apvidum.

Pagasta pašvaldība saimieko ar normālām nodokļu likmēm. Šī gada budžets 41.500 ls. Nākošā gadā paredz doktorāta jaunbūvi un pagasta nama kapitālremontu. Iepriekšējos gados kapitāli pārbūvēta Mežotnes pamatskola, iekārtojot tās jumta stāvā izrikojumu zāli 350 personām. Šie darbi izmaksājuši pāri par 50.000 ls un veikti saviem līdzekļiem. Pag. pašvaldību vada no 1928. gada pagasta vecākais Volde-mārs Kalniņš.

Pagastā darbojas Mežotnes izglītības b-ba, kuŗa uztur 2 bibliotēkas ar apm. 2000 sējumiem.

Izcilāko izrikojumu sarīkošanā lieli nopelni aizsargu nodaļas priekšniekam Ludvigam Bērziņam. Liela kulturālās dzīves rosības pieaugšana sagaidāma līdz ar lauksaimniecības vidusskolas pārnākšanu no Jelgavas uz Mežotni. Vēl pieminams krāj-aizdevu sab-bas darbs, kuŗai 185 biedri,

Grāvendāles piensaimnieku s-bas pienotava.

90.000 ls bilance un kuŗu vada J. Salagals, P. Rūdlaps un J. Mikšens, tāpat lauksaimniecības b-ba «Garozā», kuŗu vada O. Berka, V. Kaktabulis, Mikšens, J. Silis, L. Dumpis un G. Lielzeltiņš.

Krāšņais Mežotnes pilskalns, rāmie Liel-

upes ūdeņi katru vasaru pulcina kuplu skaitu ekskursantu, kuŗu interesi saista arī valsts Mežotnes farmas saimniecība un cukurbiešu selekcijas stacija.

E. TEIVENS,
pag. darbvedis.

Mežotnes pagasta pašvaldības, aizsargu, saimniecisko un kulturālo organizāciju darbinieki.

Vecsaules pagasts

113,6 kv. km liels ar 1888 iedzīvotājiem. Tekošā gada budžets 36.500 ls, ar normālām nodokļu likmēm. Pagasta robežām cauri tek Mēmeles upe, kuŗu daudzi lauksaimnieki izmanto būvkoku pludināšanai no Taurkalnes mežiem. Lauksaimnieku galvenā nodarbošanās ir lopkopība un graudkopība. Vecsaules 6-kl. pamatskolas jaunbūve nobeigta 1933. g. Skolā 5 skolotāji ar 170 skolēniem. Skolas jaunbūve pašvaldībai izmaksāja 60.000 ls, neieskaitot izpildītās šķūtiņbūvmateriālu pievešanai. Lielāko daļu līdzekļu devusi pati pag. pašvaldība, bet daļu saņēmusi no valsts gan pabalsta, gan aizdevuma veidā. Pasaules karā pagasts stipri cietis.

Pagastā darbojas sekošas biedrības un organizācijas: aizsargu nodaļa, lauksaimniecības b-ba, mājturības b-ba, lopkopības pārraudzības b-ba, laukkopības pārraudzības b-ba, dārzkopības pārraudzības b-ba,

vairākas meliorācijas b-bas, brīvprātīgo ugunsdzēsēju b-ba un piensaimnieku sab. «Saulē». Šinīs dienās lauksaimniecības b-ba pāriet uz jaunajiem LLK izstrādātiem normālstatūtiem, pēc kam vairākas biedrības apvienosies. Lauksaimniecības b-ba dibināta 1901. g. un pirms kara pēdējai bija arī krāj-aizdevu kase. Pie biedrības pastāv mašīnu koplietošanas punkts un lopu vaislas punkts, kuŗus izmanto plaša apkārtnē. — Kulturāli - sabiedrisko dzīvi pagastā vada aizsargu organizācija. Ar sabiedrības atsaucību vietējā aizsargu organizācija izbūvē savu aizsargu namu, kuŗš vēl galīgi nav nobeigts. Īpašumu aizsargu namam dāvājusi vietējā lauksaimniecības biedrība, ierosinot šo jautājumu jau pirms 15. maija notikumiem.

N. BETCHERS,
pag. darbvedis.

Panemunes pagasts

visā savā platībā 11.138 ha pie Latvijas-Lietuvas robežas nospraušanas pievienots Latvijai 1921. g. Pirms pasaules kara pagasts ietilpa Kauņas gub. sastāvā un platības ziņā bija četrreiz lielāks kā tagad. Pagastā 783 saimniecības, ar zemes vērtību 1,792,791 ls, iedzīvotāju skaits 3060, mežu platība 1783 ha. Saimniecību zemes platība ļoti dažāda, no 1—200 ha, bet caurmērā lielākā daļa sīksaimniecību — ap 10 ha. Augsne puslīdz auglīga. Paga-

stā iesākta pārbūvēt Vienības pils (agr. Budbergas), kuŗā jau iekārtota pag. valdes kanceleja un darbveža dzīvoklis. Nākamā gadā ir cerība pārbūvi beigt, un tā sabiedrība tiks pie ērtām, skaistām sarīkojumu telpām, kuŗu trūkums tagad tik ļoti sajūtams. Priekš šī darba tālākas izvešanas vāc ziedojumus un pāris mēnešos jau sazīmēti tepat 2000 ls.

Pašvaldības dzīve un iekārta sākta 1921. g., ar pievienošanu Latvijai. No agrākās

pirmskara un Lietuvas laika darbības nekādu dokumentu nav, tie visi gājuši zudumā. — 1936.-37. g. budžets 35.000 ls, sabalansēts, izsmelot normālās nodokļu lik-

rūpējas un gādā saimnieciskās organizācijas, Grenstāles piensaimn. sabiedrība ar centrālo pienotavu Grenstālē un 3 krejotavām, no kuņām pieved krējumu cen-

Vienības pils, kur novietota Panemunes pagasta valde.

mes. Ilggadīgu aizņēmumu — parādu un grūtību maksājumos nav, izņemot lauku pašvaldību fonda pārvaldei nenomaksātos 24.000 ls, no kuņas sumas apm. $\frac{2}{3}$ ir soda naudas pieskaitījumi. Nodokļu parādi pakāpeniski mazinās. Uz 1. aprīli 1934. g. palika agrāko gadu nodokļu parādu 37.000 ls. Uz to pašu datumu 1935. g. — 27.000 ls. Un šogad uz 1. aprīli — 16.000 ls, tā tad ejam pretim tādām stāvoklim, ka nenomaksātu nodokļu nebūs.

tram. Ar sekmēm darbojas 3 meliorācijas sabiedrības, no kuņām izvesti lielākie nosušināšanas darbi. Atliek piegriezt lielāku vēriņu sīkai meliorācijai. Pie lopkopības pacelšanas darba strādā 2 lopkopības pārraudzības biedrības. Darbojas arī lauksaimniecības biedrība.

Kulturas laukā daudz dara vietējā aizsargu nodaļa, aizsardžu pulciņš, L. K. V. biedrība un 2 jaunatnes pulciņi. Vērtīgākos sarīkojumus rīko pagasta valde, aiz-

Panemunes pagasta valde un tehniskie darbinieki.

Pagasts uztur 4 pamatskolas — 2 — 1. pakāpes un 2 — 2. pakāpes, kuņās strādā 14 skolotāji. Skolas apmeklē vairāk kā 400 bērnu. Skolu uzturēšanā grūtības rada Brunavas 6-kl. skolas ēku jautājums. Skolai vajadzīgās telpas gandrīz visas atrodas nomātās ēkās. Vistuvākā nākotnē vajadzīgs celt piemērotu skolas namu. Pie šī darba izvešanas būtu vēlams valsts palīdzība. Pie visām 4 skolām pastāv mazpulki. (5)

Par iedzīvotāju saimniecisko labklājību

sargi un aizsardzes, kopīgi ar pārējām organizācijām.

Pagasta lauksaimnieki vēl stipri aizņemti ar apbūvēšanos, jo lielākai daļai saimniecību pie sādžu sadalīšanas bija jāiziet viensētās. Lauksaimnieku ienākumus dod graudkopība, lopkopība, lini un āboliņa sēkļu audzēšana. Šo nozaļu pienācīgu uzplaukumu stipri kavē tas, ka esam tālnieki, un mūsu sliktie ceļi, par ko neatliekami jādomā un jādara viss iespējamais kā pašiem iedzīvotājiem, tā arī valstij.

Kaut gan esam tālinieki, dzīvojam valsts nomalē, un mums vēl ir daudz ko darīt, lai tiktu līdz pārējiem pagastiem, bet mums ir tā stiprā ticība un pašaušanās uz saviem spēkiem, sekojot valsts vadībai,

tikt uz priekšu un godam nostāties atdzimušās Latvijas cēlāju rindās.

ED. BEINARTS,

Panemūnes pag. vecākais.

Grenstāles lopkopības pārraudzības biedriba

Grenstāles lopkopības pārraudzības biedriba no 1923. līdz 1928. g. sastāvēja pie Budbergas pārraudzības biedrības. Bet ar 1928. gadu nodibinājās atsevišķi un parakstīja statūtus Alberts Jātnieks, Pēteris Kamzols, Aleksandrs Šalts, Kārlis Barviks, Nikolajs Zvirbulis, Mārtiņš Bajārs Panemunes pag. un Jānis Kampiņš Ceraukstes pag.

Tagad, pateicoties Grenstāles piensaim-

nieku sabiedrībai par materiālo atbalstu, pārraudzības biedrībai ir divi Latvijas brūnie LB stacijas buļļi. Tāpat daži biedri iegādājušies no citiem novadiem tirsugas LB govīs. Tādēļ dažās saimniecībās jau ieaudzēti līdz 10 tirsugas lopu.

A. JĀTNIKS,

Grenstāles lopkop. pārr. h-bas valdes priekšsēdētājs.

Grenstāles piensaimnieku biedrība

Sabiedrība darbību uzsāka 1924. g. martā kā rokas pienotava, arniecīgu piena nodevēju skaitu un pirmā darbības gadā ražoja tikai 86 mucīņas sviesta. Piena daudzums strauji pieauga. S-ba ķērās pie tvaika pienotavas ierīkošanas. Ekas izbūve prasīja daudz pūļu, enerģijas un līdzekļu. Pateicoties priekšnieka A. Jātnieka enerģiskai rīcībai un valdes vienprātībai, 1927. g. jūlijā atklāja tvaika pienotavu ar modernām mašīnām un attālākos pagastos nodibina 5 krejotavas.

Valdē darbojas pr-tājs A. Jātnieks, viņa vietnieks J. Bīns, kasieris M. Bajārs, sekretārs A. Šalts un loc. A. Gandžuns. Koppienotavas vadītājs J. Akmentiņš.

Ar valsts atjaunošanu radusies ticība savam darbam. Kaut gan krejotavu skaits samazināts uz 3, piena daudzums pavairojies un tekošā gada ražots 1020 mucīņas sviesta, no kuŗa 87 proc. — 1 šķ. Tāpat pieaudzis uz 165 piena nodevēju skaits.

A. ŠALTS,

valdes sekretārs.

Jaunsaules pagasts

Jaunsaules pagasts ar 1259 iedzīvotājiem, ar 96 kv. km platību un zemes taksāciju 1.237.435 ls ir viens no mazākajiem pagastiem Bauskas apriņķī. Savu patstā-

vību tas ieguva tikai pēc pasaules kara un tam pievienotas no Bauskas pag. 2 un no Skaistkalnes pag. 16 mājas. Pēc patstāvības iegūšanas pagastā bija tikai viena sa-

Jaunsaules pagasta valde un kancelejas darbinieki.

biedriska ēka — skola. Uz agrārreformas likuma pamata pagasta pašvaldība ieguva Vecās muižas centru un bijušo Baznīkrogu. Pilī izbūvēja 6-kl. pamatskolu, kuŗas izbūve izmaksāja 24.000 ls. — Skolai tel-

Jaunsaules pamatskola.

pas vēl par šauru, kādēļ internāts un 2 skolotāju dzīvokļi nākamībā vēl jāizbūvē.

Bijušajā baznīkrogū pag. pašvaldība uzsāka izbūvēt tautas namu, bet līdzekļu trūkuma dēļ to nenobeidza. Pag. pašvaldība to nodeva vietējai aizsargu nodaļai un pēdējā pag. gadā nobeidza zāles un skatuves izbūvi un aizsargu namu iesvētīja 1935. gada 20. oktobrī.

Pagasts atrodas vienā no sliktākajām vietām, aprīņa nomalē, tālu no pilsētām un satiksmes ceļiem, kas sevišķi jūtami ietekmē saimniecisko dzīvi un ražojumu izvērtēšanu sadārdzina. Galvenā kārtā lauksaimnieki piekopj graud- un lopkopību.

Pasaules karā tika nodedzinātas 22 saimniecības ēkas un saspridzināta vietējā ev-

lut. baznīca, kuŗu atjaunoja un iesvētīja 1931. g. oktobrī.

Pagastā darbojas krāj-aizdevu sabiedrība, dibināta 1924. g. 9. februārī un darbību uzsākusi tanī pat gadā 24. februārī. Sabiedrības bilance uz 1. decembri 135.600 ls, apvienoti 295 biedri. Pie sabiedrības noor-

Jaunsaules aizsargu nams.

ganizēts un no 1925. g. pastāv lauksaimniecības mašīnu koplietošanas punkts, kuŗā novietotas labības tīrāmās, mēslu sējamās un rindu sējamās mašīnas. Sevišķi daudz tīrāmās mašīnas lieto rudenos un pavasaros, kas dod lauksaimniekiem zināmus ietaupījumus.

Vietējā ugunsapdrošināšanas biedrība, dibināta 1928. g. 20. decembrī, apvieno 225 biedrus. Biedrība apdrošina visādus nelaiemes gadījumus, izņemot dzīvības un kru-

M. ŠUNELIS.

Jaunsaules pag. vecākais.

Jaunsaules piensaimnieku sabiedrība „Zelta kalns“

Jaunsaules piensaimnieku s-ba „Zelta kalns“ dibināta 1926. g. Šogad paiet 10 darbības gadi, kuŗas laikā s-ba darbojusies diezgan sekmīgi. 1931. g. apvienojoties

Jaunsaules piens. sab. „Zelta kalns“ pienotava.

vienā piens. s-bā, tās darbība strauji uzplauka. Šogad s-ba ir uzcēlusi jaunu, modernu piensaimniecības ēku, pēc Centrālās sabiedrības izstrādātā plāna, kuŗas izbūve izmaksāja 19.000 ls. Jaunajā sabiedrības ēkā darbība iesākta 4. decembrī un iesvētīšana notiks 1937. g. 10. janvārī.

Sabiedrības valdē darbojas: priekšnieks G. Lejmalnieks, valdes loc. Ž. Ozoliņš un A. Likais. Vadītājs J. Ulmis darbojas no s-bas dibināšanas dienas un viņa laikā arī sasniegts tas, ka šī piens. s-ba var ierindoties kā viena no labākām sviesta ražotājām Bauskas aprīņķī.

Ž. OZOLIŅŠ,

Jaunsaules piens. s-bas „Zelta kalns“ valdes loc.

Bārbeles pagasts

Pagasts 105 kv. km liels, ar nekustamas mantas kopvērtību 1. 130.769 ls. Galvenie zemuņu ienākumu avoti: lopkopība un graudkopība. Pagastā viena 6-kl. pamatskola ar 4 skolotājiem un 114 skolniekiem. Skolas ēka mūra, celta 1871. gadā un lai gan kādreiz bijusi plaša, tagad palikusi par šauru, jo trūkst telpu kopēdināšanai, guļamistabām un tādēļ pagasta pašvaldība nākošā gadā nodomājusi uzsākt jaunu telpu piebūvi pie vecās ēkas, kas izmaksās ap 46.000 ls.

ar plašo izrikojumu zāli pieder lauksaimniecības biedrībai, kur reizi mēnesī notiek arī miertiesas sēdes.

Pagastā darbojas arī laukkopības pārraudzības biedrība, uz kuŗas ierosinājumu un atbalstu tika nodibināts tagadējais rajona agronoma postenis. Pagastā lielākas valsts mežu platības, ko pārzina Bauskas virsmežniecības I iec. mežzinis un pēc būvkokiem un malkas brauc uz Bārbeli no atālākiem pagastiem, tā kā pēdējos gados ar normēto būvkoku un malkas daudzumu arī

Bārbeles pagasta valde un kancelejas darbinieki.

Pašlaik pagasta pašvaldība kopā ar kaimiņu pagastiem beidz būvēt jaunu rajona ārsta māju, kur paredzētas telpas rajona ārstam, veterinārārstam un vecmātei. Pagastā rosīgi darbojas: krāj-aizdevu sabiedrība, ugunsapdrošināšanas biedrība, lauksaimniecības biedrība, aizsargi, aizsardzes, mazpulks, piensaimnieku sabiedrība, lopkopības pārraudzības biedrība, kulturas biedrība, sieviešu palīdzības korpusa Bārbeles nodaļa, mājturības veicināšanas biedrība, dārzkopības b-ba, mednieku b-ba, Bārbeles ev.-lut. draudze, centrālā kooperatīva „Pašpalīdzība“ Bārbeles nodaļa, Kārļa Fogelmaņa plašais veikals un vairākas meliorācijas biedrības. Biedrības nams

vietējiem iedzīvotājiem sajūtams liels malkas un būvkoku trūkums. Satiksmes jautājums būs apmierinoši nokārtots, kad valsts beigs izbūvēt iesāktā Rīgas — Skaistkalnes šoseju, kas šķērso pagastu. Tikai pasta piegāde nav apmierinoša, jo Bārbeles pasta palīga nodaļa pastu saņem no Skaistkalnes, kas atrodas uz pašas Latvijas — Lietuvas robežas un no Rīgas pasta tiek sūtīts caur Bausku uz Skaistkalni. Pagastā jaukā vieta sēravoti, kas atrodas uz Iecavas upes krasta un tie pazīstami kā veselības avots jau no 18. g. s., kad Kurzemes hercogi tur bija peldiēstāde.

A. KALĒJS,

Bārbeles pag. valdes darbvedis.

Taurkalnes pagasts

Taurkalnes pagasts atrodas Bauskas apriņķa austrumu daļā, kur robežojas ar Rīgas un Jēkabpils apriņķiem. Pagasta 235 kv. km lielo platību apdzīvo 3159 iedzīvotāji. Pagastu no divām pusēm ieslēdz varenie Taurkalna mežu masīvi, kas dod būvmateriālus trijiem apriņķiem. Visgarām gar mežu stiepjas samērā neauglīgas ze-

mes josla un šīs joslas zemkopju ievērojams ienākumu avots ir mežu peļņas. Tuvāk pagasta centram zemes auglība lielāka un te lauksaimnieki nopietnu vērību piegriež rudzu, kviešu, mazāk cukurbiešu un vēl mazāk kartupeļu audzēšanai. Ar jaunās Rīgas — Daugavpils šosejas izbūvi līdz pagasta namam lielā mērā atvieglots lauku

ražojumu transports uz Rīgu. Pagastā labi nostādīta lopkopība. Sekmīgi darbojas lopkopības pārraudzības biedrība un piensaimniecības sabiedrība „Avots“, kurai pagastā ir četras krejotavas.

Pagasta pašvaldība uztur divas pirmās pakāpes un divas otrās pakāpes pamatskolas, no kurām viena atrodas pilnīgi meža vidū. Šī skola ir pašvaldības sājpu bērns, un pagasta valde daudz pūlējusies, lai tiktu no viņas vaļā. Tagad pagasta valdei ir dibinā-

lās organizācijas, radot jaunu lauksaimniecības biedrību.

Sabiedriskiem sarīkojumiem grūtības rada piemērota biedrības nama trūkums, jo esošais biedrības nams ir par mazu, lai lielākos sarīkojumos spētu uzņemt visus svētku viesus. Organizācijās tagad jau pilnīgi nobriedusi apņemšanās stāties pie jauna biedrības nama celšanas.

Pagastā darbojas krāj-aizdevu sabiedrība un savstarpējā ugunsapdrošināšanas

Taurkalnes pagasta valde.

tas izredzes skolas ēku pārdot mežu departamentam, tā radot sev brīvas rokas un līdzekļus jaunas, novietnes ziņā izdevīgākas skolas celšanai.

Pagasta sabiedriskā dzīvē nesenā pagātnē bija lielāks notikums — 29. novembrī uz jauno lauksaimniecības biedrību statūtiem apvienojās septiņas pagasta kulturā-

biedrība, kas saimnieciskā ziņā ir ļoti stipras organizācijas.

Runājot par pagasta kulturālo dzīvi, būtu jāpiemin pagasta simfoniskais orķestris, kuŗu vada pagasta vecākais A. Strautnieks, un pieaugušo jaukts koris, kuŗu vada Pētermuižas skolas pārzinis M. Zommers.

JĀNIS VILCIŅŠ,

Taurkalnes pagasta darbvedis.

Ceraukstes pagasts

Ceraukstes pagasts atrodas dienvidos no Bauskas un stiepjas līdz Lietuvas robežai, aizņemdam 108 kv. km lielu platību. Viņu šķērso divas upes — Mūsa un Lielupe.

bināti arī lielāks skaits ārzemju laukstrādnieku no Polijas un Lietuvas.

Pagastā 450 saimniecības ar nekustamas mantas vērtību 2.847.512 ls, budžets

Ceraukstes pa gasta valde.

Pastāvīgu iedzīvotāju pagastā ir ap 2200, bet vasaras darbu sezonā tiek nodar-

1936.-37. s. g. 34.500 ls. Tekošā gadā nodokļu likmes samazinātas par 30 proc., ne-

skatoties uz to, nodokļu maksāšanas ziņā pagasts nestāv pirmā vietā.

Pagastā ir trīs 6-kl. pamatskolas: Griķu, Pomušas un Pāces. Skolās strādā 9 sko-

saviesīgā biedrība, kurai ir arī savs jau pirms kara iegūts un uzbūvēts biedrības nams, kurš šinī vasarā vēl tika paplašināts. Pie biedrības pastāv arī labs dziedoņu koris

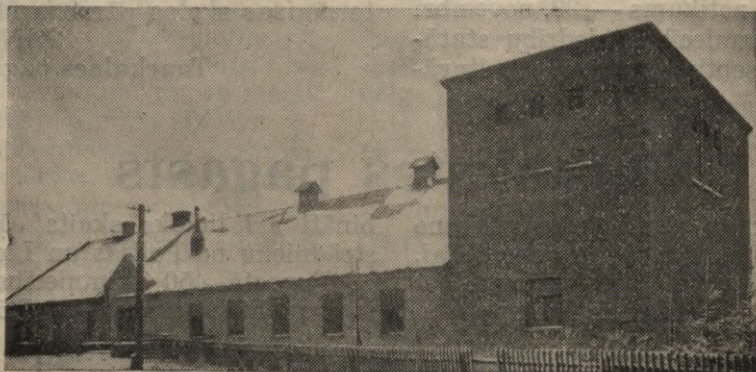

Ceraukstes Griķu pamatskola.

lotāji un tekošā mācības gadā mācās 279 skolēni. Skolu ēkas tiek gan kārtīgi remonētētas, bet tās ir novecojušās un neatbilst tagadējām prasībām, tā kā tuvākā nākotnē nāksies tās paplašināt un pārbūvēt. Tam jau tiek uzkrāti līdzekļi.

J. Induļa vadībā, kurš piedalījies arī visos dziesmu svētkos Rīgā un apkārtnē.

Saviesīgā biedrība tagad apvienojas ar pagastā pastāvošo lauksaimniecības biedrību, kuŗa pāriet uz jaunajiem statūtiem, tā kā turpmāk pagastā būs tikai viena spē-

Ceraukstes saviesīgās b-bas tautas nams.

Galvenā pagasta iedzīvotāju nodarbošanās graudkopība un lopkopība. Pēdējā vēl stipri izkopjama. Apmēram 80 saimniecības gar Bauskas galu audzē arī cukurbietes.

Pagastā jau no 1905. gada pastāv savstarpējā ugunsapdrošināšanas b-ba ar 320 biedriem. Biedrībā uzkrāts 21.000 ls liels kapitāls. Ievērojot zemās prēmijas, arvienu vēl nāk klāt jauni apdrošinājumi.

No saimnieciski - kulturālām organizācijām visvēcākā un rosīgākā ir Ceraukstes

cīga lauksaimniecības biedrība, pie kuŗas pievienosies arī pārējās pagasta saimnieciski - kulturālās organizācijas.

Pagastā darbojas aktīvi arī četras meliorācijas sabiedrības, bet tas ir daudz par maz, lai visas zemās un sliktstokšās vietas nosusinātu. Lai saimniecības varētu pāriet uz tik nepieciešamo lauku drenāžu, tur jānāk palīgā valdībai ar lētiem kredītiem.

A. ALLERS,
Ceraukstes pagasta darbvedis.

Bauskas-Ceraukstes piensaimnieku sabiedrība „Piensaimnieks“

atrodas vienu astotdaļu km no Bauskas dzelzceļa stacijas. Darbību uzsāka 1923. gadā un pēc darbības apmēra ir viena no lielākām apkārtnē. Sabiedrības darbība pieaug un paplašinājas ar katru gadu. 1923. gadā eksportēts tikai 93 mucīņas sviesta,

nebiedrus — piena nodevējus, ar 1400 govīm.

Piena daudzumam pieaugot, apstrādāšanas izdevumi samazinājušies un piena kvalitātes uzlabošanā gūti vislabākie panākumi.

Ceraukstes un apkārtnes piensaimnieku s-bas nams.

bet 1929. gadā 1183 mucīņas. 1930. gadā, apvienojoties ar Ceraukstes piensaimnieku sabiedrību — eksportēts 2460 mucīņas sviesta; šogad līdz 1. dec. eksportēts 2500 mucīņu.

Sabiedrībai bez centrālās pienotavas vēl ir 7 motora křejotavas. Sabiedrība apvieno 62 biedrus, ar 523 slaucamām govīm un 180

Kā blakus uzņēmums darbojas tvaika dzirnavas, graudu spiešana un labības tīrītava un arī zemkopības ministrijas smagā automobiļa darba punkts.

Sabiedrība apgādā saviem biedriem un piena nodevējiem spēkbarību un mākslīgos mēslus.

Kurmenes pagasts

Kurmenes pagasts atrodas Bauskas apr. dienvidaustrumu stūrī pie Lietuvas un Jēkabpils apr. robežām, pa daļai iekļauts no lielajiem Taurkalnes un Daudzevas mežu masīviem; tālākais pagasts no aprīņķa pilsētas — 45 km. Pirms 1925. g. 1. aprīļa Kurmenes pagasts skaitījās pie Jēkabpils aprīņķa. Pagasts ir vidēji liels: platība 75 kv. km, iedzīvotāju — 1503 un saimniecību — 233. Vairums saimniecību kopplatībā no 35—45 ha. Pagasts dalās divos novados: Kurmenes un Mūru. Pagasta pašvaldība uztur divas pamatskolas (II un I pak.), katrā novadā vienu.

Pagasta budžets līdzsvarots uz 18.500 ls. Pagasta pašvaldībai finansiālie apstākļi labi. Agrāk ielaistie parādi — slimnīcām un dažādām citām iestādēm — nokārtoti līdz beidzamam. No pagasta pašvaldības brīviem līdzekļiem 8.500 ls noguldīti Latv. zemnieku kredīta bankā.

Lielākās rūpes pag. pašvaldībai sagādā agrāk ielaistie nodokļu parādnieki, kuri ne-

spēj savus parādus, samērā lielos, likvidēt arī pie labākās gribas. Tādu nav daudz, bet visas sumas kopā ņemot, tās sastāda ap 50 proc. no visiem nodokļu parādiem. Tomēr pag. valdei ir noteiktas cerības, ka līdz 1937. g. 1. aprīlim iekasēs visus parādā palikušos maksājumus. Lai gan labprātīgie nodokļu samaksas termiņi jau notecējuši, bet nodokļi vajadzīgā daudzumā nav ienākuši, resp. iekasēti.

Pagasta valde atjaunojusi daļu agrāk nolaisto pagasta pašvaldības ēku: izremontējusi pagasta namu, kurš tagad atrodas labā stāvoklī.

Pagasta namā tiek rīkoti visi pagasta sarīkojumi un sapulces, jo biedrību mājas pagastā nav. Tas ir liels šķērslis kulturālā līmeņa pacelšanai pagastā, jo piemērotu telpu trūkuma dēļ nav iespējami populārāki sarīkojumi, kā arī zināmā mērē kavējas biedrību un pašu pilsoņu tuvāka sadarbība.

Tādēļ pagasta vadošās personas un uzņēmīgākie iedzīvotāji, kopā ar biedrībām,

jau stājušies pie šīs lietas labvēlīgas nokārtošanas. Un ja būs vienprātība un labs gribas spēks — 3—5 gadu laikā pacelsies vecās tējniecas vietā māja, blakus jau pastā-

Kurmenes pagasta valde un tehniskie darbinieki.

dīnai 15. maija birzī, kur vienoti strādās visi pagasta kulturālie un saimnieciskie iestādījumi.

Nākošā budžeta gadā, sevišķi vasarā, pagasta valde iāizdara kapitāliemonts — pārbūve Kurmenes I 6-kl. pamatskolā un pa daļai arī internātā, lai šim svarīgajām ēkām piedotu vajadzīgo izskatu un ērtību.

Pagastā darbojas vairākas kulturālās un parastās kooperatīvās biedrības. Rosīgi darbojas sabiedriskā dzīvības aizsargu nodaļa, mazpulki, vanagu novads un izglītības biedrība. No kooperatīvām organizācijām bagātākās ir ugunsapdrošināšanas biedrība un krāj-aizdevu sabiedrība. Pirmā atvēlējusi 6.000 ls biedrības mājas būvei.

Vispārējie pagasta lauksaimnieku saimnieciskie un materiālie apstākļi vīdēji labi. Lielākā daļa iedzīvotāju dzīvo taupīgi. Nav gadījumu, kur saimniecības būtu pārkreditētas.

Ražas realizēšanu traucē grūtā satiksmē ar tuvākām pilsētām un dzelzeļu. Tuvākā pilsēta — 35 km, tuvākā stacija — 21 km. Kā meža apvidū, ceļi rudenos un pavasaros ir slikti.

Arī laukstrādnieku jautājums rada grūtības, jo uz vietas tādu nav. Ieved Lietuvas un Polijas laukstrādniekus.

Stelpes pagasts

Stelpes pagasts ir ap 100 kv. km liels, ar apm. 1200 iedzīvotājiem. Pagastu šķērso Rīgas-Skaistkalnes šoseja un Jelgavas-Ilūkstes lielceļš. Pagasts sastāv no Stelpes, Ezeres, Sakumuižas un Nīzeres bijušo kroņa muižu un tām pieskaitīto zemnieku māju zemes. Pagastā vēl ietilpst 250 ha valsts meža un purvs — Sveķu tīrelis — 226 ha liels. Stelpes pagastā tagad skaitās 232 zemes īpašumi ar 3014 ha aņamzemes. Cauri Stelpes pagastam tek Misas upe un gar pagasta dienvidrietumu robežu — Iecavas upe. Abas upes izrēgulētas un padziļinātas.

Pagastā pastāv Nīzeres 6-kl. pamatskola un Stelpes-Beķeru I pakāpes pamatskola ar 111 skolēniem un 4 skolotājiem. Pie Nīzeres 6-kl. pamatskolas pastāv mazpulks un skolēnu kooperatīvs. Pašlaik pagasts ceļ jaunu 6-kl. pamatskolas ēku bijušās Stelpes muižas centrā, kur novietos skolēnus no abām līdzšinējām skolām. Jaunā skola atradīsies pagasta centrā.

Pagastā darbojas Stelpes kulturas biedrība, kuŗa dibināta ar Stelpes dziedāšanas

biedrības nosaukumu 1880. gadā. Biedrība uzcēlusī namu ar izrīkojumu zāli 600 personām, plašu skatuvi un citām telpām. Pie biedrības pastāv arī bibliotēka. Biedrībai dziedātāju koris, drāmatiskais pulciņš un simfoniskais orķestris, kuŗš pastāv jau no 1901. gada. Kulturas biedrības namā atrod pajumti visas pārējās Stelpes pagasta sabiedriskās organizācijas. Rosīgi darbojas arī Stelpes un apkārtnes piensaimnieku sabiedrība „Nora“. Stelpes savstarpējā apdrošināšanas biedrība, Stelpes krāj-aizdevu sabiedrība, Stelpes mājturības biedrība „Brūklene“, Stelpes aizsargu nodaļa un aizsardžu pulciņš. Aizsardžu pulciņš daudz darījis trūcīgo bērnu apgādāšanai ar drēbēm, apaviem. Pagastā vēl pastāv lopkopības pārraudzības biedrība, kuŗa rūpējas par sugas lopu ieaudzēšanu un izkopšanu. Divas meliorācijas sabiedrības rūpējas par pagasta robežās esošo purvu nosusināšanu un upju gultņu rēgulēšanu. Pēdējā laikā lauksaimnieki ir sākuši piegriezt lieļaku vēribu arī lauku un pļavu drenēšanai.

A. S.

«Zemkopis»

Latvijas Lauksaimniecības kameras lauksaimniecības žurnāls.

Atbildīgais redaktors agr. A. Frīdbergs.

«Zemkopis» iznāk 2 reizes mēnesī — 10. un 25. dienā.

Abonēšanas maksa ar piesūtišanu gadā Ls 8,—, pusgadā Ls 4,—.

«Mazpulks»

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un

mazpulku dalībniekiem, LLK priekšsēdētāja R. Dzērves vadībā.

Redakcijā darbojas rakstniece Ausma Roga un agr. K. Ķirsis.

Abonēšanas maksa ar piesūtišanu Ls 2,— gadā.

MĒNEŠRAKSTS

«Dārzkopības un biškopības žurnāls»

priv. doc. agronoma J. Sudraba redakcijā. Abonēšanas maksa

ar piesūtišanu gadā Ls 6,—, pusgadā Ls 3,—, atsevišķa burt-

nīca Ls 0,75.

Parakstīšanos pieņem: LLK Rakstu apgāds, tālr. 22322, Rīgā, Baznīcas
ielā 4-a, visi LLK agronomi, instruktori, virspārraugi un lopkopības pār-
raugi, piensaimnieku sabiedrības, kooperātīvi, grāmatu veikali un visas
valsts pasta iestādes. Tekošs rēķins pastā 4564.

Apr.

LATVIJAS LAUKSAIMNIEKS

Latvijas Lauksaimniecības kameras
illūstrēts lauksaimniecības žurnāls

Atbildīgais redaktors: agr. K. SALIŅŠ. Redakcijas locekļi: prof. Dr. agr. M. EGLĪTS, priv.-doc. agr. J. ŠUDRABS, inž. A. ZELTIŅŠ un A. PUNKA.

«LATVIJAS LAUKSAIMNIEKS»

iznāk 2 reizes mēnesī, katra mēneša 1. un 15. dienā.

ABONĒŠANAS MAKSA:

ar piesūtišanu gadā Ls 8,—, pusgadā Ls 4,—.

PARAKSTĪŠANOS PIENĒM:

«Latvijas Lauksaimnieka» kantoris Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, visi LLK agronomi, instruktori, virspārraugi un lopkopības pārraugi, piensaimnieku sabiedrības, kooperatīvi, grāmatu veikali un visas pasta iestādes. Tek. rēķins pastā 4564.

Latvijas Lauksaimniecības kamera.

Iznākusi

Latvijas Lauksaimniecības kameras apgādā, Doc. P. Kreišmaņa redakcijā

Lauksaimnieka gada grāmata 1937. gadam

320 lapas puses bieza ar daudzām illūstrācijām.

Kalendārijs. Tabulārā daļa ar lauksaimniekiem un sabiedriskiem darbiniekiem ikdienas darbā nepieciešamām ziņām, mežu novērtēšana, mežu pārdošanas līgumi etc. Bagātīgs rakstu krājums ar 37 vērtīgiem rakstiem.

Maksā Ls 1,—. Atkalpārdevējiem rabats.

Lauksaimnieka gada grāmata pieprasāma LLK Rakstu apgādā Rīgā, Baznīcas ielā 4, tālr. 22322, pie visiem agronomiskiem darbiniekiem un lielākos grāmatu veikalos.

5. DEC. 1936